

19
OCAK'ta
ne olmuş
tu?

2B'ye
HAYIR

nirengi3

yerel yönetimler

| kent gelişim politikaları | kırsallaşan kentler kalıcılaşan yoksulluk |

| arsa düzenlemeleri | güncel mekansal teknolojiler | tapu planları tüzüğü | nüfus kayıt sistemi |

| yolsuzluklar | belediyeler | toki | medeni kanun ve tapu planı | yerel yönetimlerde katılımcılık |

TMMOB

**HARİTA ve KADASTRO MÜHENDİSLERİ ODASI
İSTANBUL ŞUBESİ**

TOKİ?

TOKİ GERÇEĞİ!

Yürütücü:

Prof. Dr. Ruşen Keleş (AÜSBF)

Prof. Dr. Cevat Geray (AÜSBF)

Fevzi Topuz (Muğla Milletvekili)

Oktay Ekinci (Mim. Odası Eski Genel Başkanı)

Mustafa Demirdöven (Arsa Ofisi 1. Bölge Eski Müd.)

Doç. Dr. Tarık Şengül (ŞPO Genel Başkanı)

Dr. Osman Balaban (ODTÜ ŞBP Bölümü)

Tarih : 6 Mart 2009 - Cuma

Saat : 14:00 - 17:00

Yer : Mecidiyeköy Kültür Merkezi

Ali Sami Yen Stadı Yanı Katlı Otopark Üstü Kat: 6 Mecidiyeköy/İstanbul

Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası
İstanbul Şubesi Yayınıdır.
İki Ayda bir yayınlanır. Süreli Yayındır. Ücretsizdir.
Marmara Bölgesi / Şubat 2009

HKMO İstanbul Şubesi Adına Sahibi
M. Tevfik Özlüdemir

Yazı İşleri Sorumlusu
Mehmet Hışır

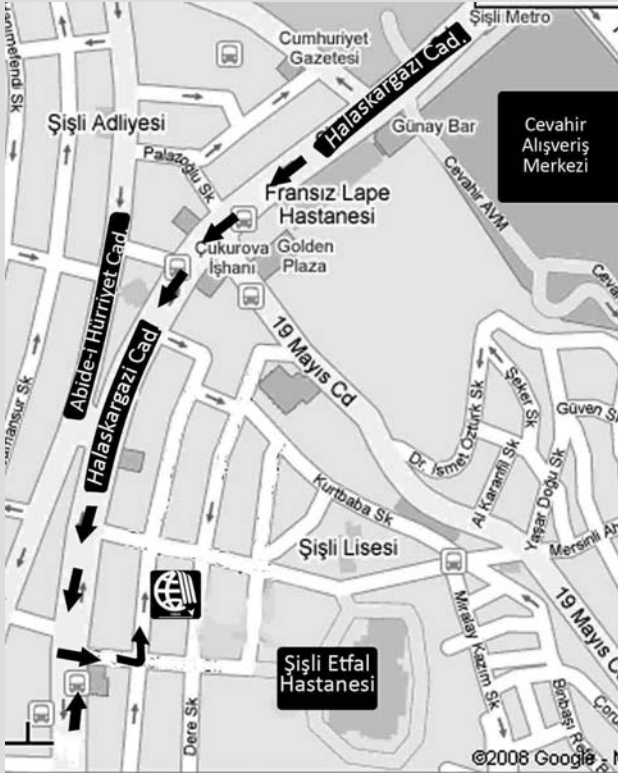
Yayın Editörü
Kerem Halicioğlu

Yayın Kurulu
Mehmet Yıldırım, M. Tevfik Özlüdemir, Deniz Baş, Hüseyin Çiçek,
İ.ERCÜMENT AYAZLI, Taylan Öcalan, Özgür Avcı, Kerem Halicioğlu,
Mehmet Hışır, M. Uğur Girişken, Hasan Açık, Serap Ata

Adres
19 Mayıs Mahallesi Samanyolu Sok.
Onur Apt. No:106 Kat:2
34360 Şişli - İstanbul
Tel: +90 212 2328989 / Faks: +90 212 2329428
e-posta: istanbul@hkmo.org.tr web: www.hkmo.org.tr

Tasarım
Yayın Kurulu

Basım
Ezgi Matbaacılık
Sanayi Cad. Altay Sok. No:10 Çobançeşme/İstanbul
Tif: 0212 452 23 02

Bültene Yazı Gönderenlerin Dikkatine

Yayın Kuruluna göndermek istediğiniz yazılarınızı istanbul@hkmo.org.tr adresine gönderebilirsiniz. Gönderilen yazıların hukuki sorumluluğu yazarına aittir. Gönderilen yazılar baskı tekniğine uygun olmalı, resimler net olmalıdır. Yayınlanan yazılar kaynak gösterilmek koşuluyla başka yayın organlarında yayınlanabilir. Yazılar yayınlansın ya da yayınlanmasın yazarına iade edilmez.

editörden

Yayın kurulumuza ilettiğiniz olumlu geri bildirimleriniz ve artan katkınız için teşekkür ederiz. Giderek genişleyen içeriği ile meslektaşlarımızla ve demokratik kitle örgütleri ile paylaşmaya devam ettiğimiz bültenimiz bu kez yerel yönetimler dosya konusu ile sizlerle. Ülke ve meslek gündemimize dair konuları gündeme taşımaya ve tartışmaya açmaya önümüzdeki sayılarda da devam edeceğiz. Dergimize görüşleri ile katkı koyan meslektaşlarımıza ve dostlarımıza yayın kurulumuz adına tekrar teşekkürler.

Bu sayımızda Mart ayında gerçekleşecek olan yerel seçimler gündemi içerisinde yerel yönetimler anlayışını, yerel yönetim politikalarında örgütlü mühendisler olarak konumlanışımızı gündemimize alıyoruz. Bu eksenle kentlerimizde gerçekleştirilen adaletsiz uygulamalara hayır diyoruz. Yanlıslara hayır diyebilmek sorgular bir yapıya sahiptir, bireyler arasında ortak bir aklın ürünü çözümleri bulup çıkarma eğilimindedir. O nedenle yolsuzluklara, yoksulluk ve ırkçı politikalarla karşı adaleti, eşitliği ve halkların kardeşliğini savunan özgürlükçü bir dil geliştirmeliyiz. İşte önümüzdeki yerel seçimleri örgütlü mühendisler olarak bu anlayışla değerlendiriyor, katılımcı bir yerel yönetim anlayışının benimsenmesi gerekliliğini savunuyoruz.

Dosya konumuz kapsamında, kente dair uygulamalarda yaşanan sorunları ve önerilerimizi dile getiriyoruz. Kentsel gelişim politikaları, kırsallaşan ve yoksullaşan kentler ile yerel yönetim politikalarını irdelerken, mekansal teknolojiler, arsa düzenlemesi, donatılan yetkilerle adeta bir imparatorluğa dönüşen TOKİ yapısını ve tapu planları ile ilgili görüşleri de dosya konumuz içerisinde yayınlıyoruz. Ayrıca öğrenci komisyonumuzun bu ayın sonunda gerçekleştireceği İstanbul Haritacıları Sosyal Çalıştayı örgütlülüğünden aldıkları enerji ile nirengi3 dergimizin beşinci sayısı da yine bu sayımızda sizlerle.

Yayın kurulumuz sizlerden gelen önerileri de değerlendirerek bir sonraki sayımızın dosya konusunu Kadastro olarak belirledi. Sonraki sayılarımız için dosya konusu önerilerinizi yayın kurulumuza Odamız aracılığıyla bildirebilirsiniz. Beraber üretmek ve paylaşmak için bir sonraki sayımızda görüşmek üzere.

Kerem Halicioğlu

<p>3 Başyazı</p> <p>4 Erdal Köktürk
Arsa Düzenlemesinin İptali ve Ardından Yapılacak İşlemler</p> <p>8 Deniz Baş
Soğuk günlerde içimizi ısıtan şey, yaz mıdır? Ya da yaz gelince içimizin üşümesi geçmez mi?</p> <p>9 Hasan Açık
Nükleer Değil Yaşam Kazanacak...</p> <p>10 TMMOB İstanbul İKK</p> <p>11 M. Uğur Girişken
Akılda Karamsarlık, Eylemde İyimserlik...</p> <p>14 Erol Köktürk
Eee... Burası Türkiye!..</p> <p>15 Erol Köktürk
Tapu ve Kadastro Teşkilatını Mahmut Esat Efendi Kurmamıştır!..</p> <p>16 Caner Güney
Geomatik Mühendisliği'nde Yeni Bir Açılım: Mekansal Bilişim</p> | <p>31 Hüseyin İlgü
Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS)</p> <p>32 Deniz Baş
Yolsuzlukla mücadelede yerel yönetimler nerede duruyor? Ya da durmadan yol yapınca yolsuzluğumuz geçiyor mu?</p> <p>33 Ahmet İpekçi
Globalleşmenin Önündeki Set: Belediyeler</p> <p>35 Turgay Gültekin
Toplu Konut İmparatorluğu</p> <p>37 Erol Köktürk
Medeni Kanun ve "Tapu Planı" Kavramı Üzerine...</p> <p>40 Erdal Karademir
Yerel Yönetimlerde Katılımcılık, Saydamlık, Birlikte Üretme Anlayışı Temel İlke Olmalıdır</p> |
|--|--|
-
- Dosya: Yerel Yönetimler**
<p>18 Erol Köktürk
Ulusal Kentsel Gelişim Politikasının İçeriksel Profili</p> <p>21 Tahsin Bakırtaş
Kırsallaşan Kentler, Kalıcılaşan Yoksulluk ve Yerel Yönetimler</p> <p>24 Erdal Köktürk
Arsa Düzenlemelerinde Sakıncalı Gelişmeler</p> <p>27 Caner Güney
Yerel Yönetimlerde Güncel Mekansal Teknolojiler</p> <p>29 Fermani Kaya
Tapu Planları Tüzüğü Uygulamaları ve Yeni Kazanımlar</p> | <p>42 Semih Dalğın
Işık Kirliliği ve Doğal Yaşama Etkisi</p> <p>46 Aslı Doğru
Pusula Gülü ve Boylam</p> <p>47 Semih Dalğın
Kutup Yıldızım Olur Musun?</p> <p>48 Merve Öner
Medya Köleleri</p> <p>49 Özgür Çiçek
Sinema Baharında Bir Sonbahar</p> <p>50 Melis Mine Şener
Kırmızı Pazartesi</p> <p>51 Mehmet Hışır
Ne Dersin Azizim?</p> <p>52 Etkinlikler</p> <p>53 Merve Özyaşar
Tek Başına Bir Direniş Öyküsü</p> <p>54 Basın Açıklamaları</p> <p>63 Bilgilendirme</p> <p>64 Şube Güncesi</p> |
|--|---|

Başyazı

2009 yılına girdiğimiz şu günlerde çalışma dönemimizin üçüncü bülteni ile sizlerle birlikteyiz. Üyelerimizin bültenimizle olan ilgisi ve sağladıkları katkılar devam ediyor. Birlikte üretme ve paylaşma ilkemize ortak olan tüm meslektaşlarımıza ve dostlarımıza içten teşekkür ediyoruz.

Dünya yeni yıla krizle girdi. Ekonomistlerin, başlangıçta vurgulamaktan kaçındıkları durgunluk ifadesini giderek daha fazla kullanmaları, gelişmiş kapitalist ülkelerin krizle zor duruma düşen firmaların kurtarılması başta olmak üzere ekonomiye müdahaleleri, finans sektöründe başlayan krizin giderek artan bir oranda reel sektöre de yansması ve üretimdeki daralmanın ürünü olan işten çıkarmalar kriz başlığında bugüne dek yaşananların kısa bir özeti. Kriz ülkemizde de etkisini yoğun olarak hissettiriyor. Başlangıçta, 2001 krizinin ardından finans sektörünün yeniden yapılandırılması nedeniyle Türkiye'nin krizden etkilenmeyeceğini, yaratılan havanın "psikolojik" olduğunu öne süren AKP iktidarı, giderek krizin ülkemizdeki olumsuz etkilerinden daha fazla bahsetmeye ve alınacak önlemlere değinmeye başladı. Yapılan değerlendirmelerde 29 Mart tarihinde gerçekleştirilecek yerel seçimler sonrasında krizin etkilerinin ülkemizde daha yoğun olarak hissedileceği vurgulanıyor.

Dünya krizi konuşurken Filistin halkı yeni yılı üzerlerine yağın bombalarla, kan ve gözyaşı ile karşıladı. İsrail, yılın son günlerinde 1,5 milyon Filistinlinin kuşatılmış halde 360 kilometrekarelik bir alanda yaşamını sürdürdüğü Gazze'ye ileri teknoloji ürünü savaş makineleri ile saldırdı. Emperyalizmin Ortadoğu'daki tetikçiliğini üstlenen İsrail, çoğunluğu sivil olmak üzere binin üzerinde Filistinlinin ölümüne neden olan insanlık suçunu, kendisine yönelik roketli saldırılara yanıt vermek için işlediğini açıkladı. Bu süreçte ABD ve AB başta olmak üzere emperyalist kamp saldırılara karşı sessiz kalırken ve Birleşmiş Milletler bu konuda adım atmazken, dünyada ve ülkemizde milyonlarca insan işlenen insanlık suçuna seyirci kalmadılar. Bu süreçte Başbakan Recep Tayyip Erdoğan da yaptığı açıklamalarla, Peres'e yönelik çıkışıyla İsrail'e esip gürliyordu. Oysa kendisi İsraili pilotların Konya'da, komandoların ise Bolu ve Hakkari'de eğitildikleri, İsrail'le başta askeri alan olmak üzere bir dizi anlaşmaya imza koyan Türkiye Cumhuriyeti'nin Başbakanıdır. Onurlu ve ilkel siyaset anlayışı esip gürlemeyi değil, anılan eğitimlerin ve anlaşmaların üzerine bir çizik atmayı gerektirir. TMMOB ve bileşenlerinin de aralarında bulunduğu örgütler, yaptıkları açıklamalarda ve düzenledikleri eylemlerde bu konuları ve İsrail'in saldırılarının emperyalizmin Ortadoğu'daki politikalarının bir parçası olduğu gerçeğini dile getirdiler.

Ülkemizde önümüzdeki ayların temel gündem maddesini 29 Mart'ta gerçekleştirilecek yerel seçimler oluşturuyor. Şimdiden adaylar, yerel yönetimlerden beklentiler, birdenbire artan seçmen sayısı vb. bir dizi başlık kamuoyu gündeminde tartışılıyor. Önemsemediğimiz yerel yönetimler konusunda bizim de bugüne dek söylediklerimiz ve beklentilerimiz var. Bu nedenle bültenimizin bu sayısının dosya konusunu, "Yerel Yönetimler" olarak belirledik. Devlet mekanizmasının özelleştirmelerle küçültüldüğü, yönetim biçiminin dönüşüme uğradığı ve bu dönüşümden yerel yönetimlerin de etkilendiği bir dönemin içinden geçiyoruz. Kentlerimizin yaşanabilir kılınması, planlama ilkelerine uygun bir kentleşmenin var olabilmesi, teknik altyapının çağın gerektirdiği normlarda yönetimi, halkın karar alma mekanizmalarına katılımı, barınma hakkını temel alacak şekilde arsa üretimi ve konut politikalarının geliştirilmesi, tarihi dokuyu, doğayı ve çevreyi gözetken bir yönetim anlayışı yerel yönetimler başlığında aklı gelebilecek beklentilerimizden bazıları. Mesleki olarak yaptığımız çalışmalarımızın yerel yönetimlerin tamamında önemli bir işleve sahip olduğunu biliyoruz. Yukarıda sıraladığımız beklentilerimizi karşılayacak tarzda bir politika geliştirmek, kendimizi ve ürettiğimiz hizmetleri kamuoyuna anlatmak Odamızın gündem başlıkları arasındaki yerini koruyor.

Ülkemiz gündeminde son dönemde bir dizi farklı başlık da gündemdedi. Ergenekon soruşturması yeni dalgalarla

devam ediyor. Susurluk sanığı İbrahim Şahin'in de aralarında bulunduğu bir grup gözaltına alındı. Duruşmaları Silivri'de devam eden Ergenekon operasyonu kapsamında yaşanan gelişmelerden biri ise, aramalarda bulunan krokilere göre yapılan kazı çalışmalarıyla silah ve patlayıcıların bulunması oldu. Ergenekon gündemi ısınmışken, AKP hükümeti 2B arazilerinin satışına ilişkin yasal düzenlemeyi, beklendiği gibi yerel seçimler öncesinde Abdullah Gül'ün de jet onayıyla yürürlüğe soktu. Şubemiz bu konuda yaptığı basın toplantısıyla AKP'nin 2B konusundaki inadının arkasında yatan gerçekleri kamuoyu ile paylaşmıştı. Ranta dayalı olası bir yağmanın önünü açacak olan bu konudaki uygulamalara karşı mücadelemiz devam edecek. Ülkemizdeki bir diğer gündem başlığı ise Abdullah Gül'ün Cumhurbaşkanı olmasından sonra daha fazla tartışma konusu olmaya başlayan rektör atamaları oldu. Son olarak İstanbul Üniversitesi Rektörlüğüne "Başbakanın Doktoru" olarak tanınan Yunus Söylet atandı. Geçtiğimiz günlerde YÖK'ün beş üyesi yaptıkları bir açıklama ile YÖK Başkanının ve YÖK üyelerinin çoğunluğunun AKP'ye yakın kişiler olduğunu ve YÖK'ün demokrasi anlayışının "türbana özgürlük" ile sınırlı olduğunu ifade edip yaşanan gelişmelere ilişkin kaygılarını kamuoyu ile paylaştılar. YÖK ise aldığı kararlar ve yaptığı açıklamalarla icraatlarına devam ediyor. YÖK Yasası çıkarılalı beri iş güvencesinden yoksun sözleşmeli olarak çalışan araştırma görevlilerinin, lisansüstü eğitimlerini tamamlamalarından sonra üniversite ile ilişkilerinin kesilmesi yönündeki uygulama, üniversitelerin öğretim üyeliği kaynağı olan asistanlık kurumuna vurulan son darbe oldu. YÖK'ün uygulamaları bunlarla sınırlı değil. Örneğin kurumun yayınladığı bir genelge ile meslek odalarının da aralarında bulunduğu örgütlerde yöneticilik yapmak isteyen öğretim elemanlarının üniversitelerinden izin almaları gerektiği anımsatılıyordu. Başbakan Erdoğan'ın, yağma düzenine karşı onurlu bir mücadele yürüten meslek odalarını belediyelerin çalışmalarını engellemekle suçladığı bir ortamda, YÖK'ün farklı bir tavır sergilemesi beklenemezdi doğrusu.

Ülke gündemi sıcaklığını korurken Şube çalışmalarımız devam ediyor. e-bülten aracılığıyla sizlerle paylaştığımız komisyon çalışmalarımız, eğitim amaçlı etkinliklerimiz, farklı konularda gerçekleştirdiğimiz söyleşi, forum vb. etkinlikler, öğrenci üyelerimizin etkinlikleri, merkezi olarak yürütülen çalışmalara katkılarımız kesintisiz sürüyor. Coğrafi Bilgi Sistemleri ve Mekansal Bilişim Komisyonumuz düzenli eğitim seminerleri gerçekleştiriyor. Taşınmaz Değerlemesi Komisyonumuz bu yıl içerisinde, çalışma programımız çerçevesinde gerçekleştirilecek bir etkinliğin hazırlıklarını yapıyor. Öğrenci kardeşlerimiz Haritacılar Sosyal Çalıştayına hazırlanıyorlar. Bilim insanlarımız başta olmak üzere meslektaşlarımızın gündeminde 11-15 Mayıs 2009 tarihlerinde Ankara'da gerçekleştirilecek olan 12. Harita Bilimsel ve Teknik Kurultayı var. Şubemizde yazılım eğitimleri veriliyor, teknik altyapı kadastro sunun ele alındığı forum vb. bir dizi etkinlik yapılıyor. Etkinliklerimizi siz üyelerimizin istek ve beklentileri doğrultusunda gerçekleştiriyoruz. Bu istek ve beklentilerin paylaşıldığı en önemli platformlarımızdan biri olan Danışma Kurulu toplantımızı 10 Ocak 2009 tarihinde gerçekleştirdik. Bu toplantıda, dönemimizin ilk 11 ayındaki etkinliklerimizi, çalışma programı hedeflerimiz ekseninde değerlendirdik. Yaptıklarımızı ve yapamadıklarımızı katılımcılarla paylaştığımız bu toplantıda dile getirilen görüş ve öneriler 2009 yılında gerçekleştireceğimiz çalışmalara ışık tutacak.

Sizlerin vereceği katkı ve desteği önemsemediğimizi bir kez daha anımsatarak en içten sevgi ve saygılarımızla umutlu yarınlar diliyoruz.

**HKMO İstanbul Şubesi
20. Dönem Şube Yönetim Kurulu**

Arsa Düzenlemesinin İptali ve Ardından Yapılacak İşlemler

Erdal Köktürk

Özet

Son yıllarda, idari yargıda iptal edilen arsa düzenlemesi sayısında gözle görülür artışlar yaşanmaktadır. Arsa düzenlemesinin iptali ardından ne tür bir işlem tesis edileceği yasa ve uygulama yönetmeliklerinde açıklanmadığından büyük bir karmaşa da yaşanmaktadır.

Gerek düzenlemeyi yapan idare ve gerekse düzenleme sonuçlarının tescil edildiği kadastro ve tapu sicili sistemi bakımından, arsa düzenlemesinin iptali ardından yapılacak işlemler konusunda, deyim yerindeyse, her kafadan bir ses çıkmaktadır.

Oysa arsa düzenlemesinin iptali ardından yapılacak işlemler konusunda idari yargıda genel bir düşünce ve bir "içtihat" oluşmuş bulunmaktadır.

Düzenlemenin tamamı iptal edildiğinde, düzenleme öncesine dönülmesi kolay olmakla beraber, tek bir parsel bakımından iptal kararı verildiğinde bu parselin diğerlerinden ayıklanarak düzenleme öncesine döndürülmesi teknik olarak olanaksızdır. Çünkü tüm parsellerden DOP kesilmektedir. Bir parselden yapılan kesinti geri alındığında bu tüm parselleri ve dağıtım işlemlerini de etkilemektedir. Bu durum, yargı kararlarında yeterince gözetilmemektedir. Konu yalnızca hukuksal olabilirlik açısından ele alınmaktadır.

Bu yazıda, arsa düzenlemesinin iptali ardından yapılacak işlemlere yargı kararları ışığında bir açıklık getirilmektedir. Bunun öncesinde de, arsa düzenlemesinin iptali konusunda genel bir bilgilendirme yapılmaktadır.

1. Arsa Düzenlemesi ile Oluşan Tapu Kayıtlarında "Sebebe Bağlılık" Kuralı

Türk Medeni Kanunu'na (TMK) göre, **"taşınmaz mülkiyetinin kazanılması tapu kütüğüne tescille olmaktadır"** (TMK, Madde: 705). Taşınmaz mülkiyetinin devrini amaçlayan sözleşmelerin geçerli olması da resmi şekilde düzenlenmesine bağlıdır (TMK, Madde: 706). Taşınmaz mülkiyetini nakleden (aktaran) sözleşmeleri yapmaya tapu sicil müdürü veya memuru yetkilidir (Tapu Sicil Tüzüğü, Madde: 16). Tapu sicil müdürlüğünde yapılacak resmi şekil sırasında düzenlenecek sözleşme bir kanıt koşulu değil, bir geçerlilik koşuludur ve buna uyulmaması sözleşmenin ve dolayısıyla işlemin geçersizliği sonucunu doğurmaktadır.

Tapu kütüğünde, arsa düzenlemesi ile oluşan tescilin "aynı" bir sonuç doğurabilmesi için geçerli bir hukuksal sebebe dayanması gerekmektedir¹. Taşınmaz mülkiyetini aktaran sözleşmeler sebebe bağlıdır². Sebebe var olmadıkça mülkiyetin aktarılmış olması düşünülemez³.

Türk hukuk sistemi, tapu kaydının oluşmasında, **"sebebe bağlılık"** kuralını kabul etmiştir. Bunun bir sonucu olarak, tapu kaydının **"sağlıklı"** olması için dayanağını oluşturan **"sebebin"** geçerli olması zorunludur.

Bir işlemin dayanağı ve sebebinin hukuka uygun olması, o işlemin yaşam kaynağıdır. Bu dayanak ve sebep hukuka aykırı olursa, o işlemin varlığı ve yaşam kaynağı da ortadan kalkar. Dolayısıyla, arsa düzenlemesinin bizzat kendisinin hukuka uygun yapılması yeterli değildir. Bu işlemin dayanağı ve sebebinin oluşturan işlemlerin de hukuka uygun olmaları gerekmektedir. Çünkü, arsa düzenlemesinin iptali talep edildiğinde, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Yasası gereği, arsa düzenlemesinin dayanağı olan imar planının da iptali istenebilmektedir. Arsa düzenlemesi hukuka uygun ancak dayanağı imar planı hukuka aykırı ise arsa düzenlemesi yine iptal edilmekten kurtulamaz. Bunun için, arsa düzenlemesinin yanı sıra, imar planının da iptalinin istenmesi zorunludur. Eğer, dava dilekçesinde, imar planının iptali unutulur veya istenmezse dava yalnızca arsa düzenlemeleri bakımından görülür.

İmar planı arsa düzenlemesinin dayanağı ve sebebidir. 3194 sayılı İmar Yasası'nın 18. maddesi de arsa düzenlemesinin yasal dayanağı ve hukuki sebebidir. İmar Yasasının 19. maddesine göre arsa düzenlemesinin tapuya tescilinin dayanağı ve sebebi ise "encümen" kararlarıdır. Dolayısıyla, arsa düzenlemelerinde, tapu kaydının dayanağı olan sebep;

1. İsteğe bağlı olmayan ve re'sen tescil edilen düzenlemelerde, "belediye encümeni" veya "il encümeni" kararı,

2. İsteğe bağlı olan ve düzenlemeye konu parsellerin maliklerinin tamamının yazılı oluru ile tescil edilen düzenlemelerde ise, yine aynı şekilde "belediye encümeni" veya "il encümeni" kararıdır,

ve bu encümen kararları idari yargı kararı ile geçersiz hale gelmişse, bu kararlara dayanarak tapuya tescil edilen düzenleme işlemi de sebepten ve illetten yoksun hale gelmiştir. Artık bu aşamadan sonra, düzenlemeye giren kadastro parsellerinin maliklerinden herhangi birisi, encümen kararının iptali ardından, bu karara dayanarak tapuda yapılan tescillerin ve tüm düzenleme belgelerinin iptalini isteme hakkına sahiptir⁴.

2. Arsa Düzenlemelerinin İptali ile Tapu Kayıtlarının "Yolsuz Tescil"e Dönüşmesi

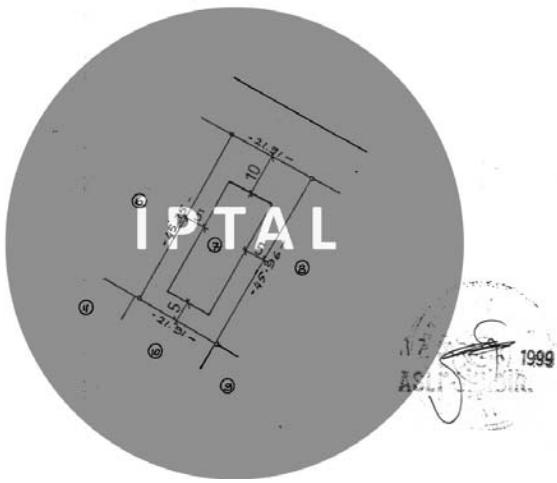
Arsa düzenlemesinin idari yargıda iptal edilmesi için, tescilin dayanağı olan encümen kararlarının iptal edilmesi gerekmektedir. Encümen kararının iptal edilmesiyle, tapu kütüğüne tescil edilen düzenleme sonuçlarının yanlış bir idari tasarruftan ileri geldiği ve hukuksal dayanakta yoksun olduğu ortaya çıkar. Böylelikle, tapu kütüğündeki kayıtlar **"yolsuz tescil"** durumuna düşer⁵.

İdari yargı yerince verilen iptal kararı ile birlikte, arsa düzenlemeleri sonucu oluşan tapu kayıtları "yolsuz tescile" dönüştüğüne göre, tapu kütüğünde gerekli değişiklikler

yapılıncaya kadar geçersiz hale gelen kayıtlarla (yapı ruhsatı verilmesi, alım-satım konusu olması, imar durumu verilmesi ve benzeri gibi) belediyeler, valilikler, kadastro ve tapu sicil müdürlükleri tarafından herhangi bir işlem yapılması doğru değildir⁶.

Tapu memuru, arsa düzenlemesi ile ilgili olarak idari yargı tarafından verilen iptal veya yürütmenin durdurulması kararı ile "Yolsuz Tescil"e dönüşen tapu kayıtlarını kendiliğinden düzeltemez⁷.

Düzenleme sonucu tapu kütüğüne kaydedilen işlemlerin idari yargı kararı ile ortadan kaldırılmasıyla, tapu kayıtları, kendiliğinden hükümsüz "**geçersiz**" hale gelmez⁸. Bir başka deyişle, belediye encümeni veya il encümeni kararının iptali ardından, arsa düzenlemesinin tescil edilen tapudaki kayıtlarının geçmişi de kapsayacak şekilde yolsuz tescile dönüşmesi, tapu kütüğündeki kayıtların kendiliğinden silinmesi (terkin edilmesi) için yeterli değildir.

İdari yargı tarafından verilen iptal kararı, ilgisine, tapu kütüğündeki kaydın düzenleme öncesi duruma dönüşmesi, bir başka deyişle kadastral mülkiyet durumunun ihyası (eski durumuna getirilmesi) ve kadastral mülkiyete dayanılarak adli yargı yerinde el atmanın önlenmesi davalarını açma olanağı sağlar⁹.

Dolayısıyla, idari yargıda iptal edilen düzenleme kapsamındaki parsel malikleri, işlemi yapan idareye başvurarak, geri dönüşüm cetvellerinin hazırlanmasını ve buna dayalı alınacak bir belediye encümeni veya il encümeni kararıyla mahkeme kararının uygulanmasını ve yolsuz tescilinin ortadan kaldırılarak düzenleme öncesine dönülmesini istemelidirler. Yani, parsel sahiplerinin, aynı kurulca yargı kararı doğrultusunda yeni bir karar alınarak kaydın düzeltilmesini isteme haklarını öncelikle kullanmaları beklenmelidir.

Eğer, düzenleme işlemi yapan idarenin yeni bir işlem tesis etmemesi durumunda, ilgisinin, kaydın (tashihi) düzeltilmesi davası açması gerekmektedir. Kaydın düzeltilmesi davası, kapsamı gereği bir "**tespit davası**"dır¹⁰. Bu davada, mahkeme, idari yargı kararına dayanarak gerçek aynı hak durumunu saptayacak ve tapu kaydı buna göre düzeltilcektir¹¹.

Düzenlemenin idari yargı kararı ile iptal edilmesine kadar geçen süre içinde, düzenleme ile oluşan imar parselleri alıma ve satıma konu olabilir ya da üzerlerinde ruhsat ve eklerine uygun yapı yapılarak kat mülkiyeti rejimine göre bağımsız bölümler çeşitli kişilere devredilebilir. Bu durumda, arsa düzenlemelerinin iptal edilerek tapu kayıtlarında düzenleme öncesine dönülmesinde, ilk ve son kullanıcılar arasındaki farklılıklarda, ne tür işlem tesis edileceği

duraksamalara neden olmaktadır.

Türk Medeni Kanunu, tapu kütüğündeki tescile iyi niyetle dayanarak mülkiyet veya bir başka aynı hak kazanan üçüncü kişinin bu hakkını korumaktadır (TMK, Madde: 1023). İkinci iyi niyetli kişinin hak sahibi olabilmesi için, olağan zamanaşımı kuralı gereği, taşınmaz üzerindeki zilyetliğini davasız ve aralıksız on yıl süreyle ve iyi niyetle sürdürmesi gerekmektedir (TMK, Madde: 712). Ters durumda, taşınmaz tapu kütüğünde adına tescil edilmiş olsa bile iye (malik) olması olanaksızdır (TMK, Madde: 1024). Üçüncü kişi kötü niyetli ise, doğrudan doğruya kendisine ya da ölümü durumunda mirasçılara karşı tapu kaydının düzeltilmesi davası açılabilir (TMK, Madde: 1024).

Görülüyor ki, tapu kütüğüne dayanarak edinilen haklar, ilgililerin iyi niyetli ya da kötü niyetli oluşları açısından düzenlenmiş bulunmaktadır. Türk Medeni Kanunu'nun iyi niyete dayandığı edinmenin geçerliliği kuralı, tapu kütüğüne duyulması gereken güvenin (itimadin) bir sonucudur¹². Tapu kütüğünde taşınmazın iyisi olan kişi, gerçekte o taşınmazın sahibi olmasa da, iyi niyetle edinmenin bir sonucu olarak iye kabul edilir. Türk Medeni Kanunu tarafından korunan iyi niyet, yolsuzlukların ve sakatlıkların tapu kütüğünden anlaşılmasının olanaksız olduğu durumlarda geçerlidir. Dolayısıyla, bir işlemin sağlamlığını etkileyen bütün sakatlıklar, iyi niyetle etkisiz bırakılmaz¹³.

Sebepten ve illetten yoksun duruma düşen bir tapu kaydına dayanan kişi, iyi niyetli olsa bile, gerçekte bu iyi niyet var olmayan bir tasarrufla hukuksal sonuç vermez. Dolayısıyla, geçerli olmayan bir tapu kaydına dayanarak taşınmazı edinen üçüncü kişi, iyi niyet savında bulunamaz. Belirtilen durum, arsa düzenlemeleri açısından önemli sonuçlar doğurmaktadır.

Bu durumda, kadastro ve tapu sicil müdürlüklerinin, "**yolsuz tescil**"e dönüşen tapu kayıtları ile ilgili işlemleri durdurarak, idarenin yapacağı işlemi ya da ilgililerinin adli yargıda açacağı davanın sonucunu beklemeleri gerekmektedir. Dolayısıyla, kadastro ve tapu sicil müdürlüklerine başvurularak, idari yargı kararı doğrultusunda işlem yapılması istemleri yanlıştır.

3. Arsa Düzenlemelerinin İptali Sonrası Yapılması Gereken İşlemler

Arsa düzenlemesi, imar planına göre idarelerce yapılan ve tapuya tescil için belediyeler veya valiliklerce alınan encümen kararlarına dayanarak re'sen tescil edilen bir işlemdir ve idari yargı tarafından verilen iptal kararının öncelikle sözü edilen idarelerce uygulanması gerekmektedir.

İdari ve adli yargı kararları birlikte değerlendirildiğinde, iptal kararlarının yerine getirilmesi için, gerek idarenin ve gerekse iptal kararına konu parselin iyesinin yürütmesi gereken işlemler bulunmaktadır;

1. Arsa düzenlemesi yetki ve şekil yönünden hukuka aykırı bulunarak iptal edilmişse, idare, yeniden aynı yolda bir karar alarak bu hukuka aykırılığı düzeltebilir¹⁴. Parselasyon işleminin iptali yolunda verilen karardan sonra, "**makul bir süre içinde**" yeniden parselasyon işleminin yapılması ve gerekli düzeltmelerin bu işlem sırasında yapıp yapılmadığının kontrol edilmesi gerekmektedir¹⁵.

2. Mahkeme işlemi sebep, konu ve maksat yönlerinden iptal etmişse, bu durumda işlemin tamamen yok sayılması ve yapıldığı tarihten başlayarak ortadan kaldırılması gerekmektedir¹⁶. Bu durumda idare, iptal edilen arsa düzenlemesi işleminin, bu kez, tersini yaparak geri dönüşüm cetvelleri hazırlamalı ve bunları belediye encümeni veya il encümeni onayına sunmalıdır. Düzenleme öncesi duruma dönülmesi için hazırlanan ve onaylanarak yürürlüğe konulan belgeler kadastro ve tapu sicil müdürlüğüne

gönderilerek, hukuksal dayanağı kalmayan “yolsuz tescil”in ortadan kaldırılması ve düzenleme öncesi duruma dönülmesi sağlanmalıdır.

Görülüyor ki, idari yargının iptal kararının gerekçesi, aynı zamanda tapu kayıtlarında yapılacak düzeltme işlemlerinin de dayanağını oluşturmaktadır.

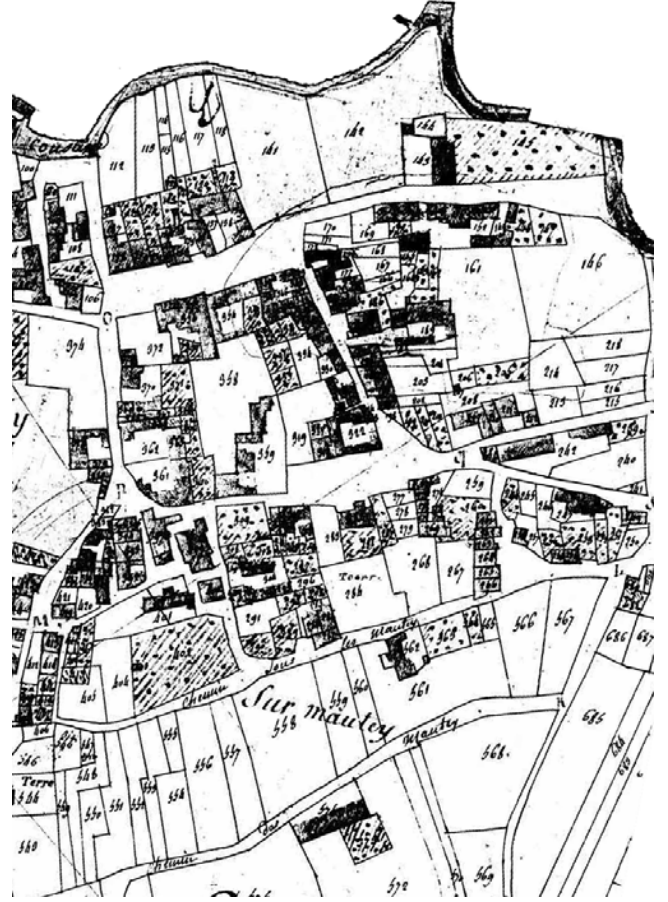
Arsa düzenlemesi işlemi, idari yargıda hiç iptal edilmemiş gibi düşünülerek tanzim edilen şuyulandırma belgeleri ve buna dayalı yapılan tescilde hatalıdır. Danıştay’a göre¹⁷, “... imar planı ile yeni bir düzenleme yapılmasını gerektirecek bir neden olmaksızın ya da ilk parselasyon yargı kararıyla iptal edilmeksizin ikinci kez parselasyon yapılmasında imar hukukuna uyarlık bulunmamaktadır ...”. Yargıtay’da aynı görüştedir. Yargıtay’a göre¹⁸, “... Mülkiyet idari bir kararla devredildikten sonra hukuksal durum, Medeni hukuk alanına giren yeni bir nitelik kazanır. Artık bundan sonra, idare, yeni bir idari kararla değişiklik yapamaz ...”. Görüldüğü gibi, arsa düzenlemesi idari yargı yerince iptal edilip ortadan kaldırılmadıkça, mükerrer encümen kararları ile tapu kütüğünde arsa düzenlemesinde yanlışlık yapıldığı savıyla düzeltme yapılması olanaksızdır. Bunun hukuki dayanağı ise Türk Medeni Kanunu’dur. 22.11.2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu’nun 1027. maddesine göre (eski 743 sayılı TMK, Madde: 935), tapu kütüğünde düzeltme yapılması iki ayrı koşulla sınırlandırılmıştır. Bu durum, “...ilgililerin yazılı rızaları olmadıkça, tapu memuru, tapu sicilindeki yanlışlığı ancak mahkeme kararıyla düzeltebilir...” şeklinde açıklanmış bulunmaktadır.

Özetle, bir bölgede yapılan parselasyon işleminin mahkemece iptal edilmesi halinde, düzenlemenin yapıldığı bölgede, düzenleme öncesi kadastral mülkiyete dönüş zorunludur. Bir başka deyişle, yeni yapılan düzenlemenin, iptal edilen düzenleme öncesi kadastral durum dikkate alınmak suretiyle yapılması gerekirken, iptal edilen düzenlemede yer alan parseller üzerinden yapılan düzenleme de mevzuata uyarlı değildir¹⁹.

Danıştay’a göre²⁰, “... parselasyon işleminin yargı kararıyla iptal edilmesi üzerine kök parsel dönüşüne kararın dikkate alınması suretiyle yeni parselasyon işleminin yapılması gerekmektedir ...”. İdari yargı, **belediye encümeni kararıyla yapılan parselasyon işleminin yargı kararıyla iptal edilmesinden sonra ilk kadastral parsel (kök parsel) dönüşmesi ve yargı kararının gerekçesi dikkate alınarak yeniden parselasyon işlemi yapılması gerekirken iptal edilerek hukuk aleminden kalkmış olan imar parselleri üzerinden yeniden parselasyon yapılmasında hukuka uyarlık bulunmadığı** görüşündedir. Yapılacak düzeltmenin yine belediye encümeni kararı ile yapılarak, bu düzeltme kararı uyarınca yeniden dağıtım cetvelinin düzenlenerek askıya çıkarılması ardından tapuya tescili gerekmektedir²¹. Bu işlemde, önceki düzenlemenin yargı kararı doğrultusunda düzeltildiğine, değişiklik yapıldığına ilişkin bir belediye encümen kararı, bu karar uyarınca yeniden düzenlenen dağıtım cetvellerinin ve bunların askıya çıkarıldığına ilişkin tüm bilgilerin ve belgelerin bulunması zorunludur.

Dolayısıyla, idarelerce, düzenleme sonuçlarının idari yargıda iptali ardından, yargı kararlarına ve kuralına aykırı biçimde ve düzeltme “tashi” adıyla tapu kütüğünde yapılan işlemler, yasa ve yargı kararlarına aykırıdır ve bu işlemleri icra edenler bakımından görevi kötüye kullanma suçunu oluşturmaktadır.

Arsa düzenlemeleri, düzenlemeye giren tüm parselleri önce birleştirmekte (hamur) ve DOP adıyla yapılan kesinti sonrası oluşan dağıtım kütlesinden imar planına uygun biçimde yeniden ada ve parsellere ayırmaktadır. Yapılan işlem bir “kül” olduğundan, sebep yönünden iptal

edilen bir düzenlemenin de eski kök tapulara döndükten sonra yeni bir düzenleme şeklinde tanzim edilmesi zorunludur. Çünkü, idarelerce alınan encümen kararlarında, kök parsel dönüşmeden arsa düzenlemesi yapılması son işleme sağlık kazandırmamaktadır.

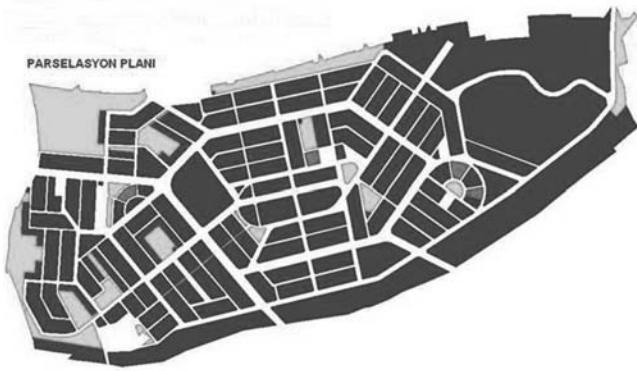
İdari yargı tarafından düzenlemenin tamamı iptal edildiğinde düzenlemeden önceki eski “kök” tapulara dönüşmesi olanaklıdır. Buna karşın, düzenleme kapsamındaki tek bir parsel için verilen iptal kararının ne şekilde uygulanacağı belirsizdir. Düzenlemeye giren parsellerin hamur edilmesi ve bu kütleden eşit oranlı DOP kesintisinin yapılması ardından yapılan dağıtım işleminin tek bir parsel için geri yürütülmesi hukuken olanaklı görülse de teknik olarak yaşama geçirilmesi olanaksızdır. İdari yargının bu durumu kararlarında ciddi bir şekilde gözetmesi gerekmektedir.

Hukuka aykırı hale gelen bir arsa düzenlemesi, imar planı değişikliği ile hukuka uygun hale getirilemez. Çünkü, her ikisi de ayrı birer idari işlemdir ve sonuçları birbirleriyle ilişkili görünse de ayrı birer yaptırıma ve sürece tabidirler. Danıştay’a göre²², “...parselasyon yapılan bir alanda sonradan plan değişikliği yapılması parselasyonun dayanağını ortadan kaldırmayacağından plan tadilatı yapılmasıyla söz konusu işlemin hukuka aykırı hale gelmeyeceği açıktır. Ancak yeni plana göre gerekirse yeniden parselasyon işlemi yapılabilmesi de mümkündür. Bu durumda dava konusu parselasyon işlemi plan değişikliği ile dayanaksız hale gelmediğinden bu gerekçe ile işlemin iptaline karar verilmesinde isabet bulunmamaktadır ...”

Bir parselin DOP alanlarından birine hibe adıyla tahsisi bu parsel için encümen kararlarında özel kurallar konulmasına da sebep olmaktadır. Bu tür kararlar yanlıştır. Danıştay’a göre²³, “...Hibe adıyla yeşil alan için yapılan terkin

kamu alanı için yapılan bedelsiz terkten ayrı düşünülmemeyeceği gibi, bu miktarın düzenleme ortaklık payından düşülmesi de gerekmektedir ...”

Görülmektedir ki, çoğunlukla belediyelerce yapılan arsa düzenlemelerinde, yasa ve kurallara aykırı her bir işlemin birebir iptal nedeni olabileceği unutulmaktadır. Belediyelerin her birinin, adeta, arsa düzenlemelerinin kurallarını da koyacak kadar ileri gittikleri görülmektedir. Alışkanlığa dönüşen bu süreç, en başta harita mühendisliği mesleğine zarar vermektedir.

4. Sonuç

Arsa düzenlemelerinin idari yargıda iptali sonrası yapılacak işlemler konusunda, gerek İmar Yasası'nda ve gerekse Uygulama Yönetmeliğinde, hiçbir kural yoktur. Uygulamalara yargı kararları yön vermektedir. Konunun tarafı olan, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Teknik Araştırma ve Uygulama Genel Müdürlüğü ile Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'nün etkili bir girişim başlatamamaları ise düşündürücüdür.

3194 sayılı İmar Yasası ile birlikte pek çok yönetmelik de yürürlüğe girmiş bulunmaktadır. Aynı tarihte (02.11.1985 tarihli Resmi Gazete'de) yayımlanan bu yönetmeliklerden ikisi oldukça önemlidir. Bunlar,

1. Plan Yapımına Ait Esaslara Dair Yönetmelik,
2. İmar Kanununun 18 İnci Maddesi Uyarınca Yapılacak Arazi Ve Arsa Düzenlemesi İle İlgili Esaslar Hakkında Yönetmelik.

Birinci yönetmelik imar planı yapımı, ikinci yönetmelik imar planlarının uygulanması ile ilgili esasları içermektedir. Birinci yönetmelikte, yürürlüğe girdiği günden başlayarak 7 (yedi) kez değişiklik yapılmış ve adı dahil pek çok kuralı günün değişen koşulları ve ihtiyaçları doğrultusunda değiştirilmiş ve güncelleştirilmiştir.

Buna karşın, arsa düzenlemeleri ile ilgili esasları içeren ikinci yönetmelikte ise virgül bile değişmemiştir. 3194 sayılı İmar Yasası'nın 18. maddesinde "Düzenleme Ortaklık Payı Oranı (DOPO)" %40'a çıkarıldığı halde yönetmelikte hala %35'dir. Arsa düzenlemelerinde gerek idari yargı tarafından içtihat haline getirilen kararların ve gerekse uygulamadan edinilen deneyimlerin yönetmeliğe yansıtılamamaları da bir başka sorundur. Bu yönetmelikten sorumlu İdare, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Teknik Araştırma ve Uygulama Genel Müdürlüğü'dür. Bu kurumun neden sessiz kaldığı ise bilinmemektedir.

Ancak, TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası'nın da, İmar Kanununun 18 İnci Maddesi Uyarınca Yapılacak Arazi Ve Arsa Düzenlemesi İle İlgili Esaslar Hakkında Yönetmelik değişikliklerinde elinde bir seçeneğinin olması yanı sıra, bunu yaşama geçirme konusunda etkili olması da beklenmektedir. Beklentilerin bir an önce yaşama geçmesi ve zaman yitirmeden ve bu çalışma dönemi içinde harekete geçilmesi tavsiye edilmektedir.

Bu konuda, harita mühendisliği mesleğine, harita ve kadastro mühendislerine önemli görevler düştüğü görülmektedir.

- 1 REİSOĞLU, 1980: 160
- 2 OĞUZMAN ve SELİÇİ, 1997: 130
- 3 Yargıtay H.G.K. Kararı, 12.10.1968, E.1967/1-21, K.1968/687
- 4 Yargıtay 1. Hukuk Dairesi Kararı, 25.01.1995, E.1994/15858, K.1995/572; Hukuk Genel Kurulu Kararı, 12.05.1999, E.1999/1-282, K. 1999/302
- 5 Yargıtay 8. Hukuk Dairesi Kararı, 22.02.2000, E.2000/669, K.2000/1454
- 6 Yargıtay 1. Hukuk Dairesi Kararı, 25.01.1999, E.1998/14662, K.1999/20
- 7 REİSOĞLU, 1980: 161
- 8 Yargıtay 1. Hukuk Dairesi Kararı, 14.04.1997, E.1997/4601, K.1997/5035
- 9 Yargıtay 1. Hukuk Dairesi Kararı, 29.04.1994, E.1993/866, K.1993/5535; 1. Hukuk Dairesi Kararı, 18.02.1994, E.1994/1514, K.1994/1963; 1. Hukuk Dairesi Kararı, 14.04.1997, E. 1997/4601, K.1997/5035
- 10 Danıştay 6. Daire Kararı 13.04.1995, E.1994/4550, K.1995/1016
- 11 REİSOĞLU, 1980: 162, ESMER, 1983: 963-971
- 12 ESMER, 1983: 966, OĞUZMAN ve SELİÇİ, 1997: 133, REİSOĞLU, 1980: 168
- 13 ESMER, 1983: 967
- 14 Danıştay 6. Daire Kararı, 13.06.1994, E.1993/3010, K.1994/2444
- 15 Danıştay 6. Daire Kararı, 19.10.1999, E.1998/4313, K.1999/4953
- 16 SANCAKDAR, 1996: 212; Çağlayan, 2004, s. 164
- 17 Danıştay 6. Daire, 10.11.2005, E. 2005/1282, K. 2005/5301 sayılı karar
- 18 Yargıtay HGK, 24.01.1979, E. 1978/1-526, K. 1979/47 sayılı karar
- 19 Danıştay 6. Daire, 24.10.2003, E. 2002/2368, K. 2003/5127 sayılı karar
- 20 Danıştay 6. Daire, 08.03.2006, E. 2004/1082, K. 2006/953 sayılı karar
- 21 Danıştay 6. Daire, 20.01.2006, E. 2004/772, K. 2006/83 sayılı karar
- 22 Danıştay 6. Daire, 11.06.2003, E. 2002/1904, K. 2003/3599 sayılı karar
- 23 Danıştay 6. Daire, 10.11.2005, E. 2005/1282, K. 2005/5301 sayılı karar
- 24 Danıştay 6. Daire, 16.06.2004, E. 2003/493, K. 2004/3850 sayılı karar

KAYNAKÇA

1. ESMER, Galip., 1983. Mevzuatımızda Gayrimenkul Hükümleri ve Tapu Sicili, Olgaç Matbaası, Ankara, XXXII+1182s.
2. KÖKTÜRK, Erdal, Arsa Düzenlemeleri ve Yargı İlişkisi (18. Maddenin İdari Yargıda İptali ve Ortaya Çıkan Sorunlar) Semineri (06 Ekim 2007), TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi Yayını, ISBN 978-9944-89-454-8, 85s, İstanbul, Aralık 2007.
3. OĞUZMAN, M. Kemal., SELİÇİ, Özer., 1997. Eşya Hukuku, 7. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul, 848s.
4. REİSOĞLU, Safa., 1980. Türk Eşya Hukuku, Cilt 1, Altıncı Bası, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları No: 440, Ankara, 244s.
5. SANCAKDAR, Oğuz., 1996. Belediyenin İmar Planı Yapması Değiştirmesi ve İptal Davası, Yetkin Yayınları, ISBN 975-464-072-6, Ankara, 1996, 237s.

Dr., Harita ve Kadastro Mühendisi

Soğuk günlerde içimizi ısıtan şey, yaz mıdır?
Ya da yaz gelince içimizin üşümesi geçmez mi?
Ya da bedava kömür baldan tatlı mıdır?

Deniz Baş

0.

Bizim içimiz dışımız birdir. İçimiz dışımız bir olduğu için, üşümemiz geçmez. Yalan söylersek, kulağımız kızarır. Üşümemizi belki de bir tek, kulak ve yüz kızarıklığımız geçirir. İyiki de kızarır deriz, kulağımız ve yüzümüz iyiki de kızarır.

1.

Bindokuzyüzelli seçimlerinde adı Demokrat Parti'nin seçim sloganı "Pilan değil pilav istiyoruz"du. Ve belki de o zamanlar, insanlara pilav üstü kuru ikram edildi. Pirinç stokları bu yüzden eridi, ikibinli yıllarda pirinç tüccairleri (tüccar+tacir) köseyi döndü, pirinç pahalandı...yerini kuruya bıraktı... kömürü de dağıttılar ki, kömürde kuru devri başlasın...Ve böylece başladı, elleri ve yüzleri kömür karası bulaşmış işçinin emekçinin alın terinin, bir parti tarafından çuvalarla dağıtılmasına. Kömürler dağıtıla dursun, aç gözlü kömür tüccairleri de belediyelerin kömür dağıtım noktalarına akbabalar gibi üşüştiler. Bırakınız üşüşsünler. Belki üşüşe üşüşe düşüşleri başlar kim bilir.

Ben kömür dağıtılmasına karşı değilim. Su da dağıtılmalı. Doğal gaz da dağıtılmalı. Para da dağıtıyordılar belki haberimiz yoktur, parayı da dağıtılmalı. (Bu konu bilmemezlikten gelinmelidir). Kömürün yanında soba da dağıtıyorlar. Bırakınız dağıtsınlar. Bu şekilde oy toplanıyorsa bırakınız toplansınlar. Kömüre muhtaç edenler, pirince muhtaç edenler kömürü pirinci dağıtarak diyet ödüyorlar belki de. Bırakınız ödenecek bir diyet varsa, bu diyet ödensin. Bırakınız dağıtsınlar. Belki dağıta dağıta dağılırlar kim bilir.

Üşümemizi geçirecekse kömürün yanında giysi de dağıtsınlar. Ayaklarımız üşümesin diye bot potin de dağıtsınlar. Orijinal lakost orcinallı livays olması da gerekmez. En kralından Merter bizi ısıtır. Çünkü biz biliriz; **sahte lakostlarımızın içinde gerçek olunabilir, gerçek lakostlarımızın içinde sahte kalınabilir.**

2.a

Bizler ülkemizde har vurup harman savrulan oylar için yapılan dağıtmalara takmışken, dışarıda İsrail ile Filistin arasındaki savaş çıktı. Bu savaşa en çok ses bizden çıktı. En çok çıkan sesin yankıları sınırlarımıza çarptı ve yankısı yine bize geldi. O ses sanki dışarıya hiç gitmedi. Gitseydi sesin yankıları zaten bitmezdi. Ama bitti. O ses silah ve bomba seslerinin arasında bir hiç olarak kaldı. Ölen öldü kalan sağlar kaldığına pişman oldu. Çünkü *savaşın sonunu sadece ölümler görürdü* (Eflatun). O şehrin güzel topraklarına da sadece ölümler yatar. Bombalar o ölümlerin yanına tekrar düşerdi. Patlamayan bombalar, oyun oynayan çocukların ellerinde patlardı. Şehirde adım attığın yerlerde bir mayın patlardı. Gök gürültüsü, patlayan bombaların sesine karışırdı. Yağmur yağarken kurşun sesleri duyulmazdı. Gökkuşağı çıkardı sağanak yağmurlar sonrası. İşte bu yüzden o toprakların çocukları, gökkuşaklarını bombalar yağdıktan sonra çıkar sanırdı. Silahla iç içe nasıl yaşanır, başka nasıl açıklanırdı.

2.c

Dünyanın bütün topraklarında kirli bir savaş sürüyor: Yaşam savaşı. Tarlalarda çiftçiler, şehirlerde işçiler emekçiler, adım adım karış karış her alana yayılarak ekmek kavgası veriyor. Adı üstünde kavga. Bu kavganın savaşa dönmemesine imkan var mı? Ekmek kavgası diye aslında savaşmıyor muyuz? Sözü ettiğimiz bu kavganın içine o kadar gömülmüş, o kadar benimsemiş ki, savaşla bu yüzden barışı. Savaşa çıkan sesimiz işte bu yüzden bu kadar cılız. Kavgayı sadece kendimiz için yapıyoruz. Elimizden ekmeği çalanlarla kavgalıyız, memleket topraklarını çalanlarla savaşmıyoruz. Memleket topraklarını satanlarla savaşmıyoruz. Memleket toprağını alanlarla savaşmıyoruz. Alanların bir kabahati yok oysa. Satanlar kabahatli. Satan, alan bir güzel yaşıyoruz. Yaşadığımız barış Can Yücel'in anlattığı kadar yani :

Koyunlar keçiler ve koçlar için /Ne kadar bayramsa Kurban Bayramı

Bu barış var ya, bu barış /Cephelekiler için o kadar barış

3.

2.a'dan sonra 2.c gelsin. 2.b'ler olmasın. Bırakınız ormanlarda, hayvanlar yaşasın. Ya da hayvanları bırakınız, ormanlarda yaşasın.

Jeodezi ve Fotogrametri Yüksek Mühendisi

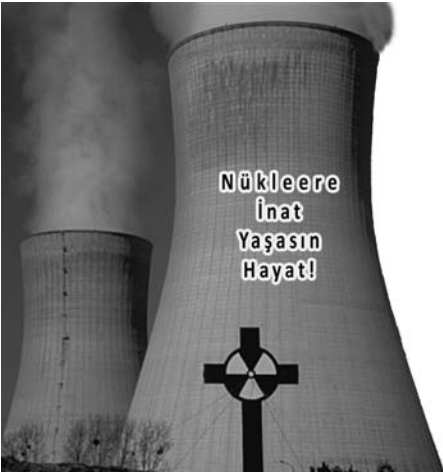
Nükleer Değil Yaşam Kazanacak...

Hasan Açıık

Ülkemiz nükleer santral macerasıyla ilk olarak 1970'li yılların başında tanışmış olup, o günden bu güne bazen alevli tartışmalar ve protestolarla, bazen ihale haberleriyle ülke gündeminde yer tutmayı başarmıştır.

Kırk yıla yakın bir süredir nükleer santral memleket gündeminde iken nükleer enerji karşıtı oluşumlarında var oluş süreçleri başlamıştır. Bu oluşumların en başta gelenlerinden birisi de Nükleer Karşıtı Platform (NKP) olmuştur. Platform yapısı gereği alt platformlardan oluşmaktadır. İstanbul NKP de bu alt platformlardan birisi olup, Şubemiz birçok meslek odasının olduğu gibi bu platformun bir üyesidir. NKP ilk kongresini 1993 yılında yapmış olup belirli aralıklarla yaptığı kongreler ile nükleere karşı nasıl bir yol izleyeceğine karar vermektedir. En son NKP kongresi 30 Kasım 2008 tarihinde Ankara'da yapılmıştır.

Bir meslek örgütü olan Türk Mimar Odalar Birliği'nin bileşenlerinin neden nükleer karşıtı bir platformda yer aldıkları sorgulanabilir. Nükleer, coğrafi anlamda yakın bölgedeki yaşam olmak üzere tüm dünyayı tehdit eden bir enerji kaynağıdır. Geçmişte bunun birçok örneğine rastlanılmıştır. Doğayı, yaşamı ve insanı tehdit eden, bireyin en başlıca hakkı olan sağlıklı yaşam hakkını kısıtlayan her türlü etmenin karşısında olmak, gelecek nesillere temiz, yaşanabilir bir çevre bırakmak bu örgütün görevleri arasındadır. Ayrıca nükleer silah kullanımının tarihte insanoğluna ne gibi zararlar verdiği herkesin malumudur. Bugün devletler nükleer silahları birbirleri üzerinde baskı uygulama aracı olarak kullanırken, işin doğaya ve onun bileşeni olan canlılar üzerine etkilerini ne kadar hesaba kattıkları ortadadır.

Nükleer karşıtı bir duruş sergilemek yukarıda değinilen konular kapsamındadır. İnsanoğlunun yararına kullanılan nükleer enerji tiplerine kimsenin bir itirazı olmasa gerek. Söz gelimi insan dışındaki bir çürüğün tespiti için kullanılan nükleer gibi. Ancak söz konusu nükleer devletlerarası baskı unsuru ya da canlı yaşamını tehdit unsuru olarak karşımıza çıktığında olayın başka boyutları belirmektedir. Ülkemizde yaşanan süreç de bu etmenlerin sonucunda yaşanmaktadır.

Bugün Akkuyu ve Sinop'ta kurulması gündemde olan nükleer santraller için ihalelere çıkılmaktadır. Tabi ihale sürecine gelinceye kadar nükleer santralleri toplum nezdinde meşru kılacak birtakım altlıklar hazırlanmıştır. Ülkemizin sürdürdüğü belirsiz enerji politikası bunların en

başında gelmektedir. Memleket yıllardır süren dışa bağımlı ve pahalı enerji alma politikalarının sonucu bir kar yağışı sonucu doğalgazsız kalma ya da bir anda yükselen fiyatlar karşısında alternatifsiz olması nedeni ile aşırı derecede pahalı enerji alma noktasına gelmiştir. Tam da bu noktada yetkililer senaryosu çok önceden yazılmaya başlanılan bir masalı anlatmaya başlamışlar ve çözümün nükleer santralde olduğunu belirtmişlerdir. Nükleer enerjinin hem diğer enerji kaynaklarına göre ucuz hem de sınırsız bir enerji olduğu vurgulanmaktadır. Oysaki nükleer santrallerin ömürlerinin kısıtlı olduğu ve üretilen enerjinin hiçte ucuz olmadığı başta Elektrik Mühendisleri Odası olmak üzere işin uzmanları tarafından belgelerle ortaya konulmaktadır. Ayrıca topluma yıllardır dayatılan "ne kadar çok enerji tüketirsek o kadar gelişmişizdir" uydurmacasını da unutmamak gerek. Toplum ile kullanılan enerji arasındaki gelişmişlik bağı ancak enerjinin en verimli şekilde kullanılma kabiliyeti ile kurulabilir. Tam tersine siz enerjiyi pervasızca kullanıp çok enerji tüketerek, bu durumu gelişmişliğinizle ilintilendirmeniz mantığa sığmayacaktır.

Nükleer santral kurulması için belirlenen yerler de incelendiğinde bir takım tespitleri yapmak mümkün. Ülkemizin en güzel yerleri arasından özenle seçilmiş bu coğrafyalarda yaşayan insanlar genelde gelirini tarımdan sağlayan köylü insanlardır. Yıllar içerisinde bu bölgede yaşayan insanlar gelir kaynakları olan topraklarından uzaklaştırılmaya çalışılmış ya da yetiştirdikleri ürünlerin değerlerini düşürecek politikalar izlenilmiştir. Bu uygulamalar nedeni ile o bölgelerde yaşayan insanların birçoğu gelir kaynağı olacağı düşüncesi ile nükleer santralleri destekleme noktasına gelmişlerdir. Böylece o yerelde yaşanılacak halk direnişi kırılmaya çalışılmaktadır. Ancak nükleer santrallerde çalışabilecek insan gücünün niteliği düşünüldüğünde birkaç bekle dışında bölge halkına yönelik herhangi bir istihdam olmayacağı oldukça açıktır.

İşin özetinde bütün bu yaşananların ucu yine nükleer lobilerin dünyada birçok ülkenin bu enerjiden vazgeçmesi nedeni ile kendilerine yeni pazarlar bulma çabalarına dayanmaktadır. Ayrıca nükleer santral bulunan ülkelerin başlarına bela olan nükleer atıklardan kurtulmalarını sağlayacak çöplükler bulma istemleridir. Özüde hiçbir yararı olmayan bu santrallerin, uzun yıllar süren bunca oyunların sonunda bir ülkenin başına sarılmasının başka nasıl bir nedeni olabilir ki?

Nükleer lobilerin bütün azgınlığına rağmen, nükleer karşıtlarının sayıca azlığı söz konusu olsa bile, ne bu memlekette, ne yakın coğrafyamızda hatta dünyanın herhangi bir yerinde nükleer santral kurulmaması için elden gelen mücadele verilecektir. Eylül ayında yapılan ve başarısızlıkla sonuçlanan ihalenin dünyada yaşanan krizin bir sonucu olduğunun biliciyle NKP bir kongresini daha tamamlamış ve önümüzdeki günlerde tekrar gündeme gelecek olan nükleer santrallere karşı mücadelesine her zamankinden daha da azimli bir şekilde devam etme kararını almıştır. Dileğimiz iktidarın biran önce yaptığı hatadan vazgeçmesidir. Aksi durumda nükleer santrallerin sebep olacağı doğa yıkımlarını hem bu ülke hem de bütün dünya çekecektir.

Jeodezi ve Fotogrametri Mühendisi

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği İstanbul İl Koordinasyon Kurulu

- Ölçü Dergisi Eylül-Ekim Sayısı Yayınlandı, Kasım
- Krize, AKP'ye, Gericiliğe, Neoliberalizme İrkçılığa Karşı TMMOB Sokata Sözü Söylüyor Basın Açıklaması, 22 Kasım
- "İşsizliğe, Yoksulluğa ve Zamlara Karşı" Emek, Barış ve Demokrasi Mitingi, 29 Kasım
- Hükümetin Meslek Odalarına Yönelik Eleştirilerine İlişkin Basın Açıklaması, 5 Aralık

- Karaköy Vapur İskelesi'nin Çökmesiyle İlgili Basın Açıklaması, 27 Kasım
- Kadın Mühendis, Mimar ve Şehir Plancıları Kurultayı'na Doğru Forum, 20 Aralık
- HSGG Platformu'nun "Kapitalizmin Yol Açtığı Krizin Bedelini Ödemeyeceğiz" Konulu Basın Açıklaması, 20 Aralık
- Krize Karşı Meşaleli Yürüyüş ve Basın Açıklaması, 27 Aralık

- HSGG "Filistin'deki Vahşet İnsanlık Suçudur! İsrail ile Yapılan Tün Anlaşmalar İptal Edilsin!" Basın Açıklaması, 4 Ocak
- HSGG Platformu "Krizin Faturası Emekçilere Kesilemez" Konulu Basın Açıklaması, 7 Ocak
- "Katliam Duruncaya Kadar Hergün Saat 18:00'da Filistin için Ses Ver" Eylemi Çağrısı, 7 Ocak
- Bir Salgın Olarak Sağlık Reformları Konferansı, 10 Ocak
- Hrant Dink, Öldürülüşünün İkinci Yılında Anıldı, 19 Ocak
- Güvenli Bir Gelecek İçin Güvenceli İş İstiyoruz Konulu Basın Açıklaması, 21 Ocak
- Suyun Ticarileştirilmesine Hayır Platformu Basın Açıklaması, 24 Ocak
- Gülseren Yurttaş Davası'nın Takipçisiyiz, 28 Ocak

Akılda Karamsarlık, Eylemde İyimserlik...

M. Uğur Girişken

Dünyadaki Gelişmeler

Son günlerde dünyamızdaki ekonomik ve politik gelişmelerin seyrine bakıldığında özellikle ön plana çıkan tanımlamanın "küresel mali kriz" olduğuna tanıklık ediyoruz. Bu tanımlamanın da bizatihi Kapitalizmin doğası gereği olduğu ve belirli aralıklarla yaşattığı dönemsel krizlerden yalnızca birisi olduğunun hepimiz farkındayız. Önemli olan bu kriz ortamından çıkma uğraşındaki kapitalizmin daha da sömürgeleşmesinin ve emeğin tüm kazanımlarının ortadan kaldırılmasına dönük yeni politikalarının nasıl engellenebileceğidir. Kapitalizmin kronikleşmiş kriz hali ve ürettiği geçici çözümler tarih sahnesinde beliren bir yok oluşu da kaçınılmaz kılmaktadır. Çünkü kapitalizmin kendini her yenileyişinde, ister istemez, kendi sonunu hazırlayan sorunları da ürettiği beliren dönemsel krizlerden rahatlıkla anlaşılabilir. Biz emekçilere düşen de bu krizin daha da derinleşmesini sağlayacak mücadeleyi yükseltmek ve kapitalizmin yeni çıkış alanlarının önünü kesmektir.

Nitekim kapitalizmin varlığını sürdürebilmesi için ürettiği ürüne sürekli yeni pazarlar ve talepler bulması gerekmektedir. Ancak kapitalizmin bozduğu arz-talep dengelerinin içerisinde milyonlarca insan açlığa, yoksulluğa sürüklenirken yalnızca küçük bir azınlığa zenginliğine zenginlik katma fırsatı sunması kendi sonunu hazırlayan bir krizi de kaçınılmaz kılmıştır. Çünkü kapitalist üretim ilişkilerinde iligine kadar sömürülen geniş kitlelerin artık temel yaşamsal gereksinimleri dışında tüketebilecekleri ne en ufak bir meta ne de bu kapsamda harcaabilecekleri tek kuruşları kalmıştır. Yani, Marx'ın ifade ettiği gibi "kapitalist üretimin önündeki en büyük engel bizzat kapitalizmin kendisidir" sözü hala geçerliliğini korumaktadır.

Emperyalizmin Ortadoğu Projeleri

Emperyalizm, zamanında sanayileşme evresini tamamlamamış yoksul ülkeleri çeşitli savaflara sürükleyerek kendine yeni ulusal pazarlar inşa etmiş, zamanla bu sanayileşmemiş ülkelere eski teknolojilerini ve yan sanayilerini ihraç etmiş, dahası finansman sorunlarını çözemeyen bu yeni pazarlarda etkinliğini arttırma ve halkları iliklerine kadar sömürmek amacına dönük olarak da yüksek faizli kredi dağıtan ve bu ülkelerin ekonomi politikalarına yön veren İMF ve Dünya Bankası gibi çeşitli araçları devreye sokmuştur. Bu manzaradan emperyalizmin çeşitli yıkımlarını yaşayan, yoksul ve yoksul Ortadoğu halkları da payını almış bulunmaktadır.

Emperyalizmin karar merci durumundaki ABD'nin son yıllarda Afganistan'da, Irak'ta, Filistin'de tırmandırdığı gerilimleri ve halkların kardeşliğini sonlandırmaya dönük çeşitli girişimlerini salt milliyetçi duygularla değil yukarıda tanımlamaya çalıştığımız sınıfsal ilişkiler üzerinden sürdürmeye çalıştığı yeni pazar arayışlarında ve Büyük Ortadoğu Projesi temelinde aramak gerekmektedir. Kapitalizmin sürekliliğini sağlamak için bölge ülkelerinde ABD'ye yakın iktidarların görev başına gelmesi ve her iktidar sahibinin ABD ziyaretleri gerçekleştirmesinin tesadüf olmadığını artık görmemiz gerekmektedir. Çünkü bu ziyaretler kapitalist sistemin sürdürüleceğinin, kapitalizm adına sömürülecek her insanın ve emperyalizm uğruna dökülecek her damla kanın uluslararası kamuoyunda tescilli anlamını taşımaktadır. Bu çerçevede ziyaretlerini sürdüren tüm iktidarların da, Filistin'de yaşanan vahşete sessiz kalanların da vahşeti organize edenlerin de emperyalizmin esasları çerçevesinde hareket ettiğini, tüm iktidarların ikiyüzlü ve ABD politikalarına taraf olduğunu ve Filistin bölgesinde verilen mesajın da "Kontrolümüzden çıkan her bölgede emperyalizmin kanlı silahı NATO üzerinize bombaları yağdıracaktır ve kimse bize engel olamaz!" şeklinde yorumlanması gerekmektedir.

Çünkü Rusya-Gürcistan gerginliğinin sona ermesi için sözde baskı yapan emperyalist tekeller, İsrail'in Filistin katliamlarında nedense herhangi bir yaptırımda bulunmamıştır. Ayrıca, İsrail'in Filistin halkı üzerinde uyguladığı insanlık dışı saldırılara dünya halklarından tepki gelmesine rağmen nedense başta Birleşmiş Milletler olmak üzere ne Avrupa Birliği'nden ne de bölge ülkelerinden dostlar alışverişte görsün türünden eylemlilikler dışında en ufak bir tepki gelmemiştir. Bu gerçekliğin mevcut iktidarların kapitalizmle kurduğu sıkı bağların ve tüm iktidarların ikiyüzlülüğünün somut bir ifadesi olduğu açıkça ortadır ve tam da bu noktada alternatif bir dünyanın nasıl var edilebileceği sorusunun sorulması gerekmektedir...

Ülkemizdeki Gelişmeler

Ülkemizde de küresel sermayeye entegre olarak işleyen piyasalar doğaldır ki küresel krizden etkilenmiştir ve ilerleyen dönemlerde de muhakkak ki etkilenmeye devam edecektir. Ülkemizde özellikle kamusal olanı özele terk etme alışkanlığındaki kapitalizmin kara endeksli yapısının son aylarda dünya genelinde krize girmiş olması bugünlerde bizlere farklı açılımları ve mevcut ilişkileri daha rahat değerlendirme imkanı sunmaktadır. Örneğin, her seferinde devletlerin ekonomiden elini çekmesi gerektiğini savunan küresel sermayedarların işlerine geldiğinde nasıl olup da bazı kamu bankalarının, finans

şirketlerinin ve yatırım ortaklıklarının kamulaştırılmasını isteyebildiklerine, nasıl olup da emekçilerin işsizlik fonunda biriken paralarına göz dikebildiklerine ve yine nasıl olup da kriz bahanesiyle esnek çalışmayı kurumsallaştırmaya çalıştıklarına tanıklık etmekteyiz. Ayrıca, bu ülkenin emekçileri olarak bu manzarada karamsarlığımızı üzerimizden nasıl atacağımızı düşünürken; emekçilerin insani koşullarda çalışma ve barınma taleplerine kulaklarını tıkayanların nasıl olup da söz konusu sermaye kesimlerinin istem ve talepleri olunca milyarlarca lirayı bir kalemde gözden çıkarabildiğini de kapsamlı bir şekilde değerlendirmemiz gerekmektedir. Aynı zamanda ülke ekonomisi gelişirken üretenele ekonomik büyümeden en ufak bir pay dahi vermeyenlerin nasıl olup da kemer sıkma zamanıdır diye emekçilerin karşısına çıkabildiğini de sorgulamanın zamanı çoktan gelmiştir. Tam da bu noktada “krizin faturasını patronlar ödesin, bizde ne kaldı ki?” sorusunun ruh halimize tercüman olması gerekmektedir.

Karamsarlığın içerisinde doğaldır ki çeşitli sorular da çeşitlenmekte ve bu sorular sarmalında insanlar kendilerine birtakım sorular yöneltmektedir. Bu sorular: “Filistin’de yaşanan dehşet karşısında ülkemiz neden somut adımlar atmıyor ya da atamıyor? Ülkemiz neden İsrail ile tüm diplomatik ilişkilerini kesmiyor? Ülkemizin iktidar partisi neden dostlar alışverişte görsün turları dışında bir adım atmıyor? Ülkemizde milyonların, Dünyada milyarların İsrail’in bu vahşetini kınadığı bir dönemde; nasıl oluyor da her seferinde kendilerini halkın seçtiğini söyleyen demokrasi havarileri bu konuda Dünya halklarının taleplerini dikkate almıyor?” şeklinde sıralanabilir.

Karamsarlık hali doğaldır ki artık sınır tanımamakta ve aklımıza geçmişe dönük türlü türlü soruları da getirmektedir. Mesela 19 Ocak 2007 tarihinde uğradığı hain saldırı sonucu hayatını kaybeden gazeteci yazar Hrant Dink’in Agos Gazetesi önündeki fotoğrafını hatırlatmaktadır yine bu karamsarlık hali bizlere. Hatta, aklımız bu soruyla yetinmeyip; cinayetin arkasındaki karanlık güçlerin emniyet ve jandarma istihbaratlarıyla bu derece yakın bir ilişkiyi nasıl kurabildiğini, ilgili birimlerin ellerinde yeterli istihbarat olmasına karşın bu suikasta neden ve nasıl göz yumabildiğini, tetikçinin yakalandıktan sonra Samsun Emniyet Müdürlüğü’nde kahraman edasıyla nasıl poz verebildiğini ve resmi evrakların nasıl oluyor da bu kadar rahatça ortadan kaldırılabildiğini ve her şey apaçık ortadayken neden hala somut bir adımın atılmadığını sorularını da yöneltmektedir. Dahası bu karamsarlık hali bizleri benzer süreçlerin araştırmacı gazeteci yazar Uğur Mumcu suikastında da yaşanmış olduğuna ve Uğur Mumcu cinayeti faillerinin hala bulunamamış olmasının; Hrant Dink davasının da aydınlatılamayacağına inandırmaktadır.

Dahası Maraş, Çorum ve Beyazıt katliamlarının yanında Kanlı 1 Mayıs’ı, Madımak Oteli’nde yaşananları düşünüp de bu karanlık olayların arkasındaki karanlık güçlerin hala ortaya çıkarılmamasının yeni katliamların dayanağı olduğu gerçeğinin toplumsal kesimlerce hala yeterince idrak edilememiş olması, bizleri daha da endişelendirmektedir. Nitekim ülkemizde insanların hala kolayca kaçırılması ve kaybedilmesi, faili meçhul cinayetlerin saymakla bitmeyecek kadar çok olması, yargısız infazların ve işkencelerin günümüzde hala cezasız bırakılması karamsarlık halimizi hepten pekiştirmekte ve derin bir umutsuzluğa sürüklemektedir. Bu karamsar havada ne yazık ki emekli bir emniyet görevlisinin, bir televizyon programında, işkence ve kötü muamele konularında, Festus Okey, Baran Tursun, Engin Çeber gibi şiddet mağdurları için “İş Kazası Olmuştur” şeklindeki inanılmaz ifadeyi nasıl kullanabildiğini de anlayabilmekteyiz bu tiksindirici atmosferde. Yine aynı tiksindirici atmosferde NATO tarafından dünya halklarının istemlerini ve taleplerini ortadan kaldırmaya dönük organize edilen, eğitilen ve hala ülkemizde tasfiye edilmeyen/edilemeyen kontrgerilla aklımıza gelmektedir. Bu karanlık güçlerin küresel sermayenin çeşitli manipülasyonlarında bu ülkenin yüzlerce aydınının katledilişindeki rollerini de aklımızdan hiç çıkaramamakta ve hesap sorulacak özlem dolu günleri ipe çekmekteyiz.

Yeni Bir Dünyanın Tohumlarını Yeşertebiliriz...

Yazının bu kısmına kadar değinmeye çalıştığım karamsar tablonun yanında geçtiğimiz günlerde okuduğum bir köşe yazısında karşıma çıkan ve bizler için düstur alınabilecek bir sözü anımsıyorum. Antonio Gramsci’nin “akılda karamsarlık, eylemde iyimserlik” sözüyle belki de bu karamsar havadan kurtulabilmenin yollarını arıyorum kendimce...

Her ne kadar akılda karamsar olsak da eylemde iyimser olmamızın bu dünya’yı farklı bir biçimde mümkün kılacağına yürekten inanmamız gerekiyor öncelikle. Başka bir dünya istiyorsak umutlarımızın, düşlerimizin ve yeni bir yaşam kurma istemimizin peşinden bıkmadan, usanmadan koşmalı ve bedeli ne olursa olsun uzun soluklu örgütlü bir mücadelenin öznesi olmalıyız. Değişimin başlangıcını kendimizde yaşattığımızda başlayacak bu dönüşüm; umudumuzu ve mücadelemizi içselleştirmemize ve Dünya’da yaşanan gelişmelere seyirci kalamayacağımız bir kültürün parçası olmamızı kolaylıkla mümkün kılacaktır. Umudumuzu tazelemesi ve yeşertmesi açısından Dünya’da ve Ülkemizde yaşanan bir takım toplumsal tepkilere ve gelişim evrelerine değinmek gerekiyor.

Örneğin ülkesine ölümden başka bir şey getirmeyen kapitalizmin sözcüsü ABD Başkanı George Bush'a ayakkabısını fırlatacak cesareti yüreğinde hisseden Iraklı gazeteci El Zeydi'yi, Yunanistan'da Polis kurşunuyla öldürülen 16 yaşındaki gencin acısını sokaklara döken milyonlarca insanın mücadele ruhunu nasıl yok sayabiliriz?

Dünya'da kriz atmosferinde milyonlarca insanın işsizliğe mahkum edildiği bir dönemde Latinlerden esen bağımsızlık ve özgürlük rüzgarlarının şiddetlenmesine kendimizi nasıl kaptırmayız?

Ülkemizde de dünyada olduğu gibi doğal olarak bir takım hareketlenmeler yaşanıyor. Örneğin, emek hareketinin iyice baskı altında tutulduğu ve işsizliğin yaygınlaştığı bir dönemde başta Desa ve Sinter işçilerinin onurlu mücadelesi olmak üzere yurdun dört bir yanından gelen direniş haberleri tüm engellemelere rağmen kulaklarımızda çınlıyor. IBM'de sendikal mücadele yürüttükleri için işlerine son verilen bilşim emekçisi mühendislerin sendika talebi ve sınıfsal tutumundaki ısrarı hala sürüyor. Bu etki TMMOB içerisinde de mühendislerin sınıfsal konumu ve sendikalaşma sürecine ilişkin kimi çalışmaları tetikliyor ve besliyor. Emekçi mühendisler daha da fazlasını istiyor ve 2009 yılı Kasım ayında düzenlenmesi planlanan "Ücretli ve işsiz Mühendis, Mimar ve Şehir Plancıları Kurultayı"nda bu ülkenin emekçi mühendislerinin istem ve taleplerinin onurlu bir mücadeleye dönüştürülmesinin yollarını arıyor. Bu mücadeleyi kendi meslek alanlarımıza büyük bir coşkuyla nasıl yaymayız?

Kentlerimizde uygulanan kentsel dönüşüm, yağma ve talan politikalarıyla yaşam hakları ellerinden alınmaya çalışan tüm toplumsal kesimlerin, yerel seçimler öncesinde yerel çalışmalarla yeni platformlarda buluşarak ortaklaştığı mücadeleyi kitlesel bir harekete dönüştürme noktasında nasıl heyecan duymayız?

Cesaretimizi ve umudumuzu pekiştirmesi açısından da Kentsel Dönüşüm mağduru Sulukuleli çocukların resim, müzik, ritim ve daha birçok alanda üretimde bulundukları atölyelerinin yıkımına nasıl engel olduklarını görmemiz gerekiyor. Buldozerlerin karşısında kendilerini atölyelerine kilitleyen bu masum çocukların mücadelesinin ve üretim araçlarını sahiplenmesinin mühendislere, mimarlara, şehir plancılarına kısaca tüm işçi sınıfına yol gösterebileceğini

nasil görmeyiz?

Üniversitelerimizde ırkçı, gerici, faşist grupların ve piyasacı baskıcı rektörlüklerin tüm baskılarına rağmen eşit, parasız, bilimsel ve demokratik bir Üniversite talebi hala sürüyor. Öğrenciler bir yandan satırlı bıçaklı faşist saldırılarla boğuşurken, diğer yandan da Polis-İdare iştirakiyle haksız soruşturmalara yıldırılmaya çalışılıyor. Ama her şeye rağmen bu gencecik beyinler direncinden ve mücadele ruhundan bir şey kaybetmiyor. Emegin, özgürlüğün, bağımsızlığın ve kardeşliğin tohumlarını saçıyorlar etrafa, her şeye rağmen. Bu mücadeleye nasıl omuz vermeyiz?

Emek eksenli bu hareketlerin Küresel Mali Kriz vesilesiyle ve kentlerimizde yaşanan ağır yaşam koşullarında daha da kitleselleşebileceğine inansak da bu gerçeğin ancak ve ancak bizlerin yön verdiği mücadelelerle şekillenen örgütlü bir toplumla mümkün olabileceği gerçeğini de göz ardı etmememiz gerekiyor. Birilerinin yürüttüğü mücadeleye destek olursuz zihniyetinden mücadeleyi biz yürütürüz, yürüteceğiz zihniyetine yönelmemiz gerekiyor. Ancak bu şekilde örgütlü bir topluma dönüştüğümüzde; çetelerle, faili meçhul cinayetlerle, yolsuzluklarla, işkencelerle, yargısız infazlarla, eğitim, sağlık ve barınma hakkımıza göz diken anlayışlarla, emeğimizin üzerine çöreklenen sermaye kesimleriyle, dünya halklarını birbirine kırdıran ve bu gelişmelere göz yuman tüm ikiyüzlü iktidarlarla hesaplaşabilir ve yeni bir dünyanın tohumlarını yeşertebiliriz.

Aslında, emperyalizmden ve kapitalist üretim ilişkilerinden kaynaklanan bu türden kriz atmosferlerinde alternatif yaşamı örgütleyebilecek cesareti ve mücadele biçimlerini geliştirip dönüşümün öznesi olmak hiç de uzağımızda değil. Yeter ki aklımızdaki karamsarlığı eylemlerimizde iyimserliğe dönüştürecek umutlarımız, düşlerimiz, aşklarımız ve geleceğe bırakacağımız yaşanabilir bir dünya için emek harcamayı göze alalım...

Jeodezi ve Fotogrametri Mühendisi

Eee... Burası Türkiye!..

Erol Köktürk

Kendiliğinden, otomatiğe bağlanmış gibi, söylenecek başka bir şey yokmuşçasına kullanılan sözlerden birisi: **Burası Türkiye...** Yerine göre bir kaçış, sığınma, çözümsüzlük noktası, yerine göre içinde kabadayılık taşıyan, yerine göre meydan okuyan bir söz, yerine göre farkında olunmadan dillendirilen bir yaklaşım... Ama sık kullanılan bir kalıp oldu ve yaygınlaşıyor... Kalıp olunca doğallaştığını görüyorsunuz. Çevrenizdeki bazı insanları buna göre dinlediğinizde, sizi rahatsız edersine sık kullanıldığını fark ediyorsunuz. Birkaç yıl önceki bir TV reklamındaki kullanılışı, "Burası Türkiye, Yok Öyle" neydi? Onunda mı etkisi oldu acaba yaygınlaşmasında?

Ama bu söyleyişin daha çok rahatsız eden yanı, bir sohbet, bir tartışmada, hak arayışında, umutların dillendirilişinde karşınıza bir *duvar gibi çıkarılışı*... Son derece masum, olabilir, abartısız, hatta sıradan bir isteminizi dile getirdiğinizde bile, "**Burası Türkiye**" dendiğinde, bütün eklem yerleriniz ağrımaya başlıyor. Değişime karşı en etkili koz olarak kullanıldığında kabul sınırlarınızın sızladığını, umutlarınızın acıdığını duyumsuyorsunuz... **Burası Türkiye...**

"**Burası Türkiye**" ne demek? Burada bir şeyler var yerleşik... İstesen de istemesen de onlara bağımlı yaşayacaksın ve karşı durmayacaksın... Onları değiştiremezsin, onlar değişmez ve değiştirilemez... Değiştirilmesi "teklif" bile edilemez... "Ama evrende, toplumlarda her şey değişiyor... Hem de artık çok hızlı değişiyor... Değişmeyi izleyemez olduk... O zaman neden biz olduğumuz yerde dama taşı gibi duralım?" diyecek olsanız, şansınızın olmadığı söyleniyor. Hemen ardından da, "daha öğrenemedin mi?" tavırları. Neyi öğrenmek zorundayız ki? Değişmezliği mi? Varlığımızı yadsımayı mı? Eskimiş olanda ısrar etmeyi mi? Tarihe karşı durmayı mı? Nereye kadar başarabiliriz ki bunları?

Daha kötüsü, bilinçsizlikten, duyarsızlıktan, kendini beğenmişlikten, bağımlılıktan, tek tek bunlardan ya da hepsiyle birlikte bu tavır gösterildiğinde nereye kadar tutarlı kalınabilir ki? Çevre etkenler bizi kuşattığında ve artık istenirse de bazı şeyler değiştirilmek zorunda kaldığında bir tutarlılık mı sağlanmış oluyor, yoksa bir aşağılanma mı? İnsanların, yurttaşların, karar vericilerin, kendilerini de inandırarak bazı şeyleri değiştirmenin, geleceğin kapılarını açmanın onurunu taşımak varken, değişime karşı durmaları kendinde ısrar etmek anlamı taşıyor mu? Oysa her değişimin önce düşüncede yaşanması gerekiyor. Sen

değişmez kalacaksın, ama değişimi savunacaksın? Tutarlılık bunun neresinde olacak o zaman? Sonra da denecek ki, **Burası Türkiye?**

Değişimi değil de var olanı savunma kalkanı oldu artık **Burası Türkiye...** Burada her şey normaldir, olağandır. Yolsuzluklar, normaldir. Kaçak kentleşme, normaldir. Banka soygunları, normaldir. İşkence, normaldir. Gösteride dayak yemek, normaldir. Yani sinirlerini çıkar, at ve öyle yaşa... Bu normal olmayan olaylar karşısında, "**Burası Türkiye**" deyip, büyük bir "saptama" yapmış gibi sorunu çözmek... Daha doğrusu sorunu dondurmak ve var olanı mutlaklaştırmak...

AB süreci, dayatmalar... Birileri bize çağdaş dünyayla ve gelişmelerle aranın açıldığını söylüyor, anımsatıyor. Bazıları aranın daha da açılması pahasına, "**Burası Türkiye**" diyor... Kuşkusuz her uyarı ulusal çıkarlarımızla örtüşmüyor. Ama her değişim zorunluluğunu da ulusallıkla karşı karşıya getirmek doğru mu? Var olan durumun objektif bir fotoğrafını çekip, nereye yöneleneceğimizi bir toplumsal uzlaşıyla belirlemenin eşiğinde olduğumuz yadsınabilir mi? Günümüzde **Burası Türkiye** fotoğrafı, çekene göre değişiyor. Ama işi makinenin önündeki objektife bıraksak, objektif çekilen fotoğrafa baksak daha iyi etmez miyiz? Sonra o fotoğrafı duvara asıp yeniden düşünelim...

Olması gereken Türkiye'yi düşünelim. O zaman görülecektir ki, o söz edilen Türkiye, olması gereken Türkiye değil? Gerçek Türkiye başka!.. Anadolu topraklarının gerçek öyküsü de, gerçek misyonu da başka olmuş ve başka olmalı... Coğrafyasının kendisine sunduğu avantajları, güzellikleri "**Burası Türkiye**" saplantılarına feda edemeyecek bir geçmiş var bu toprakların. O geçmişin geleceğe taşınacağı yer Türkiye... Hem de büyütülerek taşınacak, keyifle taşınacak, nefes nefese taşınacak bir yer...

Esas, evet esas **Burası Türkiye...** Üzerinde akıllarıyla düşünen insanların daha çoğunluk olduğu, akıllarıyla kararların verildiği, coşkularla ve insanca yaşanılabilir, imrenilebilir bir ülke... "**Burası Türkiye**" duvarlarını aşmış, "**Türkiye Burası**" denilen, yaşamaktan mutlu olunması coğrafyası...

Prof. Dr., Kocaeli Üniversitesi

Tapu ve Kadastro TeŖkilatını Mahmut Esat Efendi KurmamıŖtır!..

Erol Köktürk

Daha önce Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü üst yöneticilerinden bazılarına sözlü olarak iletteğim ve düzeltilmesini istediğim bir yanlış varlığını sürdürüyor. Hem de yıllardan bu yana... İnternet iyi olmasına iyi de, bazen de yanlışla sürüklüyor insanı.

TKGM'nin web sayfasında kurumun tarihçesini tıkladığınızda Ŗu bilgiye erişiyorsunuz: *"Tapu TeŖkilatının memleketimizdeki gemiŖi 160 yıl öncesine dayanır. İlk tapu teŖkilatı 21 Mayıs 1847 yılında Mahmut Esat Efendi tarafından "Defterhane-iŖ Amire Kalemı" adı altında ve taşınmaz mallara ait işlemlerin yapılması amacıyla kurulmuŖtur. Bu teŖkilat, Türkiye Cumhuriyeti Devleti kuruluncaya kadar "Defterhane-iŖ Hakani Emaneti" "DeFTER Eminliğı" ve "Defterhane-i Hakani Nezareti" gibi muhtelif isimler altında varlığını sürdürmüŖtür."*

Bu giriş bilgisinden çıkardığımız 2 sonuç var: 1) Bugünkü kurumun kökü 162 yıl geriye, 21 Mayıs 1847'ye dayanıyor. Bu, doğru. 2) Kurumu Mahmut Esat Efendi kurmuŖtur. Bu, yanlış.

Neden mi?

Mahmut Esat Efendi ile ilgili yapılacak basit bir sorgulamada Ŗu bilgiye erişilir: 1857 yılında doğmuş, 1918 yılında ölmüŖtür. Ülkemizde kadastronun ilk kuruluşu ve çalışmaları, "DeFTER-i Hakani Nazırı" **Mahmut Esat Efendi** zamanında çıkarılan, 1912 tarihli "Emvali Gayrimenkulenin Tahdit ve Tahdiri Hakkında Kanunu Muvakkat" adını taşıyan yasayla başlamıŖtır. Bu nedenle ülkemizde kadastronun kurucusu, **Mahmut Esat Efendi**'dir. Bir büstü eski bakanlık binası olan bugünkü Tapu ve Kadastro İstanbul Bölge Müdürlüğündedir.

Bu bilgilerden çıkarılacak basit sonuç da Ŗudur: 1857 yılında doğan bir kiŖinin, 1847 yılında tapu teŖkilatının kurucusu olması olanaklı değıldir.

İŖin doğrusu Ŗudur: 31. PadiŖah Sultan Abdülmecid döneminde, Mustafa ReŖit PaŖa Sadrazam, Ali PaŖa DıŖıŖleri Bakanı iken, 5 Mayıs 1847 tarihinde, kısaca "Tapu Nizamnamesi" olarak bilinen "Tapu Hakkında İcra Olunacak Nizamât" yürürlüğe konulmuŖtur. Böylece özel mülkiyetin esaslarına ilişkin ilk tapu sicilinin hukuki düzeni kurulmuş, taşınmaz malların tapu defterlerine, "Defterhane-i Amire Kalemı"ne kaydıyla sahiplerine "tapu senedi verilmesi" yöntemi benimsenmiŖtir. Miri araziyi tasarruf eden kimselerin bu tasarruf haklarını başkalarına ferağ etmek istemeleri durumunda, satan ile alanın ferağ işlemlerini "Defterhane-i Amire" Emini'nin huzurunda yapmaları kuralı getirilmiŖtir. Böylece işlemlerin geçerliliğı, karşılıklı irade açıklaması "ittihadı meclis" koşuluna bağlanmış ve dolayısıyla tapu idarelerinin ilk nüvesi meydana gelmiŖtir. Bu nedenle, Tapu Nizamnamesi'nin yürürlüğe giriş tarihi, Tapu ve Kadastro genel Müdürlüğü'nün kuruluş tarihi olarak kabul edilmektedir. İlk Derterhane-i Amire Emini, **Selim Sabit Efendi**'dir.

Sonuç: Kurumun ilk emini, **Selim Sabit Efendi**; kadastronun kurucusu, **Mahmut Esat Efendi**'dir.

Dilerim bu yazı üzerine, TKGM web sayfası düzeltilir.

Prof. Dr., Kocaeli Üniversitesi

Geomatik Mühendisliği'nde Yeni Bir Açılım: Mekansal BiliŖim

Caner Güney

Dünyanın, dinamik yapısı sebebiyle sürekli bir hareketlilik içinde olduğu ve değişim gösterdiği bilinmektedir. Teknolojinin yetiŖmekte zorlanılan bir hızla geliŖimi ve insanoğlunun dünyaya müdahaleleriyle de bu değişimler beraberinde birçok sorunu getirmektedir. Gerek oluŖan sorunları çözmek gerekse sorunların oluŖabileceđini önceden öngörüp gerçekleŖmelerine olanak tanımamak için, dünyayı ve dünyada mekan ve zaman kavramlarını daha iyi anlamak gerekmektedir. Bu nedenle, jeomekansal (yermekansal) veri ve bilgilerin mekansal teknolojiler ile birlikte toplum yararına, sorumlu ve bilinçli kullanımını arttıracak çalıŖmalar, uluslararası ve ulusal ölçeklerde, sürdürülebilirlik yaklaşımları kapsamında gerçekleŖtirilmektedir. Jeomekansal bilginin üretilip yönetilmesi ve etkin bir şekilde insanlığın hizmetine sunulması, ülkelerin öncelikli görevleri arasında kabul görmektedir.

Doğal kaynakların, çevrenin ve ekolojik dengenin korunabilmesi, ekonomik çözümlerle global değişimlerin gözlemlenebilmesi, doğru, rasyonel ve hızlı verilerin/bilgilerin elde edilebilmesi, sürdürülebilir kalkınmanın gerçekleŖtirilebilmesi ve daha iyi bir gelecek için toplumun bütün bireylerinin mekansal bilgiye ulaŖabildiđi, bu sayede dünyayı anlayabildiği ve onunla iletişim kurabildiği 'dijital dünya' yaklaşımı global ölçekte oluŖturulmaya çalıŖılmaktadır. GEO (*Group on Earth Observation*), GEOSS (*Global Earth Observing System of Systems*), IGOS (*Integrated Global Observing Strategy*), GGOS (*Global Geodetic Observing System*) vb. yer yuvarının gözlemlendiği, araştırıldığı projelerdeki her yeri kaplayan mekansal veriler/bilgiler (*pervasive nature of spatial information*) ile her yerde bulunan mekansal bilgi sistemi (*ubiquitous GIS, U-GIS*), LBS, Google Map/Earth, Microsoft VirtualEarth gibi internet üzerinden harita servisleri (*web mapping services*) vb. uygulamalar dijital dünya yaklaşımının temelini oluŖturan mekansal bileŖenlerdendir. Cep telefonlarındaki navigasyon uygulamalarından farklı türdeki uydu verilerinin (radar, optik, gravite, GNSS, alimetre vb.) entegrasyonuna kadar geniş bir yelpazede bulunan gereksinimleri karşılayacak ve farklı teknolojilerin mekana ilişkin hizmetlerde kullanılmasına öncü olacak yaklaşım "Mekansal BiliŖim (*spatial informatics – geospatial informatics – geo-informatics*)"dir ve bu yaklaŖıma tüm dünyada artan bir ilgi bulunmaktadır. 'Mekansal BiliŖim', mimarisinde bulunan tüm ileri tekniklerin kullanımı sayesinde dünyanın anlaŖılmasına ve yönetiŖimine (*governance*), dijital dünyanın

oluŖturulmasına katkıda bulunabilmektedir. Son on yılda mekansal biliŖim ve dijital dünya yaklaşımlarının bilimsel araŖtırmaları, teknik uygulamaları yanında sürdürülebilirlik ve sosyal boyutları da önem kazanmıŖtır. Bu bilince sahip mekansal veri/bilgi sağlayıcıları, mekansal teknoloji üreticileri, altyapı ve standart geliŖtiricileri, ve tüm bunların kullanıcıları (*uluslararası veri/bilgi deđiŖimi ve iŖbirliđi vb. ile*) global ölçekte düşünerek yerel uygulamalar gerçekleŖtirmektedir.

Verilerin büyük bir kısmının mekansal bileŖeni vardır. İçinde bulunduğumuz bilgi çağında herhangi bir mekanla ilgili doğru, güvenilir dijital verilere/bilgilere, hızlı ve anlık ulaŖabilmenin, 4 boyutlu görsel veriye sahip olmanın, bu verilerin etkin yönetiminin önemi giderek artmakta ve tüm bunların en az maliyet ile gerçekleŖtirilmesi beklenmektedir. Bu gereksinimler ile birlikte geliŖen teknoloji ve üretim süreçleri, "Geomatik Mühendisliği"nin uygulama alanlarını zenginleŖtirmektedir. Geomatik Mühendisliği de bir çok farklı uygulama için mekansal biliŖim mimarileri geliŖtirmek durumundadır. Mekansal verinin entegrasyonunda ve değerlendirilmesinde, mekansal-zamansal analizlerinde, bilgi üretiminde, görselleŖtirmede vb. konularda kullanıcı gereksinimlerine yönelik yeni geliŖkin teknolojiler ve çözümler kullanılmaktadır.

Kentsel dönüşüm, 3 boyutlu kadaŖtro, yer altı kadaŖtro, güncel navigasyon bilgilerinin üretimi, bütünleŖik kıyı yönetimi, sürdürülebilir çevre ve biyoçeŖitliliđin yönetimi konuları mekansal boyutları olan günümüzün güncel problemlerinden sadece bazılarıdır. Bu ve benzeri mekansal problemlerin çözümünde kullanılmak üzere birçok farklı sektör ve disiplin uzayda/havada/karada/denizde/siberde bulunan gözlem platformlarından elde ettikleri yoğun ve büyük miktardaki dijital veri ve bilgileri, Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS) teknolojisinin desteği ile mekansal-zamansal analiz edip gerek araŖtırmacıların gerekse karar-vericilerin kullanımına uygun olarak internet üzerinden yayınlamaktadır. Aynı zamanda yayınlanan bu bilgileri düzenli olarak güncelleyip artan çeŖitlilikteki kullanıcılarına sunarak bu hizmetin devamlılığını da sağlamaktadırlar. Genel olarak bu süreci sağlayan tüm geliŖkin teknolojik altyapı ve mimariler mekansal biliŖim kavramının özünü oluŖturmaktadır.

Dünyada bu geliŖmeler yaŖanırken, ülkemizde mekansal veri ve bilgileri kullanan herhangi bir kurum ya da kuruluŖun bu kapsamdaki mekansal bilgileri üretip yönetebilmesi, mekansal problemlerine çözüm getirebilmesi sahip olduğu teknik olanaklar ve becerilerle pek kolay değildir. Çünkü genelde mekansal problemlere yaklaŖımımız kullandığımız CBS yazılımının bize sunduğu olanaklarla sınırlıdır. Oysa, mekansal olaylara mekansal biliŖim gözlüğü ile daha yukarıdan bakıldığı zaman resmin bütünü görülebilecektir. Böylece, mekansal veri ve bilgilerin elde edilmesi ve entegrasyonundan, bilgilerin sorgulanmasına, analizine ve karar-verme aŖamasına kadar olan süreç eksiksiz yerine getirilebilecektir.

O zaman nedir 'Mekansal BiliŖim'?

Sadece iki kelime ile ifade edilen aslında anlam olarak çok geniş kapsamı olan mekansal biliŖim, • Arazide veri toplamadan, internet portalda uygulamalara ve karar-verme süreçlerine kadar olan tüm aŖamalarda mekansal birlikte iŖlerliđi, entegrasyonu ve en uygun

kullanımı sağlayan mekansal bilginin e-döngüsüdür.

- Bilgi ve iletişim teknolojilerinin tüm fonksiyonlarının, mekansal verinin/bilginin birlikte işlerliğinin ve ulaşılabilirliğinin artırılmasında, paylaşımının kolaylaştırılmasında kullanılmasıdır.

- Mekansal veri ve bilgilerin yapısını, özelliklerini ve yönetilmesini inceleyen, bilişim ve iletişim teknolojilerini kullanarak her türlü mekan ve mekanla ilgili bilgileri elde eden, düzenleyen (sınıflandıran ve nitelendiren), depolayan, entegre eden, yöneten, değerlendiren (işleyen), modelleyen, analiz eden, yeniden üreten, görselleştiren, portallar/portletler üzerinden sunan, paylaşan, karar-destek (karar-verme) süreçlerinde kullanılmasını sağlayan disiplindir.

- Tüm bunların gerçekleştirilmesine yönelik mekansal veritabanlarının geliştirilmesi, verilerin ve bilgilerin yönetimi, mekansal bilgi sistemlerinin tasarımı, bütünleşik harita ve harita bilgileri üretim tekniklerinin geliştirilmesi, insan-bilgisayar-uygulama-servis etkileşimlerinin kurulması, simülasyon, modelleme tekniklerinin ve jeostatistik yöntemlerinin geliştirilmesi, kablolu ve kablosuz ağ teknolojilerinin kullanılması vb. gerekli bilişim ve iletişim altyapılarıyla yakından ilgilenen,

jeodezi, ölçme, kartografya, uzaktan algılama, fotogrametri, arazi yönetimi, mekansal bilgi sistemleri, görüntüleme, navigasyon, konum belirleme, GNSS, karar-destek sistemleri, telemetri, ileri hesaplama, sanal gerçeklik vb. disiplin, yöntem ve teknikleri entegre eden, farklı kurum, disiplin ve projeler arasında bilgi, uygulama ve servislerin e-paylaşımını sağlayan **disiplinlerarası disiplindir**.

Sonuç Olarak...

Artık ileri hesaplama (*advance computing*), ağ, görselleştirme vb. teknik ve teknolojiler sadece birkaç disiplinin tekelinde değildir. Benzer şekilde mekansal bilgi sistemleri de yalnız jeomatik mühendisliği disiplininin tekelinde değildir (ve olmamalıdır).

Günümüzde pek çok disiplin yüklü veri gruplarını CBS gibi bir teknolojiyi kullanarak depolayabilmekte, analiz edebilmekte ve görselleştirebilmektedir. Kaynakların planlanması ve etkin yönetimlerinin gerçekleştirilebilmesinde CBS teknolojisinin kolaylığını fark eden kullanıcılar/kurumlar projelerinde CBS aracını doğrudan kendileri kullanmaktadır. Bu şekilde bir yaklaşımla CBS aracını kullanan disiplin, sektör ve uygulayıcılar CBS'yi bir bilim dalı, Jeodezi ve Fotogrametri Mühendisliğini de sadece konum verisi toplayan bir disiplin olarak görmektedir.

CBS teknolojisinin kullanım alanları her geçen gün

çeşitlenmekte ve kullanıcılarının sayısı da giderek artmaktadır. Basit yön bulmadan doğal afetlerin yönetimi ve tahmini gibi kritik ve karmaşık görevlere kadar geniş bir yelpazede, son kullanıcıdan karar-destek süreçlerine kadar birçok farklı seviyedeki kullanıcılar tarafından çeşitli şekillerde kullanılmaktadır. GPS ve uzaktan algılama gibi hızlı veri toplama ve eş zamanlı izleme olanağı sağlayan mekansal veri toplama teknolojilerinin de desteğiyle CBS teknolojisi bir çok yeni disipline ve endüstriye girmiş, bilişim altyapılarının bir parçası olmuştur. Bu nedenlerle yaklaşık son 10 senedir Jeodezi ve Fotogrametri Mühendisliği içerisinde sektörün itici gücü olarak tanımlanan ve yeniden yapılanmalara neden olan CBS aracı, daha geniş bir kavramsal yaklaşım ve bakış açısı ile yerini Geomatik Mühendisliği şemsiyesi altında yeni bir açılım olarak tanımlanabilecek **Mekansal Bilişime** bırakmalıdır.

Gelişkin, yüksek teknolojiyi barındıran CBS uygulamaları giderek daha dağıtık ve heterojen yapıda geliştirilmektedir. Mekansal Bilişim yaklaşımı, bu farklı yapıdaki CBS uygulama ve projeleri arasında gerekli olan paylaşım araçlarını da sunacaktır. Mekansal verileri/bilgileri kullanan sektörler mekansal bilişimin fonksiyonlarını verimli ve etkin bir şekilde kullanamayıp yeterli ölçüde yararlanmamaktadır. Oysa bu sektörler projelerinin tasarımı, fizibilitesi, uygulanması, yönetimi, kontrol ve izlenmesi ile karar-destek aşamalarının tümünde mekansal yaklaşımlardan ve teknolojilerden yararlanabilirler. Projelerini daha kaliteli ve hızlı bir şekilde sonlandırabilir, karar-verme süreçlerini daha etkin bir şekilde gerçekleştirebilir, kaynakların etkin kullanımı ve yönetimi sayesinde de daha ekonomik servisleri kullanıcılarına sunabilirler.

Neler Yapmalıyız...

İçinde bulunduğumuz bilgi çağı ve bu çağın koşulları nedeniyle günümüzde, sektörün geleceğine yönelik planlamaları geçmişe oranla çok daha fazla yapmalı ve bu yolla sektörün geleceğini modellemeliyiz. Geomatik Mühendisliğinin, Mekansal Bilişim başlığı altında diğer sektörlerle olan arakesitlerinin her geçen gün arttığı göz önünde bulundurularak ve içinde bulunduğumuz bilgi çağının gerekliliklerini de dikkate alarak, sektör içerisinde buna yönelik politikalar oluşturmali ve stratejiler belirlemeliyiz. Bu çerçevede;

- Geomatik Mühendisliği lisans ve lisansüstü öğretim programlarının yeniden gözden geçirilmesi ve meslek içi eğitimlerin artırılması
- Mekansal Bilişim Mimarileri
- Mekansal Veri Altyapıları ve Mekansal Altyapılar
- Mekansal Yönetişim
- Mekansal verinin, bilginin, teknolojinin ve çözümlerin lisanslanması

gibi konulara daha fazla dikkat ve ilgiyle yaklaşarak, bu konudaki çalışmalara ve oluşumlara katkı vererek destek olmalıyız.

Dr.,
İTÜ İnşaat Fakültesi, Jeodezi ve Fotogrametri
Mühendisliği Bölümü,
Jeodezi Anabilim Dalı

Mekansal Bilişim İnisyatifi
www.mekansalbilisim.org

Ulusal Kentsel Gelişim Politikasının İçeriksel Profili

Çeviri: Erol Köktürk

Avrupa Kenti

Ulusal Kentsel Gelişim Politikasının çıkış noktası, mekan modeli, sosyal model ve değerler modeli olarak "Avrupa Kenti" düşüncesidir. Bu Avrupa Kenti, bir yandan bir başarı modelidir: Ekonominin kristalleşme noktası olarak, ekolojik açıdan anlamlı yerleşim biçimi olarak, işlevsel sosyal ve etnik bütünleşmenin motoru olarak... Diğer yandan bugün Avrupa'nın her yerinde yeni bir denge aranmaktadır: ekonomik gelişme ile sürdürülebilir kalkınma arasında, imar bakımından genişleme ile tarihi mirasında korunması arasında, mekansal hareketlilikle komşuluğun yeniden değerlendirilmesi arasında. Bunlar sayılabilecek olanlardan bazıları. Avrupa'nın her yerinde, kentlerin ekonomik olarak büyümelerini, kentsel kalitelerini tehlikeye düşürmeksizin güvenceleme amacıyla stratejiler yapılmakta ve yeni araçlar araştırılmaktadır. Bugün Avrupa'nın her yerinde, kentlerde ekolojik hedefler en yüksek noktasına erişmiş durumdadır: İklim değişikliği, egsoz gazı emisyonları, yeşil alanların eksikliği, tür çeşitliliğinin azalması vb. Bununla paralel, kısmen de bunla ilintili olarak sosyal ve kültürel farklılıklar keskinleşmektedir: Yoksullarla zenginler arasındaki farklar, eğitimlilerle eğitimsizler ve yerlilerle yabancılar arasındaki farklar kentler ve mahalleler arasında dinamik olarak artmaktadır. Bu, kısmen de kentsel bütünleşme enerjisini tehlikeye sokacak boyutlara varmaktadır.

Bu bağlamda ortaya çıkan birçok sorun, bu aralar, çözüm için Avrupa'ya özgü perspektiflere gereksinime duymaktadır. Çünkü kentsel gelişme için çerçeve koşullar, Avrupa'nın kurumlarından ve düzenlemelerinden her geçen gün daha fazla etkilenmektedirler. Kent politikası, Avrupa Kent Politikası'na dönüşmektedir. Bu sorunlar, aynı zamanda, ulusal bir duruşu da gerektirmektedirler. Çünkü böyle bir konumlanış olmaksızın Alman kentleri kendi özgün gereksinimlerini ve çıkarlarını Avrupa ölçeğinde gerçekleştiremezler. Bundan dolayı Ulusal Kentsel Gelişim Politikası, Leipzig-Antlaşmasıyla ve AB'nin kendi topraklarındaki andacıyla başlayan Avrupa Diyalogunu geliştirecek ve yoğunlaştıracaktır. Bunu da olabildiğince somut projelerle ve girişimlerle yapacaktır.

Ulusal Kentsel Gelişim Politikası, politika, yönetim, planlayıcı meslekler, ekonomi ve bilim çevrelerinden tüm sorumlulara, kent, kentte birlikte yaşamak, kentsel kalite

ve iyi yönetim konularında söz söylemeye bir çağrıdır. Bu politika, bir yandan "örgütlü sesleri" bir araya getirmek istemektedir. Öte yandan kent ve toplum için gerçekleşen yükümlülükleri yerinde dinlemek istemektedir. Bu nedenle de sivil toplum kurumlarına, sendikalara, kiliselere, sosyal derneklere ve medyaya da başvurmaktadır. Kentin ve bölgenin geleceğinde çıkarı olan herkes, çağrılıdır. Ulusal Kentsel Gelişim Politikası, bir toplumsal projedir.

Kent, sürekli öğrenmenin ve uyarlanmanın sürecidir. Bunlar, Ulusal Kentsel Gelişim Politikasının etkinliklerini de belirleyeceklerdir. Bu politika, projeler geliştirecek, toplantılar düzenleyecek, çalıştaylar gerçekleştirecek ve örnekler arayacaktır. Bunları tümü, Avrupa Kenti düşüncesini yaşamın içinde gerçekleştirmeyi sağlayacaktır. Amaç hep aynıdır: **Adil, dayanışmacı, sürdürülebilir ve güzel bir kent yaratmak...**

Eylem Alanları

Ulusal Kentsel Gelişim Politikası, politika, yönetim, planlayıcı meslekler, ekonomi, bilim, sivil toplum çevrelerinden çeşitli sorumluların, yani tüm ilgililerin katılabilirdikleri 5 eylem alanında yoğunlaşmaktadır:

1. Yurttaşları Kentleri İçin Etkinleştirmek – Sivil Toplum

Ne devlet, ne politika ne de ekonomi, tek başına kentlerdeki var olan toplumsal ve şehircilik değişim süreçlerinin üstesinden gelebilirler. Adil, sosyal olarak bütünleşmiş kent toplumu için kesin koşul, kentlerde yaşayan yurttaşların "yeniden bulunabilmeleri'dir. Kentte yaşayanların sorumluluk üstlenmeleri ve özel girişimler olmaksızın kentsel gelişimin kamusal projeleri ve önlemleri sıklıkla rölantiye girer: Toplumsal ve kentsel gelişim politikası, özel aktörler tarafından tamamlanması gereken bir çerçeve oluştururlar. Bunun odak noktasında, komşuluklar, enformel gruplar ve sivil toplum organizasyonlarının geniş bir kesimi yer alır. Kim doğrudan kendi yaşam çevresinde sorumluluk üstlenirse, yalnızca kente sosyal olarak sürdürülebilir bağlantılar kurmakla kalmaz, aynı zamanda burjuvazi kavramının altını pozitif bir içerikle doldurmuş olur. Bu sorumluluk, sosyal ve kültürel yükümlülüğe hak ettiği değeri veren bir kabul etme kültürüyle bağlanmak zorundadır.

Sivil toplumun güçlendirilmesi, sorumluluğu, bunu en iyi biçimde gerçekleştirebilecek olan ellere verir. Bunun amacı, düşünceleri ve sorumlulukları yerinde gerçekleştirmektir.

Ulusal kentsel gelişim toplumu, kent ve kentte yaşayanlar için sivil yükümlülükleri güçlendirir. Bu amaçla, yükümlülüğün kent için olduğunu ve kentte çağdaşlaşma ve geleceği kurma için olduğunu gösteren **programları ve projeleri** desteklemektedir.

2. Fırsatlar Yaratmak ve Birlikteliği Korumak – Sosyal Kent

Kent, hemşerilerinin sosyal birlikteliğinde yapılıdır. Kent, toplumsal katılım için fırsattır ve çağrıdır. Kent, fırsat eşitliği, kararlara ve eylemlere katılım vizyonu, kısaca bütünleşme için onlarca yıldan bu yana varlığını sürdürmektedir.

Avrupa kentinin bu gücünün, günümüz koşullarında yeniden geliştirilmesi gerekmektedir. Sosyal adaletin, toplumumuzun taşıyıcı kolonlarından birisi olarak yapılandırılması, eskiden olduğu gibi bugün de günceldir. Bu arada toplumdaki zayıflıklara özellikle dikkat etmek gerekmektedir. Çünkü devlet faaliyetlerinin meşruiyeti, aslında tümüyle, uyumlaştırılan sosyal yapıların güvencelenip güvencelenemeyeceğine ve özgürlük ile adalet arasındaki dengenin ne ölçüde sağlanacağına bağlıdır. Amaç, kentlerdeki mekansal dışlanışlığı ve ayrışmayı (segregasyon) sınırlandırmaktır.

Bu amaca erişmek için etkin bir sosyal altyapı, zorunlu koşuldur. Bu, her şeyden önce eğitim sistemini ilgilendirmektedir. İyi ve herkes için erişilebilir bir eğitim sistemi olmaksızın, sosyal adalet sağlanamaz. Okullarda, kent toplumunun sosyal sermayesi oluşmaktadır. Mahallelerde iyi biçimde donatılmış okullar, bunların çevreleriyle kurdukları iyi bağlantılar, gençliğin nitelikli yetişmesi için anahtar işleve sahiptir. Bunlar, göçmenlerin, gençliğin ve sosyal olarak zarar görmüş olan grupların toplumsal anlamda bütünleşmesi için temel oluşturmaktadır. Burada şu da geçerlidir: Sosyal yükümlülük öncelikle komşuluk ilişkilerinde gelişir.

Ulusal kentsel gelişim politikası, sosyal kent programının içeriksel ve tasarımsal yeniden geliştirilmesine katılmaktadır ve böylece kaynaklar üstü bir kooperasyonun bütünleşik kullanımını diğer eylem alanlarına da taşımaktadır. Bu arada **projelerde ve girişimlerde tüm kent ve bütün nüfus kesimleri** merkez altına alınmaktadır. Projelerin, mahalle bazında toplumsal katılımın olanaklı ve gerekli olduğunu, kutuplaşmaların ve önyargıların ortadan kaldırılması gerektiğini ve kaldırılabilirliğini, zarar gören kesimlerin kendi sorunlarını kendi ellerine alma konuma gelmeleri gerektiğini ve gelebileceklerini göstermesi gerekir.

3. Yenilikçi Kent – Ekonomik Gelişimin Motoru

Kentler, ekonomik gelişimin motorudurlar. Ulusal, bölgesel ve ulusal ötesi pazarların mekanları, ulaşım kavşakları, dolaşımın ve bütünleşmenin, heterojenliğin, bilginin ve yenileşmenin merkezleridir. Toplumun ve ekonominin bilgi ve hizmet toplumuna dönüşmesi, bugün, belediyelerde, kentlerde ve yığılma bölgelerinde özellikle ileri düzeydedir. Gelecekte de ekonomik, toplumsal ve ekolojik değişiklikler özellikle kentsel merkezlerde öncelikle duyumsanacaktır.

Bundan dolayı kentlerimiz ve belediyelerimiz, barınma ve çalışma mekanı olarak rollerinde güçlendirilmelidirler. Kentsel ekonomi kapsamında **yaratıcı ve yenilikçi araştırma ile üretim ve pazarlama arasında bir bağlantı** sağlanmalıdır. Ulusal Kentsel Gelişim Politikası, ekonomik gelişimin kuluçka alanı olarak kentlerin ve kent bölgelerinin bu düşünceye uygunluğuna ve bugünkü ve gelecekteki ekonomik istemler için ismarlanmış çözümler geliştirilmesine katkı sağlamak istemektedir. Yeteneklerin, hoşgörünün ve teknolojilerin desteklenmesinin yanı sıra, kentlerde ve belediyelerde bir iletişim çevresinin yaratılması ve korunması gerekmektedir. Bu iletişim çevresi, yenilikleri ve yaratıcı ortamları yalnızca başarı aşamasında değil, daha ilk emekleme aşamalarında desteklemelidir. Denemeler için mekan yaratılması da bunun içindedir.

4. Yarının Kentini Kurmak – İklimin Korunması ve Küresel Sorumluluk

Kentlerde kentsel gelişimin sürdürülebilir stratejilerine olan istemler özellikle belirgindir. Temel enerjinin en büyük bölümü, kentlerde ve alt kentleşme çevresinde tüketildiğinden, iklim değişikliğinin önlenmesine ilişkin önlemler öncelikle burada başlatılmalıdır. İklimin korunması için küresel sorumluluk tüm mekansal düzlemlerde gerçekleştirilmelidir.

Uzun süre, çevre ve yaşam kalitesinin çevresel nedenlerle zarar görmesine ve insan sağlığına yeterli özen gösterilmemiştir. Günümüzde Avrupa kentleri için tipik olan kentsel ve yoğun yerleşim alanları, alt kentleşmiş ya da dağıtık mekanların tersine, enerji tasarrufu ve yenilenebilir enerjilerin kullanımı için mükemmel koşullar sunmaktadırlar. Çünkü ulaşım yollarının minimumlaştırılmasına ilişkin olarak kentsel yapılar, enerji ve kaynak verimliliği amacına yönelik olarak önemli bir katkı sağlamaktadırlar.

Doğal kaynakların güvencelenmesi, yalnızca bir sağ kalma stratejisi değil, aynı zamanda kent için vazgeçilmez bir perspektiftir. Sağlıklı, rahat ve kentteki yapışız tüm alanlara (kentsel peyzaj, orman, su vb alanlar) erişilebilirlik yaşamak ve bununla birlikte kamusal yaşamın merkezinde bulunmak, merkezi kentsel niteliklere arasında yer almaktadır. Aynı zamanda bu faktörler kentsel cazibenin çekirdeğini oluşturmaktadırlar. Yalnızca eğer kentler yüksek bir çevre kalitesi sunarlarsa, kentin uydusu durumundaki

yerleşimlerle bir rekabet sağlayabilirler.

Güncel tartışmanın odağında iklimi koruma vardır. Gerekli önlemler ve “iklime uygun kentsel dönüşüm”, görüntüyü ve kentlerdeki yaşamı temelli olarak değiştirecektir. Sağlıklı kentler üzerine tartışmak, aynı zamanda, kamusal yakın yerleşmeler arası ulaşım, kaliteli yapısız alanlar (kentsel peyzaj, orman, su vb alanlar) ya da spor gibi konuları kavramak demektir.

Ulusal Kentsel Gelişme Politikası’nda, enerji verimliliği ve yenilenebilir enerji üzerine güncel bir tartışma başlatılmaktadır. Amaç, **temiz, sürdürülebilir ve sağlıklı** bir kent için örnek ve model olabilecek projeleri desteklemektir. Ulusal Kentsel Gelişme Politikası, burada da yurttaşlarla, ekonomini temsilcileriyle ve diğer sivil toplum örgütleriyle işbirliğini amaçlamaktadır.

5. Kentleri En İyi Biçimde Yapılandırmak – Yapı Kültürü

Kentsel kimlik, öncelikle, yapılaşmış çevrenin insana ve onun gereksinimlerine yöneltildiği yerlerde oluşmaktadır. Yalnızca severek evinde ve mahallesinde oturan kişi, komşuları, diğer oturanların çıkarları ve yoksullukları için bir bakışa sahip olur. Mekansal aidiyet, bilinç ve toplumsal denklik gibi konulara ilişkin pozitif bir duruş, özellikle, birbirinden anlamlı biçimde farklı ve kaliteli yapıların ve serbest alanların olduğu iyi, çok yönlü ve korunmuş bir çevrede var olabilir.

Kamusal mekanlar, toplumsal süreçlere bir konum ve kaliteli anlam vermektedirler; bu mekanlar, uyumlu bir kent kamuoyunda doğallığın ve açıklığın, değiş-tokuşun ve kendiliğinden araştırmanın mekanlarıdır. Çekici yollar ve meydanlar, iletişim ve sosyal karşılaşmalar için sunulardır. Bunlar kent merkezlerine istikrar verirler ve bunları simgesel değerlerle bağlarlar. Yapı tarihi değerlerine yöneltilmiş bir tarihi eser koruma, çağdaş istemlere ve yapısal çözümlere kulak asmamazlık etmeksizin, kültürel olarak istikrar sağlayıcı işlevini ciddiye alır. Aynı zamanda kentin geçmişi, bugünü ve geleceği arasındaki köprüyü kurar. **Ulusal Kentsel Gelişim Politikası, iyi yapının yanı sıra yapı kültürü stratejileri ile eylem alanını projelerin ve önlemlerin odak noktasına koymaktadır.** Bu noktada yalnızca yapı kültürüne ilişkin tekil en parlak noktalar söz konusu olmaz; yapı kültürü daha çok, öncelikle, Ulusal Kentsel Gelişim Politikasının **tüm projelerinin ve programlarının en önemli öğelerine ilişkin kesintisiz biçimlendirme ve işlem kalitesini yapmak** anlamına gelmektedir. Çünkü yapı kültürü, aynı zamanda

planlama kültürü demektir, ve her ikisi Ulusal Kentsel Gelişim Politikasının tavırları arasında yer almaktadır.

6. Kentin Geleceği Bölge -Bölgeleşmedir

İyi bir Kentsel Gelişim Politikası, politikanın tüm toplum için iyi kullanımını amaçlamaktadır. Bu politikanın önemli noktaları, etkinlik, açıklık, sosyal sorumluluk, ekonominin katılımı ve sivil toplumun katılımıdır.

Kent görevlerini, gelişme ve yenileşme için motor olarak yalnızca, eğer bir bölgenin parçası olarak anlaşılırsa gerçekleştirebilir. Kentlerimizin ve bölgelerin değişim dinamiği, ancak devletin, ekonominin ve sivil toplumun aktörleri birlikte işbirliği yaparlarsa, başarılı olarak gelişmelere eşlik edebilir. Bölgesel düzeyde iyi bir işbirliği de öncelikle gereklidir. İklimin korunması, ulaşım, yerleşimlerin gelişmesi ya da merkezin gelişmesi gibi sorunların tümü, günümüzde yalnızca bölgesel düzlemde çözülebilirler.

Bölgesel işbirliği, hiçbir şey yapmadan kendiliğinden gerçekleşecek bir olgu değildir. Bunun var olan ve kısmen de başarılı rutinlerin yerine geçmesi gerekir. Bu işbirliği, en iyi, bölgesel bir artı değer üreten konularda ve projelerde gelişmektedir. **Ulusal Kentsel Gelişim Politikası, kentsel gelişmede bölgesel ortaklıklar** yaratan, yeni ve uygulamaya yöneltmiş **işbirliği biçimleri** geliştiren, özellikle de gelecek bakımından yetkin bir bölgeselleşme için **başarı faktörlerini** fark edilir kılabilen **projeleri ve önlemleri** amaçlamaktadır.

Avrupa’nın güçlü kentlere gereksinmesi vardır.

Prof. Dr., Kocaeli Üniversitesi

Özgün başlığı “**Inhaltliche Profilierung der Nationalen Stadtentwicklungspolitik**” olan ve Almanya’nın ulusal kentsel gelişim politikasının içeriğini oluşturan bu metin http://www.nationale-stadtentwicklungspolitik.de/cln_007/nn_251562/DE/NationaleStadtentwicklungspolitik/Stadtforen/stadtforen__node.html?__nnn=true internet sayfasından alınmıştır.

Kırsallaşan Kentler, Kalıcılaşan Yoksulluk ve Yerel Yönetimler

Tahsin Bakırtaş

Giriş

Yoksulluk, yoksunluk ve eşitsizlik kavramları, kent yaşamlarıyla anılan kavramlar haline gelmeye başlamıştır. Bugün açlığın ve sefaletin gittikçe artan biçimde kentlerin içine kadar girdiği bir süreci yaşamaktayız. Bu süreçte uygulanan genel iktisat politikaları etkili olmakla birlikte, yerel yönetimlerin uygulayacağı politikalar da etkili olmaktadır. Kenti yöneten, kentin planlamasını yapan yöneticilerin ve birimlerin aldığı kararlar, kentte yaşayan bireylerin yaşam kalitesinde önemli etkiye sahiptirler. Yoksulluk salt işsizlikle ya da gelir eksikliğiyle ortaya çıkan ve geçici olarak düşünülen bir kavram olmaktan öte, artık kentsel mekânlardan dışlanmışlığı, ayrımcılığı ve ötekileştirmeyi de kapsayan bir kavrama dönüşmüştür. Bu bağlamda yoksulluk toplumsal, ekonomik ve siyasal çerçevede bireylerin ilişkilerini, çevrelerini ve yaşamı algılama biçimleriyle de ilişkili bir kavrama dönüşmüştür.

Kırsallaşan kapitalist kent olgusu, Türkiye'nin 1980 sonrası dönemde yaşadığı bir olgudur. Türkiye'nin küresel ekonomik süreçle tümelşme kaygıları ya da hamleleri, Türkiye'de kırsal destekli ekonomi politikalarını ortadan kaldırmış; kırsal kesimden kentsel alanlara yoğun bir göç dalgası yaşanmıştır. Bu süreç, Türkiye'nin yoksunlaştığı ve yoksullaştığı bir süreç olmuştur.

Yoksul olmak, yoksun olmaktan doğduğu için, yoksunluğu ortadan kaldıracı bir toplumsal, siyasal ve ekonomik yapının oluşturulması önemlidir. Bu çalışmada bu yapının oluşturulmasında kamunun genel politikaları dışında, yerel yönetimlerin ne gibi işlevler üstlenebileceği, kentsel mekanların ötekileştirmeden ve yoksullaştırmadan daha yaşanılabilir alanlara dönüştürülmesinde uygulayabileceği politikalar tartışılmaktadır.

Kırsallaşan Kapitalist kentler ve Kalıcılaşan Yoksulluk

Türkiye, 1980 sonrası süreçte hızlı bir ekonomik, toplumsal değişim içine girmiştir. Bu bağlamda tarımsal – kırsal ağırlıklı yapısı, hizmet eden - kırsallaşan kentlere dönüşmüştür. Nitekim istihdamın¹ 1980'de yüzde 50'si tarım kesiminde çalışırken, bu oran 2008 yılında yüzde 27,8 düzeyine gerilemiştir.

Sanayideki istihdamın payı ise 1980 yılında yüzde 13,9 iken bu oran 2007 yılında yüzde 19,3 düzeyine çıkmıştır. Hizmetlerin payı ise 1980 de yüzde 36 düzeyinden 2007 yılında yüzde 52,9 düzeyine çıkmıştır. Bu değişime koşut biçimde istihdamın yer değiştirme süreci de değişmiştir. Bu bağlamda, istihdamın kırsal-kentsel ayrımına baktığımızda, istihdamın, çok büyük boyutta, kırsal kesimden kentsel alanlara yöneldiğini görmekteyiz. Nitekim 1988 yılında kırsal alandaki istihdam yüzde 59,2 iken, bu oran 1997 yılında yüzde 51,1 düzeyine, 2002 yılında yüzde 48 ve 2007 yılında yüzde 40,6 düzeyine gerilemiş; bu anlamda kentsel alanlara önemli bir işgücü göçü oluşmuştur. 1988-2007 döneminde kırsal kesim istihdamı ortalama yıllık olarak yüzde 0,88 azalırken; kentsel kesim istihdamı ortalama yıllık olarak, yüzde 2,85 düzeyinde artmıştır.

Türkiye'nin ekonomik ve toplumsal değişimi, küresel ekonomik değişime koşut biçimde gerçekleşmiştir. Bu değişimde kentler önemli bir olgudur. Kentsel yaşamdaki değişim aynı zamanda ekonomik yapı değişikliğini de yansıtan bir olgudur. Ekonomik ve toplumsal dönüşümler, bireylerin yaşam kalitelerini de etkileyen ve değiştiren etkiye sahiptirler. Bu bağlamda, Türkiye'nin bu hızlı ekonomik ve toplumsal değişim süreci bireylerin yaşam kalitelerini de oldukça etkilemiş hatta değiştirmiştir. Kırsal alanda, gelir dağıtıcı- korumacı politikalarla belirli bir gelire sahip olan insanların, piyasa odaklı iktisat politikalarıyla korunmadan mahrum kalması, gelirinde bir azalmaya uğraması bu insanların kentlere göçünü hızlandırmıştır. Kente gelen bu insanların eğitim düzeyleri ise kentte yeni iş bulacak, yeni iş alanlarına yönelecek düzeyde değildir. Nitekim Türkiye'nin istihdamının eğitim düzeyine baktığımızda, bu tablo çok açık biçimde ortaya çıkmaktadır. 1988 yılında kırsal kesimde çalışanların % 24,60'ı okuryazar değilken lise altı eğitime sahip olanların oranı da % 68,62 düzeyindedir. Buna karşılık lise eğitimi alanların oranı % 4,71 ve üniversite mezununun da oranı % 2,07'dir. Bu veriler zaman içerisinde değişerek 2007 yılı sonunda okuryazar olmayanların oranı % 9,47'ye düşerken, lise altı eğitimlilerin oranı % 72,31 düzeyine ve lise % 13,31 ve üniversite de % 4,91 düzeyine çıkmıştır. Bugün hala kırsal kesimde çalışanların yaklaşık % 82'si lise altı eğitim düzeyine sahiptir. Bu düşük eğitim düzeyine sahip insanların kentlere göç edip, yeni mekanlarda iyi bir iş ve iyi bir yaşama sahip olmalarını olanaksız kılmaktadır. Düşük eğitim düzeyinin, yoksulluğu ortaya çıkardığı tüm verilerce kanıtlanmıştır. Nitekim TÜİK'in "2007 Yoksulluk Çalışması Sonuçları"nda da bu olgu görülmektedir. Bu çalışmaya göre "2007 yılında okur-yazar olmayanlarda yoksulluk oranı % 34.76 olurken, ilköğretim mezunlarında bu oran % 14.9, lise ve dengi meslek okulları mezunlarında % 6.16, yüksekokul, fakülte ve üstü mezuniyete sahip fertlerde % 0.9 olmuştur. İlköğretime başlamamış olan 6 yaşından küçük çocukların yoksulluk riski ise % 25.44'tür". Eğitim düzeyi düşük insanların kırsal alandan kentlere göç etmesi, kırsallaşan kentleri ortaya çıkarmaktadır. Bu insanlar kente gelirken değerleriyle, yaşam biçimleriyle kente gelmektedirler. Kentlerin merkezlerine değil, periferisine yerleşmektedirler. Kent merkezini kuşatan periferi, değerlerini, yaşam biçimini, alışkanlıklarını kırsalda yaşadığından hatta daha keskin biçimde yaşamaya

¹ Burada kullanılan istihdam ve istihdamın eğitim düzeyi verileri TÜİK verileri ve bu verilere dayalı hesaplamalardır.

yönelirken; aynı zamanda yaşadığı periferisini bir biçimde kuşatan kapitalist yaşam ve onun tüketim değerleri bu eğitimsiz ve yeni geldiği çevrede tutunmaya çalışan bireyleri içine çekmektedir. Kentin merkezine iş bulmak için gittiğinde ya da onun yaşadığı mekanla iç içe geçmiş gökdelenleri ya da büyük alışveriş merkezlerinde en azından ısınabilmek için girdiğinde karşılaştığı durum, onun dünyasında kurguladığı yaşam biçiminden çok farklılaşmaktadır. Bu bağlamda yeni bir yoksulluk oluşmaktadır. Çünkü yeni yoksulluk, küresel ekonomik alanda oluşan dönüşümler sonucunda, önceden kendini yoksul hissetmeyen kitlelerin yoksul duruma düşmesi, bu yoksulluğun görece kalıcı olması ve bu özellikteki kitlenin giderek toplumsal ve mekansal süreçlerden dışlanmasıdır. Bu dışlanma ve ötekileşme ya da ötekileştirme süreci yoksun olmaktan kaynaklanan ve göreceliğe de dayalı bir süreçtir. İnsanın karnı doysa da, ısınsa da ve barınsa da diğer insanların sahip olduklarına sahip olamama durumu, onları yoksun kılmakta, yoksullaştırmakta ve ötekileştirmektedir. Bu ortaya çıkan yoksulluğun çok önemli özelliği ise kalıcılığıdır. Düşük eğitim düzeyi ile kentlere gelen insanların sosyal güvenceye sahip, düzenli çalışabilecekleri işlere sahip olmaları oldukça zor olmaktadır. Bu durum düzenli gelire sahip olmamayı ve istikrarlı bir yaşam kalitesine erişememe sorununu gündeme getirmektedir. Düzenli bir işe sahip olanlar bile düşük gelir düzeyine sahip oldukları ve dolayısıyla kentteki yaşam kalitesini tutturalabilecek gelir düzeyine sahip olmadıkları için “çalışan yoksul” kesimi oluşturmaktadır.

Yoksulluğun kalıcı olmasında bir başka temel etmen ise, istihdamın cins eşitsizliği ile ilişkili olmasıdır. İstihdamın yaklaşık 3/4’ü erkek nüfustan oluşmaktadır. Toplam çalışabilir nüfusun yarısının kadın olduğu düşünüldüğünde, kadınların önemli bir kısmının geleneksel-dinsel baskılar ya da alışkanlıklar nedeniyle istihdam dışı kaldığı çok açık biçimde ortaya çıkmaktadır. Kadın istihdamının, eğitim düzeyinin de erkek istihdamına göre düşük olduğu görülmektedir. Bu kadınların informal olarak bile işgücüne girebilme olanaklarına erişebilmeleri, ancak gündelik temizlik işleri gibi işlerde çalışmalarıyla olabilmektedir. Bu da düzensiz ve sosyal güvenceden yoksun işlerde çalışma anlamına gelmektedir.

Kırsal kesimden kentsel alanlara gelen eğitim düzeyi düşük insanların kentte yapabilecekleri işlerin sınırlı olmasının ötesinde bu işlerin ağır ve kentli eğitilmiş insanların ötekileştirdiği işler konumunda olması da periferi yaşamının

kalıcılığında önemli etkiye sahiptir.

Kente göç eden niteliksiz işgücünün ilk geldiği yer, o kente kendisinden daha önce göçen insanların oturduğu yerler olduğu için, kentler içinde küçük bölgesel ya da etnik kökene dayalı kırsal odaklı kentçiklerle periferileşmeleri başta o insanların kentlere tutunmalarında önemli bir araç olurken, daha sonraki süreçte kentin kapitalistleşen kesimiyle ilişkilerinde ve kentle bütünleşmede sorunlar yaşadıkları ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle mekansal dışlanmışlıklar yoksulluğun kalıcılığında önemli olmaktadır. Kümeleşmeler etnik boyutta ise, etnik yoksulluktan söz edilirken; bölgesel ya da başka kentlerden göç edenlerin kümeleşmesiyle, bölgesel yoksulluktan söz edilmektedir. Ancak kentsel yoksulluğun etnik yoksulluğa dönüştüğü savı kanımca çok geçerli değildir. Çünkü o insanların yeni geldikleri kentlerde mekansal dışlanmışlığı ve yoksullaşması etnik kökenlerinden ötürü değil; daha çok kente gelirken ilk geldikleri yakınlarının yanlarına yerleşmeleri ve benzer işlerde çalışarak ya da iş arayarak bir tür benzeşmeleri sonucudur.

Kent periferisinde yaşayan ailelerin yoksulluklarının ve yoksunluklarının çocuklarına da yansması önemli bir sorundur. Bu ailelerin çocukları, okullarda “**Arka Sıradakiler**”dir. Bir anlamda, Arka Sıradakiler kentlerin periferileştirdikleri insanlardır. Bu bağlamda kentleşme süreciyle gelişen yeni yoksulluk, kronikleşen aşırı yoksulluktan farklı olup, insanın göreceli yaşam kalitesindeki farklılıkları da yansıtan bir yoksulluk olduğu için, bu yoksulluk temelinde mücadele ediminde de farklı politikaları geliştirilmek durumundadır.

Yeni Yoksulluk ve Mevcut Politikalar

Yoksulluğun azaltılmasına yönelik olarak Türkiye’de, piyasa odaklı ilişkiler sonucu ekonominin büyümesinin yoksul ve aç kesimlere yansması değil; daha çok kamu odaklı ve gönüllü kuruluşlarca da desteklenen doğrudan gelir destekli politikaların sonucu olduğu açıkça görülmektedir. Bu bağlamda, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü ile yerel yönetimler ve gönüllü kuruluşlarca daha çok aynı ve nakdi yardım biçiminde gerçekleştirilen yardımlar; rastgele belirli aylara sıkıştırılmış ve patronaj ilişkiler ile siyasi yandaşlık çerçevesinde verilmektedir. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü verilerine göre;

- Aile yardımları olarak, gıda yardımları, ekonomik ve sosyal yoksunluk içinde bulunan yurttaşların temel gereksinimlerinin karşılanması için, dini bayramlar öncesinde verilen yardımlar olup, 2003 yılında 35 milyon YTL olan yardım miktarı zamanla sürekli artarak 2007 yılında 150 milyon YTL olmuştur.

- Yakacak yardımı olarak, kömür dağıtımı yapılmış olup, 2003 yılında 1096 bin aileye 649.818 bin ton kömür yardımı yapılırken, bu yardımı alan aile sayısı 2008 Mayıs sonu itibarıyla 2.084.741 aileye ve 1.637.100 ton'a ulaşmıştır.
- Sağlık yardımı Sosyal güvencesi olmayan ve yeşil kart almaya hak kazanamayan yurttaşlara verilen yardım olup, 2008 Temmuz ayına kadar 3.964.275 YTL yardım yapılmıştır.
- 2008 Eylül verilerine göre 9 milyon 396 bin 255 kişi Yeşil Karta sahip insan olduğu da düşünüldüğünde sağlık giderlerinin önemli oranda arttığı bir gerçektir.
- Şartlı nakit transferleri sağlık yardımlarından ise 2003 yılında 24644 çocuk yararlanmakta olup, 810.805 YTL iken, bu rakamlar 2008 Temmuzunda 1.034.960 çocuk 81.312.146 YTL yardım olarak gerçekleşmiştir.
- Eğitim materyalleri yardımlarında ise 2008 yılında yaklaşık 2 milyon çocuğa 70 milyon YTL yardım yapılmaktadır.
- Taşınabilir eğitime ayrılan kaynak ise, 2003 yılında 65 milyon 183 bin YTL iken, bu rakam 2007 de 160 milyon YTL olmuştur.

Bu verilerden görüldüğü gibi nakdi ve aynı yardımlarda belirgin artışlar gerçekleşmiştir. Ancak yapılan yardımlar ile Türkiye'de yardıma muhtaç yoksul ve aç insanlar sayısı arasında çok büyük oranlarda farklılık bulunmaktadır. Bugün TÜİK verilerine göre yaklaşık olarak 10 milyon insan harcama esaslı yoksul görünürken, yoksul (gıda ve gıda dışı) sayısı da 13 milyon kişi görülmektedir. Oysa 9 milyon kişiden fazla yeşil karta sahip yurttaş; 2 milyondan fazla aileye kömür yardımı yapılmaktadır. Bu durum Türkiye'de hala düzgün istatistik verilerin olmadığını ve yardımların gerçek yoksullara gidip gitmediği kaygısını uyandırmaktadır. Bunun da ötesinde yapılan aynı ve nakdi yardımların yoksulluğu azaltmadığı aksine artırdığı TÜİK verilerince de ortaya konmaktadır. Bu nedenle yoksulluğun salt aynı ya da nakdi yardımlar yoluyla çözülebilecek ya da azaltılabilecek bir olgu olmadığıdır. Yoksulluğun daha geniş ve kapsayıcı odağında, yoksullukla mücadelenin de farklı anlayışlar çerçevesinde ele alınması gerekliliği ortadadır. Bu çerçevede yoksulluğun azaltılmasında uygulanabilecek, yalnızca gelir dağıtıcı politikaların yerine, daha çok gelirin yanında toplumsal yapının da güçlendirilmesi ve dolayısıyla yaşam kalitesinin artırılması ekseninde ele alınmalıdır.

Kalıcı Yoksulluğun Çözülmesinde Yerel Yönetimler

Kentsel alanlarda yoksulluğun çözülmesinde, yerel yönetimler önemli işlevlere sahiptirler. Özellikle kamu odaklı kentsel hizmetlerin verilmesinde, kentlerin periferilerine yönelik düzenleyici ve odaklayıcı hizmetlerin kalitesinin artırılması, yoksulluğun mekansal olarak dışlanmasını ortaya çıkaracaktır. Kent periferilerinin kentle bütünleşmesinde, konut, altyapı, yol, taşıma hizmetlerinin yanında sağlık ve eğitim hizmetlerinin kalitesinin artırılmasında üstlenecekleri işlevler kalıcı yoksulluğun çözülmesinde önemli rol oynayacaktır.

Yoksullaştırıcı unsurların başında gelen eğitimin, genel anlamda yalnızca Milli Eğitim Bakanlığı'nın bir uğraş alanı olmaktan çıkılıp, yerel yönetimlerin de uğraş alanı haline getirilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda, okullara verilecek hizmet kalitesinin artırılmasının yanında, kentin periferisindeki okulların daha iyi koşullara erişmesinde gerekli düzenlemeleri yapması öncelikli hedefleri arasında yer almalıdır. Belediyelerin bütçelerinde yer alan sosyal harcamaların salt spor olarak algılandığı yerel yönetim anlayışından, semt okullarının iyileştirilmesi, yer tahsis gibi alanlara yönelmesi kanımızca önemli olacaktır. Yoksul aile çocuklarının tespit edilmesi ve bu çocukların eğitim giderlerinin ve okuldaki beslenme giderlerinin karşılanmasını bir sosyal hizmet olarak görmeleri, kanımızca spor kulüplerine futbolcu transfer etmekten daha yararlı olacaktır.

Milli Eğitim Bakanlığı ile eş güdüm sağlanarak yoksul aile kadınlarına, gençlerine ve erkeklerine yönelik olarak geliştirilecek eğitim çalışmaları, iş edindirme ve mesleğe yönlendirmede önemli işlevler görebilecektir. Yerel yönetimler bölgenin kaynaklarına ve doğasına uygun biçimde eğitim ve iş edindirme çalışmalarında üniversitelerle ve iş dünyasıyla etkin bir işbirliği sağlayarak eğitimin kaliteli ve iş bulmaya yönelik işlevini artırmalıdır.

Yerel Yönetimlerin görevi, yoksula aynı ve nakdi para dağıtmak olmamalıdır. Bugün Türkiye'de yerel yönetimler eliyle kaynakların rastgele dağıtıldığı bir süreci yaşamaktayız. Buna karşın yoksulluk azalmamakta, tam tersine kalıcılıkta ve artmaktadır. Yoksulluğu yenmenin yolunun insanlara rastgele kaynak dağıtmak olmadığı anlaşılmaktadır. Hatta yoksulluğu kaynak dağıtarak kalıcılaştırmak, insanları ve oylarını bu yolla kendine bağlamak insan onuruyla da bağdaşmaz. Yerel yönetimler kaynaklarını popülist politikalar ekseninde rastgele kullanmamalıdır. Tersine yoksulluğu azaltacak biçimde, insanların daha eğitilmiş, kentli ve uygar birey olması yönünde gelişimini hedefleyerek; ama diğer yandan da yoksulunu kentin imajını bozduğu için yardım yapılması gereken biri diye görerek değil, insan olduğu için asgari yaşam kalitesine sahip olma hakkı olduğunu kavrayarak kullanılmalıdır. Bu bağlamda kamu kaynaklarının yoksullar için kullanılmasında ve yoksullara dağıtımında ortak kriterler oluşturulmalıdır. Her bir farklı yerel yönetim kendine özgü kriterlerle değil; ortak kriterler çerçevesinde ve ne kadar sosyal yardım yapacağını önceden bütçesinde belirterek yapmalıdır. Bu kriterler çerçevesinde gereksinme sahipleri muhtarlıklar ve TC kimlik numaraları yoluyla izlenmelidir.

Kent rantları olgusu yerel yönetimlerce yoksulluğu çözebilecek bir araç olarak kullanılabilir. Yeni kent planlamaları yapılırken, kentsel dönüşüm, dışlayıcı, ötekileştirici olmaktan öte, dışlanan mekanların tümleştirici yapıya kavuşturulmasını hedeflemeli; ortaya çıkacak kent rantlarından kamuya döndürülecek miktarların yoksulluğun çözülmesinde ortak mekanların oluşturulmasında kullanımı hedeflenmelidir.

Yrd. Doç. Dr.,
Sakarya Üniversitesi, İ.İ.B. Fakültesi
İktisat Bölümü

Arsa Düzenlemelerinde Sakıncalı Gelişmeler

Erdal Köktürk

Türkiye’de imar planlarını yapma ve/veya yaptıрма görevi pek çok özel yasayla çok sayıda kuruma verilmiş ve planlama sistemi çok başlı hale gelmiştir. Türkiye’de Başbakan’dan başlayarak imar planı ile yetkilendirilen kurum ve makam sayısı da giderek artmaktadır. Bu durum uygulamada büyük bir karmaşa yaratmaktadır. Bu karmaşanın düzelmesi olanaksızdır. Çünkü planlama ile yaratılan “rant”ı hiçbir makam ve kurum bir diğerine verme ve/veya devretme niyetinde değildir.

İmar planlarında süren bu çok başlılığa karşın, imar planı uygulamalarında, bir diğer deyişle arsa düzenlemelerinin onaylanması ve yürürlüğe konulmasında bir istikrar yakalanmış görünmektedir. Bunun yasal dayanağını ise, 3194 sayılı İmar Yasası’nın 19. maddesinde yer alan, “...İmar planlarına göre parselasyon planları yapılıp, belediye ve mücavir alan içinde belediye encümeni, dışında ise il idare kurulunun (il encümeninin) onayından sonra yürürlüğe girer...” kuralı oluşturmaktadır. Bu kural, AKP iktidarı tarafından, son zamanlarda özel yasalara yapılan eklemelerle uygulama dışı bırakılmaktadır. Böylece, planlamaya benzer şekilde, arsa düzenlemelerini onaylama ve yürürlüğe koymada belediyeler ve valilikler devre dışı bırakılırken, bunlar dışında pek çok kuruma yetki verilmesi süreci de başlatılmış bulunmaktadır. Bunun son örneği, 5793 sayılı Yasa ile yapılan düzenlemelerdir.

AKP iktidarı bir yasa çıkararak, bu yasa içinde birbiriyle ilgisiz pek çok yasada değişiklik yapmayı, bir başka deyişle “torba yasa” çıkarmayı bir alışkanlık haline getirmiş bulunuyor. Bunun son örneği, 06 Ağustos 2008 günlü Resmi

Gazete’de yayımlanan 5793 sayılı yasadır. 49 maddeden oluşmakla beraber 26 yasada değişiklik yapan bu yasa yakından incelendiğinde, arsa düzenlemeleri ile ilgili çok ciddi, ancak bir o kadar da sakıncalı kuralları içerdiği görülmektedir.

Özelleştirme Kapsamındaki Yerlerde Yetki Özelleştirme İdaresine Verilmiştir.

Yukarıda sözü edilen “torba yasası”nın 15. maddesi ile 3194 sayılı İmar Yasası’nın ek 3. maddesi değiştirilmiştir. Buna göre, “... Özelleştirme sürecinde ihtiyaç duyulması halinde, bu planlara göre yapılacak imar uygulamasına ilişkin parselasyon planları Özelleştirme İdaresi Başkanlığı tarafından yapılır veya yaptırılır. Bu parselasyon planları Özelleştirme İdaresi Başkanlığınca onaylanır ve 19 uncu maddede belirtilen ilan ve askıya dair hükümlerden muaf olarak kesinleşir ve yürürlüğe girer. Bu planlara göre yapılacak yapılarda her türlü ruhsat ve diğer belgeler ile izinler, ilgili mevzuat çerçevesinde yetkili kurum ve kuruluşlarca verilir ..” Böylece, Özelleştirme İdaresi, imar planı yapma ve yürürlüğe koyma konusundaki yetkisini, bu planları uygulama yetkisi ile genişletmiş görünmektedir. Ancak, yapı ruhsatı ve yapı kullanma izni ile ilgili yetkilerin belediye ve valiliklerde kaldığına dikkat edilmelidir. Bu yetkiler de devredilseydi, Özelleştirme İdaresinin “özerk bir merkezi-yerel yönetim” haline dönüşmesi içten değildi.

TOKİ: Devlet İçinde Devlet!

5793 sayılı “torba yasası” ile 2985 sayılı Toplu Konut Yasası’nın 4. maddesinde yapılan değişiklik, TOKİ’yi imar planı konusunda fazlasıyla yetkilendirmiştir. Bununla birlikte, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü’nce çıkarılan 26.11.2008 tarihli genelge ile, 5793 sayılı yasanın vermediği yetkilerin TOKİ’ye verilmesi de bir başka skandaldır! Şöyle ki;

1- 5793 sayılı Yasa ile 2985 sayılı Toplu Konut Kanunu’nun 4. maddesinde yapılan değişiklik;

Başkanlık, gecekondü dönüşüm projesi uygulayacağı alanlarda veya mülkiyeti kendisine ait arsa ve arazilerde veya valiliklerce toplu konut iskan sahası olarak belirlenen alanlarda çevre ve imar bütünlüğünü bozmayacak şekilde her tür ve ölçekteki planlar ile imar planlarını yapmaya, yaptırmaya ve tadil etmeye yetkilidir. Bu planlar; büyükşehir belediye sınırları içerisinde kalan alanlar için büyükşehir belediye meclisi tarafından, il ve ilçe belediye sınırları ile mücavir alanları içerisinde kalan alanlar için ilgili belediye meclisleri tarafından, beldelerde ve diğer yerlerde ilgili valilik tarafından, planların belediyelere veya valiliğe intikal ettiği tarihten itibaren üç ay içerisinde aynen veya değiştirilerek onaylanır. Belediyeler ve valilik tarafından üç ay içerisinde onaylanmayan planlar başkanlık tarafından re’sen onaylanır. Belediyeler, valilik veya başkanlık tarafından onaylanan bu planlar; askı, ilan ve itiraza dair kararlar da dahil olmak üzere 3194 sayılı İmar Kanunu hükümlerine göre belediyeler ve ilgili kamu kurumları tarafından yapılacak tüm işlemler başkanlık tarafından re’sen yapılmak suretiyle yürürlüğe konur.

hükmündedir.

2- Buna karşın, TKGM tarafından yayımlanan 26.11.2008 tarihli genelgede ise;

Bu defa; yukarıda açıklandığı üzere 5793 sayılı Kanunun 7. maddesi hükmü gereği; Başkanlığın geçekundu dönüşüm projesi uygulayacağı alanlarda veya mülkiyeti kendisine ait arsa ve arazilerde veya valiliklerce toplu konut iskan sahası olarak belirlenen alanlarda ilgili belediye meclisi, valilik veya başkanlık tarafından onaylanan bu planlar; askı, ilan ve itiraza dair kararlar da dahil olmak üzere 3194 sayılı İmar Kanunu hükümlerine göre belediyeler ve ilgili kamu kurumları tarafından yapılacak tüm işlemler başkanlık tarafından re'sen yapılmak suretiyle yürürlüğe konulacağı hükmü getirildiğinden, bu planlara göre yapılacak imar uygulamasına ilişkin parselasyon planlarının ayrıca belediye veya valilik kararı aranmaksızın kontrollük işlemleri ilgili Kadastro Müdürlüğü tarafından yapıldıktan sonra Tapu Sicil Müdürlükleri'nde tescilleri re'sen yapılacaktır.

denilmektedir.

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, 2008/20 sayılı Genelgesinde Büyük Bir Yanlışlık Yapmıştır!

5793 sayılı Yasa ile yapılan değişiklikle Toplu Konut İdaresi'ne (TOKİ) verilen yetki, yukarıda altı çizili kısım incelendiğinde de görüleceği üzere yalnızca imar planı ile ilgilidir.

Buna karşın, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'nün 26.11.2008 tarihli ve 2008/20 sayılı genelgesi ile, yasa metninin sonundaki, **"3194 sayılı İmar Kanunu hükümlerine göre belediyeler ve ilgili kamu kurumları tarafından yapılacak tüm işlemler başkanlık tarafından re'sen yapılmak suretiyle yürürlüğe konur."** ifadesi gerekçe gösterilerek, imar planı konusunda TOKİ'ye verilen yetki, arsa düzenlemesini de kapsayacak şekilde genişletilmiştir. Yani, 5793 sayılı yasanın TOKİ'ye vermediği **"parselasyon planlarının onaylanması ve yürürlüğe konulması"** yetkisi, TKGM tarafından çıkarılan 2008/20 sayılı genelge ile verilmiş bulunmaktadır.

Oysa, 5793 sayılı yasa metninin sonundaki ifade ile, imar planları konusunda, 3194 sayılı İmar Yasası gereği belediyeler ve valiliklerce kullanılan yetkilerin geçerli olmadığı, bu yetkilerin re'sen TOKİ'ye devredildiği vurgulanmak istenmiştir.

Eğer, TKGM'nin 26.11.2008 tarihli ve 2008/20 sayılı genelgesindeki değerlendirme doğru olsa, o zaman, yapı ruhsatı ve yapı kullanma izni dahil tüm izinlerin de TOKİ'ye devredilmesi ve bu belge ve izinlerin de TOKİ tarafından düzenlenmesi ve bunlara ilişkin de söz konusu genelgede hükümlerin olması gerekirdi. Bu durum, 5793 sayılı yasa da özelleştirme kapsamındaki taşınmazlar ile ilgili olarak açıkça belirtilmiş bulunmaktadır. Şöyle ki, 5793 sayılı yasanın 15. maddesi ile 3194 sayılı İmar Yasası'nın ek 3 üncü maddesinde yapılan değişiklikle, **"... Özelleştirme sürecinde ihtiyaç duyulması halinde, bu planlara göre yapılacak imar uygulamasına ilişkin parselasyon planları Özelleştirme İdaresi Başkanlığı tarafından yapılır veya yaptırılır. Bu parselasyon planları Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'na onaylanır ve 19. maddede belirtilen ilan ve askıya dair hükümlerden muaf olarak kesinleşir ve yürürlüğe girer. Bu planlara göre yapılacak yapılarda her türlü ruhsat ve diğer belgeler ile izinler, ilgili mevzuat çerçevesinde yetkili kurum ve kuruluşlarca verilir..."** denilmek suretiyle parselasyon planlarının onaylanması ve yürürlüğe girmesinde Özelleştirme İdaresi'ne yetki verilirken, yapı ruhsatı ve diğer izinlerin belediyeler ve valiliklerce verileceği hükme bağlanmıştır.

Özetle söylemek gerekirse, 5793 sayılı yasanın imar planları konusunda Toplu Konut İdaresine devrettiği yetki, TKGM'nin hatalı değerlendirmesiyle **"parselasyon planları"**nı da kapsayacak şekilde genişletilmiştir. Böyle bir yetki devri, TOKİ'yi "devlet içinde devlet" olan konumunu, bu kez, **"yerel yönetim içinde yerel yönetim"** haline getirecektir. Bu hatalı durumun bir an önce düzeltilmesi gerekmektedir.

TCDD Taşınmazlarının Satış İşlemlerinde de Yetki Devri Yapılmıştır!

Sözü edilen "torba yasası"nın 43. maddesi ile 5335 sayılı Yasanın 32. maddesinde yapılan değişiklikle imar planı yanı sıra, "parselasyon planı" deyimi de kullanılarak, arsa düzenlemesini onaylama ve yürürlüğe koymada belediye ve valilikler devre dışı bırakılmışlardır. Buna göre, **"... Satış ve değerlendirilmesi yapılacak taşınmazlar, TCDD Genel Müdürlüğü tarafından çevre imar bütünlüğünü bozmamak kaydıyla yapılan veya yaptırılan her ölçekteki imar ve parselasyon planları, büyükşehir belediye sınırları içerisinde kalan alanlar için büyükşehir belediye meclisi tarafından, il, ilçe ve belde belediye sınırları ile mücavir alanları**

içerisinde kalan alanlar için ilgili belediye meclisleri tarafından, diğer yerlerde ilgili valilik tarafından, planların belediyelere veya valiliğe intikal ettiği tarihten itibaren üç ay içerisinde aynen veya değiştirilerek onaylanması suretiyle yürürlüğe girer. Üç ay içerisinde onaylanmayan planlar Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından re'sen yürürlüğe konulur ..." Bu metinde parselasyon planı deyimi ile, arsa düzenlemelerinin onaylanması ve yürürlüğe konulması konusunda, sakıncalı bir süreç başlatılmıştır. Bu sürecin 3194 sayılı Yasanın 18. maddesi ile bağlantısının kurulmaması ise önemli bir eksiklik. Parselasyon planı deyiminin her yasa değişikliğinde gelişigüzel kullanılması da doğru değildir. AKP iktidarı döneminde başlatılan bu yanlış yasa tekniğinde Harita ve Kadastro Mühendisleri de görev almışlar mıdır? Bu tür düzenlemelerin, uygulamada ne denli büyük bir karmaşaya sebep olabileceği düşünülmüş müdür?

İstanbul Metropolitan Planlama ve Kentsel Tasarım Merkezi (İMP) Arsa Düzenlemesini Devre Dışı Bırakma Düşüncesindedir!

İçinde yüzlerde danışman çalışan ve yapımı aylarca süren 1/100.000 ölçekli İstanbul Çevre Düzeni Planı, bilindiği üzere, idari yargı tarafından iptal edilmiştir. Bunun üzerine, 1/25.000 ölçekli İstanbul Nazım İmar Planı hazırlanmış ve Mart 2007 tarihli plan raporu tartışmaya açılmıştır (www.planlama.org).

Prof. Hüseyin Kaptan'ın, İstanbul Metropolitan Planlama ve Kentsel Tasarım Merkezi (İMP) koordinatörlüğü görevinden ayrılması üzerine bu göreve bir Harita ve Kadastro Mühendisi olan Prof. Dr. İbrahim Baz getirilmiştir. Bu merkezin etkili danışmanlarından biri de yine bir Harita ve Kadastro mühendisi olan ve ayrıca Odamızın İstanbul Şube Başkanlığı görevini iki kez yapmış olan Prof. Dr. Enver ULGER'dir.

Harita ve Kadastro Mühendisleri'nin koordinatör ve danışman olarak görev yaptıkları İMP tarafından yayımlanan 1/25.000 ölçekli İstanbul Nazım İmar Planı Taslak Raporu'nun 37. sayfasında, "... Göller arası bölgesinde yerleşme düzeni ve yapılaşma koşullarının belirlenmesi; 1/1.000 ölçekli Uygulama İmar Planları yoluyla olmayıp, çevre ve altyapı etki maliyetlerini de içeren projelerin üretilerek ele alınmasını gerektirmektedir. İmar planları neticesinde arazi mülkiyetinin parçalanması ve niteliksiz apartman yapılaşması koşullarını hazırlayan ve 18. madde uygulamaları kapsamına giren mülkiyet düzenlemeleri, anılan alanın doğal eşiklere konu olmasından ötürü başvurulmaması gereken bir süreç olmaktadır ..." denilmektedir; 40. sayfasında da, "... Büyükçekmece Gölü'nün batısından başlayarak küçük ölçekli genişleme alanları sınırlı fakat nitelikli toplu konut yerleşkelerinden oluşan, kendi alt merkezleri ile birlikte yaşayan yeni yerleşmelerin kontrollü olarak gelişmesi esas alınmaktadır. Dolayısıyla, Batı Koridoru'ndaki yerleşkelerin plan uygulamalarında parçalı bir mülkiyet deseni üreten arazi düzenlemesinden kaçınılması gerekmektedir ..." denilmektedir.

Harita ve Kadastro Mühendisi olan "Prof. Dr." ünvanlı haritacıların etkili oldukları bir merkez tarafından yayınlanan raporda, "arsa düzenlemesi"nden kaçınılması gerektiği düşüncesine kadar varan bu olumsuz yaklaşımın sebebi nedir? İmar planlarını uygulamada, arsa düzenlemesi dışında başka bir yöntem mi vardır?

Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından açılan bir ihale ile, sözü edilen haritacılar tarafından, "Alan Düzenleme Ana Esaslarını Belirleme Projesi" hazırlanmış ve Bakanlığa teslim edilmiştir (ISBN:978-975-490-001-9, Nisan 2008). Bu projenin değerlendirmesini bir başka yazıya bırakarak şu soruyu sormak tüm Harita ve Kadastro Mühendisleri'nin

hakkıdır diye düşünüyorum. Yöneticisi oldukları ve danışmanlığını yaptıkları İMP tarafından yayınlanan bir raporda harita mühendislik hizmetlerinin en önemli faaliyet alanlarından biri olan ve imar planlarının tek ve saygın uygulama yöntemi olan "arsa düzenlemesi"ne bu kadar haksız suçlamalar yapılırken neden ses çıkarılmamakta ve bu ifadelerin raporda yer almasına göz yumulmaktadır? Arsa düzenlemesi konusunda Bakanlığa ihaleli bir proje sunanların, yöneticisi ve danışmanı oldukları merkezin yayınladığı rapordan haberleri mi yoktur? Bu konularda bilgilenmeyi ve "arsa düzenlemesi" yöntemine karşı yapılan "saldırıları" sessiz kalınmamasını istiyoruz.

Sonuç, AKP iktidarınca çıkarılan "torba yasası" ile arsa düzenlemesinin onaylanması ve yürürlüğe konulmasında belediye ve il encümenleri devre dışı bırakılırken, bu kurulların dışında pek çok kuruma yetki verilmesi planlama-uygulama bütünlüğünü bozması, kontrol ve denetimi zorlaştırması bakımından yanlıştır. İmar planlarının uygulanması ve kentsel gelişimin yönlendirilmesi konusunda yerel yönetimlerin devre dışında bırakılması ve yetkilerin konuyla ilgili olmayan kurumlara verilmesi sakıncalıdır.

5793 sayılı yasayla TOKİ'ye verilen olağanüstü planlama yetkisine, bu kez, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'nün 26.11.2008 tarihli genelge ile parselasyon planlarını da eklemesi ciddi bir hatadır ve bunun ivedilikle düzeltilmesi gerekmektedir.

Arsa düzenlemesinin imar planlarının tek uygulama biçimi olduğu unutulmamalıdır. Bu yöntemin aksaklıkları, yetersizlikleri bilinmektedir. Yetkili ve etkili görevlerde olanların, yetkilerini düzenlemenin Almanya örneğinde olduğu gibi "eşdeğerlik ilkesi"ne göre yapılması konusunda kullanmaları beklenmektedir. Arsa düzenlemesini çığırından çıkaracak yanlış değerlendirmelerden kaçınmak hepimizin temel görevi ve sorumluluğu olmalıdır.

Dr., Harita ve Kadastro Mühendisi

Yerel Yönetimlerde Güncel Mekansal Teknolojiler

Caner Güney

Dünyada kent örneği giderek değişmektedir. Antik kentlerden modern kentlere, modern kentlerden günümüz kent örneklerine ve buradan da en modern kent yönetim yaklaşımının hakim olacağı yarının kentlerine yani dijital kentlere (*digital city*) doğru gidilmektedir. Autodesk firmasının 'Dijital Kentler İnisiyatifi' () tarafından desteklenen ve "u-city" olarak da adlandırılan Avusturya'daki Salzburg ve Kore'deki Incheon şehirleri, söz edilen bu dijital kentlere örnek olarak gösterilebilir. Yakın geleceğin kentleri olan "u-city/digital city"ler, kentliler tarafından (halk, belediye, özel sektör, vd.) detaylı üç boyutlu (3B) kent modelleri üzerinde kente ilgili karar-verme süreçlerinde ve bilgi paylaşımında U-GIS, RFID, CDMA kablosuz iletişim gibi her yerde birden bulunan teknolojilerin (*ubiquitous technology*) kullanıldığı kentlerdir.

Türkiye'de ise, kentleşme çalışmalarının plansız olması, özellikle altyapı sistemlerinin de plansız bir yapılaşmadan sonra yapılması sağlıklı bir kentleşmenin önünde büyük bir engel oluşturmaktadır. Bu durumda yerin altından üstüne, kente ait alt yapının, üst yapının, arazi kullanımının ve ulaşımının birlikte optimum yönetiminde, karar-destek süreçlerinde, kentin mekansal verilerinin birlikte işler yapıda üretiminde ve paylaşımında, ve karşılaşılan diğer mekansal problemlerin çözümünde Mekansal Bilişimden etkin olarak yararlanılabilir. 3B sanal kent modelleri, internet ya da mobil CBS teknolojileri, gerçek zamanlı mekansal veri iletişim teknolojileri gibi mekansal çözümler ve teknolojiler; elektrik, doğal gaz, su dağıtım ağları, trafik ışıkları, yol aydınlatmaları, ulaşım, trafik, iletişim, yapılaşma, imar, gayrimenkul, arazi yönetimi, kadastro, çevre gibi kentin temel hizmetlerinin planlanması, modellenmesi ve yönetimi gibi birbirinden farklı karakterdeki pek çok uygulamaya destek verebilir. Bu kapsamda Mekansal Bilişim, İnşaat Bilişimi ve Kent Bilişimi gibi birçok başka tür bilişimle arakesit oluşturabilmekte ve birlikte üretebilmeleri ve ürettiklerini paylaşabilmeleri için köprü görevi görmektedir.

Sanal Kent

Yerel yönetimlerde ve kentlerde yaşayan insanlarda, kentlerin üç boyutlu görselleştirilmesine yönelik büyük bir ilgi bulunmaktadır. Google firmasına ait 'Google Earth' ve 'SketchUp' yazılımları da 3B kent modellerine olan ilgiyi önemli ölçüde arttırmıştır. 'Microsoft Virtual Earth' gibi internet üzerinden 3B harita hizmeti veren diğer firmaların da bu akımı takip ettikleri görülmektedir. Birçok 3B sanal kent modelleme çalışmalarında olduğu gibi internet üzerinden 3B harita servisleri de modellenen yeryüzünün ve binaların topolojik ve semantik özelliklerini dikkate almadan sadece geometrik ya da grafik modellemeler yapmaktadır. Bir başka ifadeyle bu modeller yalnızca görselleştirme amacıyla kullanılmaktadır. Halbuki görselleştirme, sözü edilen bu 3B kent modellerinden elde edilebilecek yararardan biridir. Afet yönetimi, güvenlik, enerji gibi farklı amaçlardaki diğer bir çok uygulamada bu modeller; tematik sorgulamaların, analitik işlemlerin ya da mekansal veri madenciliğinin uygulanmasında toplam yararına kullanılabilir. Bu modeller ve diğer 3B kent modelleme çalışmalarıyla ilgili diğer bir problem de bu yaklaşımlarda 'birlikte işlerlik/çalışabilirlik (*interoperability*)' kaygısının olmayışıdır. Her ne kadar, bilgisayar grafikleri için internete yönelik olarak düzenlenmiş açık standartlardaki

X3D gibi geometrik modeller, GML3 gibi mekansal teknolojiler mevcut olsa da bunlar görece yeni teknolojiler olup henüz geniş kitlelerce kabul görmemiştir. Halbuki bu teknolojilerin XML temelleri beklenen teknolojik yakınsama için gerekli elemanları sağlamaktadır.

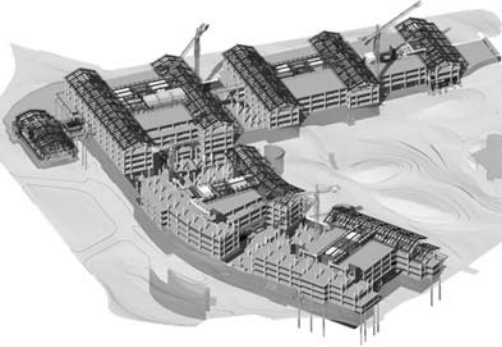
Yerel yönetimler için önemli bilgiler sağlayan 3B sanal kent modellerinin (*virtual 3D city models*) güncel ve kolay ulaşılabilir olması gerekmektedir. "CityGML," Mekansal Veri Altyapılarına (SDI) dayalı 3B sanal kent modellerinin depolanması ve birlikte işler yapıda kolayca erişilebilmesi için farklı amaç ve ölçeklerdeki çoklu gösterimidir. CityGML (), açık yapıda bir 3B kent modeli standardı olarak OGC tarafından geliştirilmiştir ve 3B kent nesnelerinin sunumu için kullanılan bir bilgi modelidir. Bu modelde, topoğrafik ve yapay nesneler arasındaki ilişkiler ve sınıflar, kent nesnelerinin geometrik, topolojik, semantik ve görünüş özelliklerine göre tanımlanır.

CityGML'deki 'City' yani kent kavramı çok geniş anlamda açıklanır ve yalnızca binalar, köprüler, tüneller gibi kentte inşa edilmiş yapıları kapsamakla kalmaz, o kentin bitki örtüsü, topoğrafyası, yükseklik modeli, su kaynakları, ulaşım olanakları, kaldırım döşemeleri ve çok daha fazlasını içerir. Bu kadar geniş kapsamda algılanan kent; tematik sınıflandırmalar, genelleştirme hiyerarşileri, nesneler ve mekansal özellikleri arasındaki ilişkiler gibi araçlar kullanılarak yapılandırılır. Böylece CityGML, sadece kentin tematik bilgilerinin, sanal 3B kent modelleri olarak depolanması ve değişimi için kullanılan XML-tabanlı GML3 uygulama şemasında bulunan grafik format olarak kullanılmasından öteye gidebilir ve farklı uygulama alanlarında karmaşık analizlerin, sorgulamaların ve karar-destek aşamalarının gerçekleştirilmesine olanak verir. Ayrıca CityGML diğer farklı standartlarla da uyum içinde çalışabilmektedir. Örneğin CityGML'de kodlanan verinin grafik render işlemi VRML, GeoVRML, X3D ya da U3D formatlarında gerçekleştirilebilir. "Aristoteles" gibi açık kaynak kodlu ve ücretsiz, "LandXplorer" gibi ticari olmayan uygulamalar için ücretsiz olan yazılımlar CityGML dosyalarını etkileşimli olarak gösterebilir ve üzerinde çalışılmasına olanak vermektedir.

Sanal Yapı

Yapı Bilgi Modellemesi (*Building Information Modeling, BIM*); havaalanı, köprüler, binalar gibi yapıların yaşam çevrimleri süresince (yani kavramsal tasarımından tasarım geliştirmeye, uygulamadan inşasına, işletmesine, yapının kullanılmasına ve hizmetine son verilmesine kadar olan süreçte) yapı ile ilgili her türlü bilgi ve iş akışının, inşası ve yönetimindeki tüm ilgili kişi, disiplin ve kurumlar arasında eş güdüm içerisinde etkin ve verimli bir şekilde yönetilmesi ve paylaşılması için geliştirilmiş bir modelleme tekniğidir. OGC tarafından özellikle Mimarlık, Mühendislik ve İnşaat (MMİ, *Architecture, Engineering, Construction, AEC*) sektörü için geliştirilen BIM; internet üzerinden mimar, yapı mühendisi (inşaat mühendisi), tesisat mühendisi (elektrik ve makine mühendisleri), geomatik mühendisi (arazi yönetimi ve gayrimenkul değerlemesi), şehir ve bölge planlamacı, yüklenici, mal sahibi ve kredi veren finans kurumu gibi farklı aktörler arasındaki iletişim ve bilgi paylaşımını arttırarak, MMİ projelerinin 'Bütünsel Proje Paylaşımı' çerçevesinde daha koordineli, tutarlı, hızlı ve ekonomik şekilde çevreyle daha fazla uyum içerisinde (*yeşil bina*) üretilmelerini ve gerçekleştirilmelerini sağlar. BIM tabanlı ortak platform, farklı disiplinler arasındaki koordinasyonu artırır, koordinasyon eksikliği nedeniyle oluşan zaman kaybını ve maliyetli hataları önler.

Yapı Bilgi Modellemesi (BIM), bir yapının geometrisinin, fiziksel ve işlevsel niteliklerinin, yapı elemanları arasındaki mekansal ilişkilerinin, kapı, duvar gibi yapıyı oluşturan bileşenlerin tüm ilgili içerikleriyle (tasarım aşamasında veya sonrasında belirlenen öznitelikleriyle) birlikte nesne yönelimli olarak modellenmesi ve 3B sanal yapının (*virtual building*) oluşturulmasıdır. BIM, daha kaliteli tasarımların, daha kısa sürede ve daha az maliyetle gerçekleştirilmesini sağlar ve yapının yaşam çevriminde karar-verme süreçlerinin güvenilir temelini oluşturur. Bu açık model farklı yazılımların ve iş aşamalarının birlikteliğini sağlar, tüm tasarım bilgisinin yalnızca tek bir 3B yapı modelinden oluşturulmasına ve yönetimine olanak verir.

BIM, yapıyı tanımlayan tüm verilerin tutulduğu ve geliştirilen her bir ürünün yeniden kullanılabilmesi için saklandığı bir veritabanı ile çalışır. Tasarım süreci boyunca toplanan tüm veriler, daha sonra kullanılmak üzere bu veritabanında saklanır. Böylece yapılan revizyonlar bu veritabanında yapıldığı için, herhangi bir dokümanda yapılan bir değişiklik, veritabanından üretilen tüm dokümanlara (görünüşler, listeler, vs.) otomatik olarak yansır. Ayrıca bu yaklaşım yalnız projeyi yapanların değil, yüklenici ve yapı sahibi gibi aktörlerin de kullanabileceği bir bilgi deposunun oluşmasını sağlar.

MMİ sektöründe modelleme kavramından yalnızca *Autodesk 3ds max, VIZ, Maya, Autocad* ya da *Rhino* gibi yazılımlar kullanarak *render* işlemi yapmak, malzeme atamak anlaşılmakta ve tüm bunlar modelin 3B görselleştirilmesi dışında bir kullanım alanı bulamamaktadır. Oysaki yaratılan

bina modeli görselleştirme dışında, içerdiği nesnelerin özelliklerine yapılacak herhangi bir basit sorgulamayla bile (örneğin yapıdaki kapalı alanların niceliği veya herhangi bir duvar elemanın dış yüzey alanı) tasarım problemine çözüm getirilmesine yardımcı olacak bilgileri ya da basitçe metraj bilgilerini sunabilir. CAD yaklaşımında da geometrik nesneler ile çalışıldığı için, nesneler arasındaki ilişkiler ve bu ilişkilerin yazılım tarafından kontrolü çok temel düzeydedir. BIM yaklaşımında ise hem mimari nesnelerle çalışıldığı hem de bu nesneler arasında parametrik ilişkiler kurulduğu için kontrol en üst düzeydedir. BIM açık modelini ve parametrik yaklaşımları kullanan yazılımlara örnek olarak *Autodesk Revit, ArchiCAD, Allplan* ticari yazılımları gösterilebilir.

Sonuç Olarak

Türkiye'de yerel yönetimler, standartlara dayalı birlikte işler yapıldaki mekansal bilişimin fonksiyonlarından yeterli ölçüde yararlanmamaktadır. Oysaki mekansal bilişim, projelerin daha kaliteli ve hızlı bir şekilde sonlandırılmasına, kaynakların etkin kullanımı ve yönetimi sayesinde daha ekonomik gerçekleştirilebilmesine katkı sağlamaktadır. Mekansal bilişim ayrıca mekansal yönetim fonksiyonu sayesinde kentin yerel yönetime katkısını ve yönetimin bir parçası olduğunu hissetmesini sağlayabilir. CityGML ve BIM gibi mekansal yaklaşımların gelişimindeki anahtar kavram '**açık birlikte işlerlik** (*open interoperability*).' Burada değinilen konular kapsamındaki açık birlikte işlerlik kavramı GML, XML, CAD, X3D, W3DS gibi açık standartlara dayalı olarak dağıtık hesaplama mimarileri üzerine kurulu bir yaklaşımdır.

Diğer taraftan hedef yalnızca dijital kentin ya da yapının yaratılması değildir. Aslında amaç modeli devam ettirecek ve katkı koyacak sürdürülebilir güncel veri, teknoloji ve iletişim altyapılarını oluşturmaktır. Eğer kurum ve kuruluşlar sahip oldukları verileri paylaşmak istemezlerse, veri birlikte işlerliğinden bahsetmenin ve verileri bir araya getirecek mekansal çözümleri ortaya koymanın hiçbir anlamı olmayacaktır. Çünkü tek bir kurumun burada anlatılan ölçekte kullanılmak tüm verilere sahip olması ve bu verileri güncel tutması söz konusu olmayacağı için, proje katılımcılarının veri ve bilgilerini güvenli ve istekli bir şekilde paylaşmaları gerekmektedir. Burada biz geomatik mühendislerine düşen görev, çalıştığımız kurum ve kuruluşlarda diğer mühendislik disiplinleri ile birlikte mekansal teknolojiler kullanılarak geliştirilen yerel yönetim projelerinde, açık birlikte işlerlik kavramını her zaman göz önünde tutmamızdır.

Kısaltmalar:

AEC	Mimarlık, Mühendislik, İnşaat (MMİ, <i>Architecture, Engineering, Construction</i>)
BIM	Yapı Bilgi Modellemesi (<i>Building Information Modeling</i>)
CAD	Bilgisayar Destekli Tasarım (<i>Computer-Aided Design</i>)
CDMA	Kod Bölmeli Çoklu Erişim (<i>Code Division Multiple Access</i>)
GIS	Mekansal Bilgi Sistemi (<i>Geospatial Information System</i>)
GML3	Coğrafya İşaretleme Dili 3 (<i>Geography Markup Language 3</i>)
OGC	Açık Jeomekansal Birliği (<i>Open Geospatial Consortium</i>)
RFID	Radio Frekansı ile Tanımlama (<i>Radio Frequency Identification</i>)
SDI	Mekansal Veri Altyapısı (<i>Spatial Data Infrastructure</i>)
U3D	Evrensel 3D (<i>Universal 3D</i>)
U-GIS	Hazır ve Nazır Mekansal Bilgi Sistemi (<i>ubiquitous GIS</i>)
VRML	Sanal Gerçeklik Modelleme Dili (<i>Virtual Reality Modeling Language</i>)
W3DS	3B İnternet Servisi (<i>Web 3D Service</i>)
X3D	Genişletilebilir 3B (<i>Extensible 3D</i>)
XML	Genişletilebilir İşaretleme Dili (<i>eXtensible Markup Language</i>)

Dr.,

İTÜ İnşaat Fakültesi, Jeodezi ve Fotogrametri
Mühendisliği Bölümü,
Jeodezi Anabilim Dalı

Mekansal Bilişim İnisiyatifi

Tapu Planları Tüzüğü Uygulamaları ve Yeni Kazanımlar

Fermani Kaya

4721 sayılı Türk Medeni Kanununun "Plan" başlıklı 1003 üncü maddesinde belirtilen, "Bir taşınmazın kütüğe kaydı ve belirlenmesinde resmi bir ölçüme dayanan plan esas alınır. Planların nasıl hazırlanacağı tüzükle belirlenir" hükmü gereği hazırlanan Tapu Planları Tüzüğü, 27.08.2008 tarih ve 26980 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu Tüzükte tescile konu harita ve planların, yani tapu planlarının yapımına dair genel esaslara yer verilmektedir. Ayrıca meslek uygulamalarında karşılaşılan bazı sorunların çözümüne altlık oluşturabileceği ve meslek alanımızda ileride sıkça karşılaşılabilecek yeni iş ve işlemlere tüzük kapsamında yer verildiği görülmektedir.

Tüzük ile birlikte meslek alanımıza yeni giren kavram ve uygulamalara bakıldığında; "Bağımsız bölüm planı", "vaziyet planı", "planların reddi" gibi işlemlerin yeni uygulamalar olduğu, "yetki ve sorumluluklar" "resmi ölçüm", "yanılma sınırı" gibi kavramların da meslek uygulamalarını geliştirecek ve yönlendirecek nitelikte kavramlar olduğu görülmektedir.

Yetki ve sorumluluk

Tüzüğün "Yetki ve sorumluluk" başlığı ile getirilen "Bu Tüzük kapsamındaki tapu plânlarının yapım, kontrol, aplikasyon, sayısallaştırma ve hataların düzeltilmesi işlerinin teknik sorumluluğu mühendis tarafından üstlenilir" hükmü mesleğimiz adına en büyük kazanımdır.

Bilindiği üzere; 3458 sayılı Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Kanun ile 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanununda, mühendislik ve mimarlık faaliyetlerinde bulunabilmek için genel şartlar belirtilmiş olup, mühendislik disiplinlerinin yapabilecekleri iş ve işlem türleri ile yetki alanları yönetmelik düzeyinde mevzuatlarla belirlenmiştir.

Bu anlamda, bir meslek disiplininin görev ve yetkilerinin bir kısmı, ilk defa yönetmeliğin üstünde bir yasal dayanak olma özelliği taşıyan bu tüzükte tanımlanmıştır.

Günümüzde birçok meslek disiplininin faaliyet alanlarının birbirine yaklaştığı, bunlar arasında zaman zaman yetki kargaşalarının olduğu, ileride bazı disiplinlerin birleşerek tek çatı altında toplanabileceği gibi hususların konuşulduğu bu süreçte, Tapu Planları Tüzüğü'nün Mesleğimize olan katkısı ve sürekliliği yönüyle önemi yadırganamaz niteliktedir.

Bağımsız bölüm planı

Tüzükte yer alan "Bağımsız bölüm planı" ile "vaziyet planı" kavramlarına ise meslek disiplinimizin iş ve işlemler yelpazesine yeni eklenen kavramlar olarak bakılması doğru bir yaklaşım olacaktır.

Tüzükte Bağımsız Bölüm Planı "Kat irtifakı veya kat mülkiyeti kurulmasına esas teşkil eden taşınmaz üzerine inşa edilecek yapı ve eklentilerin, bağımsız bölümlerin konumlarını ve numaralarını ruhsatına, projelerine, vaziyet planındaki ölçülerine ve teknik yöntemine uygun olarak sayısal ve çizgisel şekilde gösteren plan ve projesi" olarak tanımlanmıştır.

Bilindiği üzere; 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun "Kaydedilecek taşınmazlar" başlıklı 998'inci maddesinde, arazi, taşınmazlar üzerindeki bağımsız ve sürekli haklar ile kat mülkiyetine konu olan bağımsız bölümler tapu siciline kaydedilecek taşınmazlar olarak belirlenmiştir. Diğer yandan 1003'üncü maddesinde ise bir taşınmazın kütüğe kaydı ve belirlenmesinde resmi bir ölçüme dayanan planın esas alınacağı belirtilmiştir. Tapu siciline kayıtlı araziler ile bunların üzerindeki arza dayalı hakların haritaları bugüne kadar yapılmakta idi ki bu haritalar kadastro paftalarıdır. Ancak tapu siciline kayıtlı olan bağımsız bölümlerin harita yapımı yönüyle yetkili mühendis tarafından hazırlanan haritası veya planı bulunmamakta olup, Medeni Kanunun öngördüğü "kayıt" ve "plan" eşleşmesi, bağımsız bölümlerde yapılmamakta idi.

Medeni Kanunun, tapu siciline kaydı bulunan bir taşınmazın resmi ölçüme dayanan bir tapu planı ile belirlenmesi anlayışına paralel olarak, "bağımsız bölüm planı" kat mülkiyeti kütüklerinde yer alan bağımsız bölümlerin karşılığı olan plan niteliğini taşıyacaktır.

Diğer yandan; plan ve kayıt eşleşmesine dair çeşitli aksaklıklar nedeniyle binlerce kişinin (Çeşitli kaynaklarda, ülkemizde bu oranın %3 seviyelerinde olduğu belirtilmektedir) yanlış bağımsız bölümlerde oturduğu, yani adına kayıtlı taşınmazdan farklı bir taşınmazda oturduğu göz önüne alındığında, Tüzük ile gelen bağımsız Bölüm planı ve buna paralel olarak geliştirilen "Bağımsız Bölüm Yer Gösterme" işlemlerinin bu tür karışıklıkların önüne geçeceği aşîkârdır.

Vaziyet planı

"Vaziyet planı" kavramı bazı mevzuatlarda yer aldığı gibi bazı meslek disiplinlerinin uygulamaları arasında da yer almaktadır. Bu yüzden Tüzükte geçen "vaziyet planı" tanımını içeriği yönünden diğerlerinden ayırmak, hayata geçirilmesi işleminin de diğer meslek disiplinlerinin uygulamalarıyla çakışmamasına dikkat etmek gerekmektedir.

Tüzükte vaziyet planı "Parsellerde inşa edilecek yapıların ve eklentilerinin, teknik alt yapıların, yapı ruhsatına esas projeleri ile yerleşim planındaki ölçülerine göre, kontrol noktalarına dayalı biçimde, teknik mevzuata uygun olarak sayısal ve çizgisel şekilde düzenlenen, kat irtifakına veya kat mülkiyetine esas konumlarını gösteren harita ve planı" olarak tanımlanmış olup, bu yönüyle bugüne kadar yaygın olarak mimarlar tarafından hazırlanan vaziyet planlarından farklı olarak binanın, eklenti ve teknik altyapılarının parsel içerisindeki oturumunun sayısal olarak ifade edilmesi ve tapu kaydına/tescile esas kadastral plan olması açısından farklılık arz etmektedir. Tüzükte, meslek disiplinimiz tarafından yerine getirilmesi öngörülen bu işlem ve tanım, TUS uygulamalarının da altyapısını güçlendirecektir.

Bu noktada, bağımsız bölüm planı, vaziyet planı gibi Tüzük ile birlikte meslek hayatımızda yer alacak belgelerin şekil ve standartlarının belirlenmesi ve bir an önce hayata geçmesi yönünde ilgili kurumlarla iletişim çalışmalarının hızlandırılması gerekmektedir.

Plandaki yanılma sınırları ve röleve alımının kaçınılmazlığı

Ülkemizde kadastro çalışmalarının başladığı ilk yıllardan bu yana muhtelif altlıklarda, muhtelif koordinat sistemlerinde ve muhtelif üretim araçları ile haritaların üretildiği göz önüne alınır haritalarda bulunan noktaların doğruluklarının da çeşitlilik arz etmesi bunun doğal bir sonucudur.

Buna dair; Tüzükte "yanılma sınırı" tanımlanarak "planların hazırlanması" başlıklı 5'inci maddesinde sayısal olarak üretilen noktaların üretim yöntemi ve konum doğruluğunun teknik belgelerinde gösterileceği, "Aplikasyon ve yer gösterme işlemi" başlıklı 14'üncü maddesinde ise tapu planlarının aplikasyonunda, planın yapımındaki yanılma sınırlarının dikkate alınması gerektiği belirtilmektedir.

Eski teknoloji ve günümüze göre hassas olmayan tekniklerle üretilen haritaların yeni teknoloji ve daha hassas tekniklerle zemine uygulamasında çoğu zaman farklılıkların çıkması kaçınılmazdır. Bu farklılıklar o haritanın her zaman yanlış olduğunu göstermediği gibi tecviz içindeki bu farklılıklar o haritanın yapım yöntemine göre doğru bir harita olduğunu göstermektedir.

Bu nedenle, muhtelif doğruluklara sahip harita ve planlarda bulunan noktalar ve onların koordinatlarıyla iş yapmak isteyen kullanıcılar, o noktanın hangi üretim yöntemi ve teknolojiyle üretildiğini, üretimindeki yanılma sınırının ne olduğunu bilerek ve değerlendirerek kullanmalıdırlar.

Tüzükte belirtildiği gibi, noktaların üretim yöntemine göre yanılma sınırlarının belirlenerek teknik belgelerinde gösterilmesi, noktaların araziye uygulamasında da bu yanılma sınırlarının dikkate alınarak yapılacak işlemler (aplikasyon, ifraz, tevhid, parselasyon vb. işlemler) kuşkusuz en doğru sonucun alındığı işlemler olacaktır.

Noktaların koordinatları, yanılma sınırları içerisinde sonsuz sayıda değerler alabileceğinden, hangi değere göre işlem yapılacaktır?

Bilindiği üzere tecviz içerisinde kalan tüm değerler doğru

değer olarak tanımlandığından, doğru değer, yani işlemlerde kullanılması gereken koordinat; **arazide sabit olduğu ve farklılığının tecviz içerisinde kaldığı** tespit edilen noktanın yeni teknik ve teknolojilere uygun olarak alımın yapılması ile elde edilen değeridir. Kısaca araziden rölevesi alınan sabit sınırlar ve noktalarıdır.

Diğer yandan bu işlem; Kadastro Haritalarının Sayısallaştırılması Hakkında Yönetmeliğin 13'üncü maddesinde belirtilen iyileştirilmiş değerlerin elde edilmesine dair işlemlerin aynısı olup, bu Yönetmelikte de iyileştirilmiş koordinat değerlerinin elde edilmesi yöntemi, özetle araziden röleve alımına dayanmaktadır.

Ülkemizdeki harita yapımı ve kadastro işlemlerinin geçirdiği evreler sonucunda bu gün geline nokta bilgi sistemlerinin oluşturulması ve bilgilerin hep birlikte yönetilmesidir. Bilgi sisteminde bulunan verilerin aynı standartta, güvenilir ve güncel olması gerektiği düşünüldüğünde, muhtelif yöntemler ve farklı yanılma sınırları ihtiva eden verilerin günümüz koşullarında kabul edilen yanılma sınırlarına çekilmesi gerekmektedir. Bu işlemin adı ise münferit ve talebe bağlı uygulamalarda röleve alımı, daha kapsamlı ve program dâhilinde yapılan uygulamalarda ise sayısallaştırma işlemidir.

Teknik bilgi ve belgeleri ve belgelerindeki ölçülere dayalı olarak üretilen (prizmatik ve klasik takeometri) nokta koordinatlarının değerlendirilmesinde, araziden elde edilen yanılma sınırı içindeki röleve değerlerinin kullanımında teknik açıdan bir sorun olmasa da röleve değerlerinin, dayandığı belgeye uygunluk göstermemesi nedeniyle yasal açıdan sakınca bulunmaktadır. Bu sakıncayı ortadan kaldırmak için de koordinat değerlerinin teknik mevzuatına göre düzeltilmesi ya da sayısallaştırma mevzuatına göre işlem yapılması uygun olacaktır.

Diğer yandan, bilhassa çizgisel haritalar başta olmak üzere, haritasından herhangi bir yöntemle okunmak suretiyle elde edilen koordinatlarla yapılacak işlemlerde, yanılma sınırları içerisinde arazide sabit noktalar ve sınırlardan elde edilen röleve değerlerinin kullanılmasında yasal ve teknik açıdan bir sakınca bulunmamaktadır.

Planların reddedilmesi

Planların reddi işlemi Tüzük ile getirilen yeni bir uygulama olup, şekil itibarıyla Tapu Sicil Tüzüğü'nün 23'üncü maddesinde yer alan "istemin reddedilmesi" maddesinin kadastro müdürlükleri tarafından uygulanacak halidir diye tanımlanması çok da yanlış olmaz.

Tapu sicil tüzüğü'nün istemin reddedilmesi başlıklı 23'üncü maddesi genellikle tapu sicil müdürlüklerince çalıştırıldığından, kadastro müdürlüklerine kontrol için gelen işlemlerden mevzuata aykırı olduğu tespit edilenler tapu sicil müdürlüğüne tevdi etmek suretiyle ret mekanizması çalıştırıyordu. Bu madde ile mevzuata aykırı olduğu tespit edilen plan yapım ve kontrol taleplerinin daha fazla bürokratik işlemlere girilmeksizin kadastro müdürlüğünce de reddedilebilme olanağı sağlanmaktadır.

KOORDİNE ÖZETİ			YÜZÖLÇÜM HESABI			
Nokta No	Y	X	Parsel	Noktalar	Hesap Alan	Düzeltilme
			5	3-36-4-35 39-19	157.99	-0.00
Nokta No	Y	X	A	3-4-36	3.04	-1.03
			Deng Alan			
3	-8893.620	8836.440	TAPU ALANI 180.00			
4	-8888.220	8833.300	PERSAN 180.00			
19	-8905.380	8831.080				
33	-8907.270	8828.740				
36	-8897.860	8822.130				
30	-8891.173	8835.57				
P169	-8886.770	8815.03				
P170	-8886.260	8847.24				

Mahkeme haritalarının durumu

Tüzüğü'nün kapsam maddesine bakıldığında, mahkeme kararı eki kroki ve haritaların tüzük kapsamına alınmadığı görülmektedir. Anayasanın 138'inci maddesi kapsamında mahkeme kararları ve eki haritaların aynen infazı gerektiğinden, bu haritaların yapım ve kontrol işlemlerinin tüzük kapsamında planların reddedilmesi hükümlerine tabi olmadığı, yargının bağımsızlığı ve üstünlüğü adına özel hükümlere tabi olduğu görülmektedir.

Bu nedenle; mahkeme kararı eki haritaların Tüzük kapsamında reddedilme olanağı bulunmamaktadır. Mahkeme kararı eki harita ve planların Tüzük ve teknik mevzuata uygun olmadığının tespit edilmesi halinde, mahkeme kararının tazvih edilmesi gerektiği yönünde dava taraflarına bilgi verilmesi, eğer

tazvih edilirse tazvih kararına göre, tazvih edilmemişse mahkeme kararına en uygun şekilde infazının yapılması gerekmektedir.

Tüzüğü'nün 5'inci maddesinin ikinci paragrafında; bu haritaların kadastro müdürlüğünde yapılması gereken işlemler atlanmaksızın yapılabilmesini sağlamak için bu haritaların öncelikle kadastro müdürlüğüne intikali ile gerekli kontrol ve tasdik işlemleri tamamlandıktan sonra tapu sicil müdürlüğüne gönderilmesi öngörülmektedir. Buradaki kontrol işleminin sonucu, mahkeme kararı eki tapu planlarının reddini içermemektedir.

Tescile tabi olmayan taşınmazlarda tapu planlarının yapılması

Türk Medeni Kanununun 999'uncu maddesi "Özel mülkiyete tabi olmayan ve kamunun yararlanmasına ayrılan taşınmazlar, bunlara ilişkin tescili gerekli bir ayni hakkın kurulması söz konusu olmadıkça kütüğe kaydolunmaz" hükmünde olup, bu gibi yerlerin tescil olabilmeleri için illaki tescili gereken bir ayni hakkın doğması şartını da beraberinde getirmektedir. Tüzükte de bu gibi durumların ortaya çıkması durumunda öncelikle hakkın kapsadığı alanın haritasının yapılması gerektiği belirtilmektedir. (Bu başlıkta yolların altında bulunan çarşılar, mağazalar, yoldan geçen doğalgaz boru hattı veya enerji nakil hattına dair irtifak haklarının tescil ve gösterimi gibi örnekler verilebilir.)

Burada hakkın kapsadığı alan, haritası yapılarak mevcut vasfı ile (Örneğin yol, mera, park, otopark vb.) tescil edilmeli ve üzerindeki hakkın gösterilmesi sağlanmalıdır. Bu mülkiyet tam bir mülkiyet olmayıp yalnızca üzerindeki hakkın gösterimi için tesis edildiğinden, hakkın ortadan kalkması yani tekrar tescile tabi olmayan bir hale dönüşmesi durumunda bu tescil aynı usulle terkin edilmelidir. Ayrıca, Bu durumun İmar Kanununun 11'inci maddesinde olduğu gibi tapu kütüğünde belirtilmesinde de yarar bulunmaktadır.

Ana parseldeki irtifak hakkının nakli

Tüzükte yer verilen "Ana parseldeki irtifak hakkının nakli" başlıklı 13'üncü madde ile bilhassa imar uygulamalarında parseller dağıtımına tabi tutularak yeni parsellerin oluşumu durumunda arzda bulunan ve uygulama öncesi paftasında işaretlenen irtifak hakkına konu alanın (geometrisinin) yeni oluşan parsellere aktarılması öngörülmektedir.

Parsellerin dağıtımı yapılırken, üzerindeki irtifak hakları Tapu Sicil Tüzüğü'nün 65, 66, 67 ve 74'üncü maddeleri gereği yeni oluşan parsellere nakledilmektedir. Ancak dağıtım yapılan ana parselde bulunan irtifak hakkına konu yapı ve tesislerin (boru hattı, enerji nakil hattı vb.) dağıtım yapılan yerlere dağıtılamayacağı, yerinde sabit olduğu göz önüne alındığında, irtifak hakkına konu yapı ve tesislerin arazide kapsadığı alanın haritasında gösterilmesi amaçlanmıştır.

Bu işlem irtifak hakkına konu yapı ve tesislerin bulunduğu alana dağıtımla oluşan parseller üzerinde yeni bir irtifak hakkı kurma işlemi değildir. Ana parseldeki tescilli irtifak hakkı Tapu Sicil Tüzüğü'nün 65, 66, 67 ve 74'üncü maddeleri kapsamında ana parselden dağıtım sonucu oluşan yeni parsellere nakledildiğinden bu parseller üzerinde bulunan ancak arzında bulunmayan irtifak haklarının Türk Medeni Kanunu ve Tapu Sicil Tüzüğü hükümlerine göre terkininin sağlanması gerekmektedir.

Zemin ile tapu planı arasındaki uyumsuzluk hali

Türk Medeni Kanununun 719'uncu maddesine göre, tapu planları ile arz üzerindeki işaretlerin birbirini tutmaması halinde plan asıl olarak kabul edilmektedir. Ancak planın hatalı olması halinde birçok hatalı başka uygulamaların önü açılmakta ve dolayısıyla birçok haksızlığın ve mağduriyetin ortaya çıkması söz konusu olmaktadır.

Tüzüğü'nün 15'inci maddesi ile; Medeni Kanunun esas aldığı planın teknik yöntemine, parselin zemindeki sabit ve değişmez sınırlarına ve dayanağı belgelerine uygun olarak düzenlenip tescil edilmiş tapu planı olduğu belirtilerek planın dayanağı ölçü ve belgelerle zemindeki sabit sınırlarına bir işlerlik kazandırılmaktadır.

Planın, dayanağı ölçü, belge ve zemindeki sabit sınırlara uygun ise esas alınması gerektiği, uygun değil ise bu belge, ölçü ve zemindeki sabit sınırlara göre düzeltilen planın esas alınması gerektiğine işaret edilmektedir.

Jeodezi ve Fotogrametri Mühendisi
Gayrimenkul Değerleme Uzmanı

Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS)

Hüseyin İlgü

Adresi Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi hakkında ilk bilgilendiğimde büyük bir heyecan duymuştum. İşte bu bir ülkede olması gereken yapı demiştim. Çünkü ADNKS ile ülkemiz hakkında bilgi sahibi olacaktık ve yöneticiler olarak geleceğe yönelik planlarımızı daha bilinçli ve daha gerçekçi bir yapı üzerinden oluşturacaktık. Yapılardaki bağımsız birimler (işyeri ve konut olarak) ve insanlarımızın bu bağımsız birimlerle olan ilişkilerini kuracak ve aynı zamanda da nüfusumuzun kaç kişi olduğunu bilecektik. Yapı Ruhsatlarının tamamının bu sistem üzerinden verilmesi ve tüm kurumların bu sistem üzerinden işlem yapmasıyla da (su, elektrik, doğal gaz, telefon, vb) kaçak yapılaşmanın önüne geçebilecektik. ADNKS'nin en önemli yararlarından birisi de TC kimlik numarası'na dayalı kurumlar arası bilgi paylaşımı ile bürokrasiyi ortadan kaldırarak insanlarımızın yaşamını kolaylaştırmak olacaktı.

Mesleğimizle ilgisi

ADNKS'nin oluşturulabilmesi için yapı bilgilerinin sistemde tanımlanması ve daha sonra da nüfus bilgilerinin bu verilerle eşleştirilmesi gerekmektedir. Yapı bilgileri sistemde adres tabanlı tanımlandığından dolayı ilgili bölgelerin numarataj işlemlerinin sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi için meslektaşlarımızın bu çalışmalarda aktif olarak görev almaları gerekmektedir. Ayrıca, meslektaşlarımız yapı ruhsatlarının verilmesi aşamasında da yer aldığından dolayı mesleğimiz ADNKS açısından büyük bir önem taşımaktadır.

ADNKS'nin oluşturulması

Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Projesi'nin sahibi Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü'dür ve Koordinatör olarak da TÜİK görevlendirilmiştir. Sistemin iki aşamasından birincisi yapıdaki bağımsız birim bilgilerinin sistemde tanımlanması, yani Ulusal Adres Veri Tabanı(UAVT)'nin oluşturulması, ikincisi ise nüfus bilgilerinin bu bağımsız birimlerle eşleştirilmesi yani Nüfus Kayıt Sistemi(NKS)'nin oluşturulmasıdır. Bunlardan UAVT kısmı Belediyelerce, NKS kısmı ise ilk aşamada TÜİK tarafından yürütülmüştür. Bu iki aşamada da konu hakkında iyi eğitilmemiş kişilerce yapılan uygulamalar nedeniyle de sistemde çeşitli eksikler ve aksaklıklar ortaya çıkmıştır. Her şeye rağmen sayım çalışmaları tamamlanmış ve sistem Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü'ne devredilmiştir. Bu devir aşamasında da farklı programlar ve yazılımlar kullanıldığı için de mevcut sorunlara yenileri eklenmiştir. Şu anda da UAVT işlemleri yine belediyelerce, NKS işlemleri ise Nüfus Müdürlüklerince yürütülmektedir.

Seçim ve ADNKS

Sistemin kuruluş amaçlarından birisi de, her ne kadar yukarıda da belirtmeye çalıştığımız gibi, bürokrasiyi ortadan kaldırmak olsa da sayımın üzerinden bir buçuk yıl gibi uzun bir süre geçmesine karşın kurumların büyük bir çoğunluğu hala bu bilgilerden yararlanamadığından dolayı her şey eskisi gibi bürokratik işleyişle yürütülmektedir. Bu bilgileri şu anda kullanan tek kurum sanırım Yüksek Seçim Kurulu olmakla beraber bu aşamada sistemdeki tüm aksaklıklar gözle görülür bir şekilde ortaya çıkmıştır.

Yetki verilen bilinçsiz ve kötü niyetli kişilerin sistemi nasıl işlemez hale getirdiklerini büyük bir hayretle izlediğimiz bu günlerde inanılmaz gelişmeler de yaşanmaktadır. Şöyle ki, İstanbul da birçok site ve binada oturan insanların ADNKS'ye ilk aşamada (görevli kişilerin evlerine gelerek form doldurtması aşaması) kayıtlarını yaptırmış olmalarına rağmen askıya çıkarılan seçmen listelerinde isimlerinin olmadığı görülmüştür (Seçmen listelerinde ADNKS verilerinin kullanılmış olmasına rağmen). Yaşanan bu sorunların büyük bir çoğunluğunun nedeni ise yukarıda da nitelendirmeye çalıştığımız gibi bilinçsiz ve kötü niyetli kişilerin devreye girmesidir. Bu kişiler nüfus eşleştirilmesi yapılmış bağımsız birimleri sistemden silerek nüfus bilgilerinin o bağımsız birimden kopmasını (havuzda depolanmasını) sağlamakta ve daha sonra da aynı bağımsız birimi tekrar oluşturarak içinde nüfus olmayan boş bir bağımsız birime dönüştürmektedirler.

Seçmen listelerinde adı olmayan birçok insan, gerek günlük yoğunluklarından gerekse de başka nedenlerden dolayı sisteme kaydını yaptıramadığı için oy kullanamayan bir seçmen topluluğuna dönüşmüştür. Yetkili kişilerin sistemde gerekli düzenlemeleri yapmaları halinde, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi daha sağlıklı bir işleyişe kavuşacak ve bürokrasiyi ortadan kaldırarak insanlarımızın yaşamını daha da kolaylaştırmanın aracı olacaktır.

Harita ve Kadastro Mühendisi

Yolsuzlukla mücadelede yerel yönetimler nerede duruyor? Ya da durmadan yol yapınca yolsuzluğumuz geçiyor mu?

Deniz Baş

Siz hangi memlekette yaşıyorsunuz bilmem. Ama bizim memlekette yollar yapılıncaya yolsuzluk azalır sanılır. Bizim yolsuzlukla mücadeleden anladığımız budur. Dabil dubil yol yaparız. Sokağın öbür ucunu yapana kadar, bozulur o sokağın başı. Öbür ucunu yaparken bozulan sokağın başı yapılmazsa olmaz. Durmadan yolsuzlukla mücadelemez bu yüzdendir. Yap yap bitmez çünkü o sokak. Siz hiç çevrenizde yerel yönetimlerin dokunmadığı sokak gördünüz mü?

Artık ben yerel yönetimlerin iyi niyetine inanmıyorum. Kimse de bana yerel yönetimleri övmeye kalkmasın. Adım kadar biliyorum, yerel yönetime kapağı atmak için can atıncaları çoğu, hizmet için can atmıyor. İyi niyetle çalışanlar lütfen gücenmesin. Onların iyi niyetinden fazla benim kötü niyetim var. En küçük beldeinden, en büyük belediyesine kadar, taşı kaldırmaya cesaret eden kaç kişi var. Taş orada duruyor, yapılacak tek şey, elimizi taşın altına sokmak. Acımasından korkmadan ama...

Bugün yerel yönetimlerin teknik personelleri, encümenleri, meclis üyeleri alınmayınız lütfen, kaçınız dürüst olduğunuzu düşünüyorsunuz, soruyorum. Kaçınız iş yapmadan, iş takibi yapmadan, kasam kesem dolsun demeden hizmet ettiniz. Kaçınızın inşaat firması ile, kaçınızın harita firmaları ile, mimari proje firmaları ile ilişkisi var, ya da yok, soruyorum. Sadece bir soru. Ama bu soru ile hemen alınmanızı, savunmaya geçmenizi de istemiyorum. Benim istediğim yeni bir tartışma alanı oluşturmak. Bu tartışma alanında herkesin bildiği bu soruna, neden sırtımızı dönüyoruz, bunu tartışalım istiyorum. İstedğim sadece sizi hedef tahtasına koymak değil, bizi de geçirip o hedef tahtasına, hep beraber savunma yapalım istiyorum. Savunma diyorum çünkü gerçekten masum değiliz. Bunu yapan yapmayan bütün teknik elemanlar, bütün mesleki disiplinler biliyor ki masum değiliz. Yerel yönetimler kime yönlendirse, işveren o firmaya gidiyor. Çünkü bu bir öneri değil, emir olarak algılanıyor. Yapan ve yaptıran olarak, alan ve veren olarak hepimiz suçluyuz bu sahnenin varlığından. Yüz kızarıklığımızı belki de sessizliğimizdendir.

Bu konuda konuşmak, ipte cambazlık yapmaya benziyor. Ama ipte cambazlık yapıyor, tehlikeleri ve sonuçları biline biline. Biraz cambazlık yapalım o halde.

Belediyenize ket programlar alınacak. Meblağ yüksek. Ve sizin bir lafınızı bekliyor komisyonlar. Sahiden aklınızdan hiç mi kötülük geçmiyor? İmar uygulaması yapılacak ve şu an araziler çok ucuz. Sahiden biz de alalım ucuzundan bir arsa, iyi kazanalım demiyor musunuz? On tane elektronik total siteyşin, lazer tarama cihazı falan alınacak... Daha neler neler yav... Bize bi'şeycik de düşmez mi be, demez misiniz elinizi vicdanınıza koyun. Kaç kere gelir bu fırsat. Ülkemizde ipte cambazlıktan kimin başına iş gelmiş. Yılda yüz, bilemediniz üçyüz mesleki denetim gerektiren işin az sayıda harita firması tarafından yapılmasını sadece tesadüf ve diğer firmaların başarısızlıkları olarak mı değerlendiriyorsunuz. Bir ilçenin tüm işveren mal mülk sahiplerini tanıyan bir harita firması olabilir mi, ya da beş harita firması. Ya da bir mimarlık bürosu onlarca işi tek başına alıp da nasıl yapabilir. Hiç mi aklınızdan kötü şeyler geçmiyor. Benim geçiyor ve çok hızlı geçiyor. Yetişemiyorum.

Yoksa siz de mi, "millet maaşıyla gemicik bile alıyor, villacık da laf mı?" diyorsunuz. Demek hakkınız. Deyin tabi. Ben neler dedim baksanıza. Kurunun içindeki yaş yanar mı? Ya da yaşın içindeki kuru, kuru kalır mı? Bu soru sümen altı edilsin lütfen.

Sizden rica ediyorum, lütfen tekrar dönerek yukarıda yazdıklarımı okumayınız. Belki de ben bir suç işliyorum. Diyelim ki yukarıda söylediklerim suç. Tekrar tekrar okumayın dedim ama okudunuz ve beni suçlu ilan ettiniz. Peki, şimdi benim bu suçluluk halimde hiç mi payınız yok. Yardım istesem, belediyedeki teknik personellerle, başkanlarla, imar müdürleri ile, planlamacılarla, encümen üyeleri ile beraber çalışan bir çok meslek odası mensubu arkadaşlarımızdan yardım istesem. Artık yeter deseniz, der misiniz acaba. Beni kurtarır mısınız?

Bu sayı yerel yönetim sayısı. Bana soracak olursanız yerel yönetimi. Ben söylemek istemiyordum ama siz sanki üstüme üstüme geldiniz. Siz sordukça susamadım. Sanki konuya çomak sokuyordunuz. Lütfen daha fazla söyletmeyin beni. Siz de biliyorsunuz ki, herkesin bildiği bir konuda yazdım. Ama nasıl oluyorsa kimsecikler farkında değil bu sorunun. Elimizden gelebilecek bir şey yok. Onun için elimizden gidiyor sadece. İşte bu yüzden, ben de herkes gibi susacağım. Sizin gibi susacağım. Kalp kırmak benim işim değil çünkü. Bu düzende Don Kişot olmaya gerek yok, don kilot giymeye devam edeceğim yani.

Yerel yönetimler diye çıktık yola, ama toplumun birçok kurumsallaşmış yapısındaki isteklerin taleplerin kıyısından bile geçmedik. Dedim ya, konu yereldeki yönetimler. Merkezi nasılsa yereli de öyle demeye getirdim birazcık. Yerelin mevzisi de öyle demeye getirdim, üstelik getirdiklerimi götürmeyi bile düşünmeden.

Sonra tekrar Özdemir Asaf okudum. Her şeyin farkına vardım:

**"Bütün renkler aynı hızla kirleniyordu,
Birinciliği beyaza verdiler."**

Jeodezi ve Fotogrametri Yüksek Mühendisi

N3

Nirengi 3

İSTANBUL ŞUBE ÖĞRENCİ BÜLTENİ

Sayı:5

Özerk,
Demokratik,
Katılımcı
Üniversite!

Baskılar
Bizi
Yıldıramaz!

Soruşturmalar
Geri
Çekilsin!

Faşizme
Geçit
Vermeyeceğiz!

Yeni Döneme Başlarken HKMO Öğrenci Komisyonu ve Geleceği

Merhaba arkadaşlar,

Bir dönemi daha bütün zorluklarıyla geride bıraktık, fakat önümüzde birçok etkinliği gerçekleştireceğimiz güzel bir bahar dönemi var. Öğrenci Komisyonu olarak aylar önce yapılmasına karar verip bu yönde bir organizasyon komitesini oluşturduğumuz İstanbul Haritacıları Sosyal Çalıştayı 2009 bahar döneminin ilk büyük etkinliği olarak bizlerle buluşacak. Bu güzel etkinliğimizle HKMO İstanbul Şube kapsamındaki üniversitelerdeki arkadaşlarımızla, kurduğumuz atölyeler aracılığıyla beklide bugüne kadar gerçekleştirmekte geç bile kaldığımız dostluğumuzu pekiştirmeyi, kurulan bu dostluklar aracılığıyla örgütlülüğümüzü arttırmayı planlıyoruz. Çalıştay öncesi atölyeler aracılığıyla geliştireceğimiz örgütlülüğümüzle, İHSC 2009 etkinliğimizden güçlü bir enerji ile dönüp Öğrenci Komisyonumuza ve etkinliklerine daha örgütlü bir şekilde devam edeceğiz. Dönemin devamında Genç Haritacılar Günleri, Türkiye Harita Bilimsel ve Teknik

Kurultayı, İzmir Şube tarafından düzenlenen Yaz Eğitim Kampı gibi temel etkinliklerle çalışmalarımızı sürdüreceğiz. Ayrıca yapacağımız geziler, sosyal söyleşilerle örgütlülüğümüzün, öğrenci komisyonunun enerjisinin ve motivasyonunun artacağından eminiz.

Öğrenci Komisyonu olarak bahar döneminde yürütmeyi planladığımız bir diğer çalışma ise, özellikle 2. ve 3. sınıf öğrenci arkadaşlarımıza yönelik staj çalışmasıdır. Öğrenci komisyonu bünyesinde bir Staj komisyonu kurarak buradan arkadaşlarımızın staj sorununu çözmeye çalışacağız.

Dünyada ve ülkemizde yaşanan tüm sorunlara ve özellikle öğrenciler olarak bizlerin yaşadığı tüm sorunlara rağmen, umutlu olduğumuz bu bahar döneminde tüm Jeodezi ve Fotogrametri Mühendisliği öğrencisi arkadaşlarımızı komisyonumuza katılmaya ve katkı vermeye bekliyoruz.

Asırların Çağdaşlığında Esen Karanlık Rüzgarlar

“İTÜ ASIRLARDIR ÇAĞDAŞ” cümlesine artık sadece fakültenin tepesinde tabela olarak sahip. İçerisinde hiçte çağdaş olmayan bir üniversitenin öğrencileriyiz bizler. Geçtiğimiz dönem okulumuzda yaşanan olaylar, biz İTÜ öğrencilerinin üniversite içerisindeki var oluşuna büyük ölçüde gem vurdu.

Okulumuzun Maçka yerleşkesinde yaklaşık bir ay önce meydana gelen olay ile başlayan bir süreçten bahsetmek istiyorum. Maçka'da hazırlık binasındaki öğrencilere İTÜ'den olan ve olmayan ülkücü bir grup satırlarla saldırdı. Bir arkadaşımız kalbinden bıçaklandı. Saldırganların rahatça kaçtığı büyük kapı, okulda büyük bir gösteri olmadıkça kapalıdır ama o gün her nedense açıldı. Bunun yanı sıra polis, saldırganlara sigara ikram etti. Bizler ne mi yaptık? Yaptığımız şey: yüzlerce kişinin katıldığı, doğal bir refleks sayılabilecek iki eylemdi. Gösterdiğimiz bu tepkinin ardından gelişen olaylar ise şöyleydi; Olayın üzerinden 1 hafta geçmemişti ki, rektörlük sorunu kökünden çözmeye yönelik bir hamlede bulundu. İTÜ'de afiş asmayı, bildiri dağıtmayı, masa açmayı yasakladı. Çünkü bizler afiş asarak bıçaklı insanları tahrik ediyorduk. Sadece muhalif öğrenci grupları değil, öğrenci kulüpleri, tur şirketleri, parti organize edenler bile artık duyuru yapamayacak.

Bu olayların üzerine bizler ikinci doğal refleksimizi de verdik. Şiddete karşı sanat adı altında eylemler yapmaya başladık. İki hafta süren tiyatro oyunları, müzik dinletileri, fotoğraf sergisi, film gösterimleri gerçekleştirildi. Öğrenci kulüplerinin yoğun katılımıyla gerçekleşen bu süreç sonunda, rektörlük afiş yasağına muhalefet eden öğrencilere soruşturma açmaya başladı. Gerekçe, eğitim-öğretime engel olmak ve kamu malına zarar vermek. Eğitim öğretime engel olmak derken neyi kastediyorlar bilmiyoruz, bahsi geçen kamu malı da yarım metre karelik bir masa. Yirmi sekiz kişi aynı masayı kırmakla suçlanıyor. Tabi ki rektörlüğün derdi masa değil, yasağı protesto eden öğrencileri cezalandırmak. Fakat protesto eden yüzlerce kişiden bu yirmi sekiz kişinin hangi kıstaslara göre seçildiği belli değil. Sayı başta on beşi yirmi sekize yükseldi araya tatil girmeseydi elliye geçmiş olurdu. Hakkında soruşturma açılan arkadaşlarımızın bir kısmı olay esnasında orada bile değildi. Aralarında o gün doktor raporu olup okula gelmeyen ya da o sırada sınavda olanlar bile var. Biz de arkadaşlarımıza açılan keyfi soruşturmaları protesto etmek için dilekçeler hazırladık. Dilekçelerimizde; şenlikte yer aldığımızı, afiş astığımızı, eyleme katıldığımızı, kısaca soruşturma açılan arkadaşlarımızla aynı “suçları” işlediğimizi rektörlüğe duyurup bizlere de soruşturma açılmasını talep ettik.

Rektörlük, bu yasaklarla ‘karşıt görüşlü öğrencilerin çatışmasını engellemek ve okul içinde düzeni sağlamak’ olduğunu belirtti ancak yaşanan olay bir çatışma değil okul içinden ve dışından bazı kişilerin okul öğrencilerine, yaralama amaçlı yaptıkları bir saldırıdır. Ayrıca saldırganlar hala üniversitede iken, derste yanımızda otururken güvenlikten bahsetmek anlamsızdır. Kaldı ki, hiçbir olay en temel haklardan biri olan ifade özgürlüğüne mani olmak için gerekçe olamaz. Bu tutumun demokrasiyle, insan haklarıyla, bilim insanı olmakla bağdaşır tarafı yoktur.

Sizlere okulumuzda yaşanan olayları, elimden geldiği kadar tarafsız bakarak anlatmaya çalıştım. Bizim olmadığımız zamanlarda çağdaş olan, içerisinde her türlü ifade özgürlüğünü barındıran okulumuz, artık belli iktidar çıkarlarına hizmet eden, içerisinde tam anlamıyla samimiyetsizliğin olduğu, şeffaflığın olmadığı bir üniversite haline gelmiştir. Şimdi sizlere sorarım, İTÜ asırlardır hala çağdaş mı?

**SORUŞTURMALAR
GERİ
ÇEKİLSİN**

Davutpaşa'da Zor Günler, Baskılar ve Her Şeye Rağmen Yeni Umutlar...

Yeni mekanlar, yeni arkadaşlar, dersler derken bir de bakmışız öğrencilik yıllarımız sona ermiş. Bunları bir yana bırakırsak geriye ne kalıyor tabi ki öğrencilik hayatının nerdeyse en önemli parçası olan okulun konumu ve durumu. Herkes güzel bir üniversitede, standartların yüksek olduğu bir okulda öğrencilik yıllarını geçirmek ister. İlk geldiğim zaman ben de böyle düşünüyordum ama öyle olmadığını da bugün rahatlıkla görebiliyorum.

Bilindiği gibi Yıldız Teknik Üniversitesi'nin Beşiktaş ve Davutpaşa da birer yerleşkesi bulunmakta. Fakültelerin Davutpaşa yerleşkesine taşınması yıllardır gündemde olan bir konuydu ama geçen sene başına kadar gündemde laf olarak görünen bu konu aniden tüm fakülteleri de içine alarak hızlı bir şekilde hayata geçirilmeye başlandı. Bölümün sene başına kadar yaptığı açıklamalar bu yönde olmasa da artık İnşaat Fakültesi olarak Davutpaşa yerleşkesindeyiz. Davutpaşa'da öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayabilen mekanizmaların olmaması öğrencilik hayatının zorluklarını daha da çekilmez kılıyor.

Ulaşım sorunuyla başlamak istiyorum ki başlı başına büyük bir sorun olduğunu tüm öğrenci arkadaşlarımız biliyor. Üniversitenin bize sağladığı servis imkânı para bazlı olarak işletilmekte ve öğrencilerden çok küçük miktarlarda da olsa para alarak bizleri sömürmektedirler. Bursların kesilmesiyle birlikte söylenmek istenen "parası olmayan

okumasın" manası okulda da bugün kendini çok daha güçlü bir şekilde hissettirmekte. Parası olmayan gelmesin arkadaş, neden bizi uğraştırıyorlar ki, arabası olan gelsin anlayışı yaygınlaşıyor diğer yandan. Kampus içinde mcdonalds açılсын diyen gelsin, okusun... Düşünsenize, oldukça geniş sınırları olan bir arazi daha doğrusu yerleşke ve içinde de parayı nereye harcayacağını bilmeyen öğrenciler. Akla gelen en parlak fikir o paraların sizin cebinize akmasıdır. Bu paraların akması için de fakültelerin belirlediğiniz pazara toplanması ve müşteri kimlikli öğrenci sayısının artması en temel beklentiniz olabilmektedir. Sonuç olarak rezaleti çekecek olan gene öğrencilerdir. Kanımca yerleşke içinde daha yemek yiyebileceğimiz bir yer yokken mcdonalds isteyen öğrenciler de bu fikriyatın yaşam bulmasının sorumlusudur aslında.

McDonalds'ı bu vurgulamamın nedeni de bu düşüncede olan çok sayıda öğrenci arkadaşımızla karşılaşmam ve bu durumu açıkçası çok garipsemem.

Davutpaşa yerleşkemizde bir de Yabancı Diller Yüksek Okulu var ki bu okul da aramıza yeni katılan arkadaşlarımızın

gerçeklere yabancılaşması aşamalarında önemli bir işlev görüyor. Yabancı Diller Yüksek Okulu, bina çıkışındaki yol kadar garip bir yönetimin kontrolü altında şu sıralar. Yüksekökol yönetiminden kaynaklı nedenlerle nedenini pek de bilmediğimiz bir şekilde hazırlık sınıflarında okuyan arkadaşlarımıza bir türlü ulaşamıyoruz. Bu nedenle, aramıza yeni katılan ve şuan hazırlık sınıflarında okuyan bu arkadaşlarımız, yeni yaşam alanlarına uyum sağlamaya çalışırken, lise standartlarında (hazırlıktan dolayı) bir üniversitede olduklarını bir türlü kavrayamıyorlar. Arkadaşlarımızın bu gerçekliği kavrayamamaları da üniversitemizde gelişen olayları yorumlayamamalarına yol açıyor ve onları üniversite içerisinde olsalar dahi her şeyden soyutlandıkları ve bu bağlamda disipline edildikleri bir mekanizmaya bağımlı kılıyor. Bu gerçekliğin ancak bir farkındalıkla lehimize dönebileceğine inansak da çeşitli engellemelerle bizleri uzaklaştıran karanlık zihniyetlerin yakın bir gelecekte bu binaya girişimizi dahi yasaklayabileceğine pek de şaşırırmayacağız. İşte bizler böyle kötümser bir atmosferde yeni gelen arkadaşlarımıza ulaşmanın, bölümümüzü tanıtmanın ve onları örgütlülüğümüze kazandırmanın yollarını ararken diğer yandan da kırılmış panolara afişlerimizi asamıyor ve stantlarımız için özel güvenliklerle sorunlar yaşıyoruz. Sınıfları tek tek gezme yolunu denersek de rehin alınma ihtimalini

dikkate almamız gerekiyor.

İşte bu türden olumsuzluklara rağmen bizler aramıza katılan yeni arkadaşlarımıza ulaşmaya çalışırken Yabancı Diller Fakültesi yönetimi akıl almaz açıklamalarla bizleri daha da büyük dehşete düşürüyor ve bizlere "gidin standınızı nerde açarsanız açın! Bu bina yola kadar benim!" şeklinde bir rest çekebiliyor. Anlaşılan yeni arkadaşlarımıza ulaşabilme ihtimalimiz dahi Üniversitemizin demokratik işleyişi açısından tehlike arz ediyor.

Sorunlarımız doğaldır ki saymakla bitmiyor ve biteceğe de benzemiyor. Nitekim son olarak da Hazırlık Binası'nda bulunan yemekhanelerin de yine nedenini bilmediğimiz bir şekilde kaldırıldığına tanıklık ediyoruz. Bu uygulamayla öğrencilerin hazırlık kantinindeki "fast-food"lar dışında başka bir yemek seçme şansının da ortadan kaldırıldığını rahatlıkla gözlemleyebiliyoruz. Aklıma üniversitelerin kimin olduğu sorusu geldiğinde ise bu olaylara duyarsız kalan diğer öğrenci arkadaşlarımız geliyor ve cevabını bildiğim bir soruyu ne yazık ki şu anda cevaplayamıyorum...

Halı saha'da Daha Keyiflidir...

Uzun yıllar önceydi. Kadıköy'de bir maç. O gün inanıyorlardı tıpkı bugün gibi. Herkesin yüreği, kulağı o maçtaydı. İlk yarı sonucu şok ediciydi. Fenerbahçe-Gaziantepspor: 0-3

Kadıköy'de sessiz bir fırtına kopuyordu adeta. Derken ikinci yarıda rüzgar yön değiştirdi. FB maçı 4-3 kazandı ve ilerleyen haftalarda da puanları toplayarak şampiyonluğunu ilan etti.

O sene 2000/2001 sezonu Gaziantepspor'un yapmaya çalıştığını Sivasspor 2 senedir yapıyor. İlk yarılari lider kapatan kaç tane takım vardır ki üst üste? İşte bu yüzden Sivasspor'a saygı duymak gerekiyor. Küreselleşen, çirkinleşen, kirli ellerin eline giderek geçen, dolar milyarderlerinin patronluğunu yapmaya başladığı futbolda Sivasspor'a saygı duymayacağız da kime duyacağız? Mücadele gücü ve azmi birleştiren bir takım yaratan Sivas spor, paranın satın alamayacağı bazı şeyler olduğunu bir kez daha gösterdi belki de Anadolu'da 'Bizans' olarak da nitelendirilen, medyamızda '3 büyükler' olarak adlandırılan takımlara. Artık Fanatik, Fotomaç da yadsıyamıyor Sivasspor gerçeğini. Artık kimse yadsıyamıyor bir Anadolu rüyası gerçeğini.

İşte tüm bu başarılar bazılarının iştahını kabartmış ki, hemen çöreklenmişler bir kaç takımın daha başına. Örnek mi? Sayın Maliye Bakanımız pek bir sever olmuş Es Es'i. Ya Ankara'nın balon patlatıcı başkanı Melih Gökçek'e ne demeli? Bir bakan takım sahibi veya Onursal Başkanı oluyorsa, bir Belediye Başkanı 'Ankaraspor'a iki oyuncu sözü verdi' diye haberler çıkıyorsa yarın öbür gün, "Uganda

Cumhurbaşkanı Kahramanmaraşspor'a iki oyuncu sözü verdi" diye haberler de duyabiliriz. Duyarsak da şaşırmayalım. Ama düşünelim de.

Evet, futbol sadece futbol değildir, burası yadsınamaz bir gerçektir. Ancak futbol aslında sadece futboldur. İşte bu yüzden artık İngiltere'de 50 kişilik bir arkadaş grubu sadece amatör maçları izlemeye gidiyor, otobüslerle. Onlar artık sade futbolun amatör ruhta yaşadığına inanıyor. Profesyonelleşen ve globalleşen futbol Türkiye'de de medya patronlarının, siyasetçilerin, mafyanın, işadamlarının tekelinde maalesef. Umut ediyoruz ki, çeksinler pis ellerini. Yoksa Halı saha'da maç izlemeye mi gitsek, en fazla baklavasına oynanır. Ne hakem derdi, ne mafya derdi, ne Melih, ne Kemal derdi... Halı sahada daha keyiflidir, zannımca maç izlemek. Hadi o zaman...

Kayıt Şenlikleri

Bir gün öncesinden strese zaten girilmiştir. Son bir kez resmi siteden kayıt saatine bakılır. Herhangi bir detay atlamak çok farklı sonuçlar doğuracaktır. Tam saat öğrenilir, tüm efsaneler de buradan itibaren başlar.

Kimileri bilgisayarı bir gün öncesinden açık bırakır, kimileri kayda saatler varken okula gider, kimileriye evinden bu zorlu işlemi gerçekleştirmeyi deneyecektir. Derken o saat gelir, çatar. Dananın kuyruğunun koptuğu an; artık zorlu savaş başlar. İki rakip vardır: Öğrenci-Sistem. Çatışma başlamıştır. İyi hocaların* dersleri hemen dolar. Tabi tüm bunlar yaşanırken sisteme hala girmeye çalışanlar vardır. Asırlardır çağdaş olmayı başaran İTÜ(!) kendi öğrencisinin ders kaydı yapmasını sağlayamamaktadır. Eğer kayıt şenlikleri esnasında, messenger'da oturum açarsanız öğrencilerin iletilerinden şenliklerin içeriğine dair bilgilere ulaşabilirsiniz. İşin güzel yanı ise tüm okulun bu şenliklere katılmak zorunda olmasıdır ve bu durum çok gurur verici bir hadisedir.

İTÜ'de binlerce öğrenci kayıt şenliklerini her zaman merakla bekler. Çünkü alternatif ve sponsorsuz bir şenliktir. Katılım zorunludur. Saatlerce sürer. Hatta 5 güne yayıldığı bile olmuştur. Yüzde yüz rektörlük tarafından desteklenir. Hiç bir yasal problemi yoktur. Dinamik bir yapıya sahiptir, sürprizlerle doludur. Derken şenlik biter, bir altı ay daha beklenilecektir. İple çekilmeye başlanır. Tüm öğrencilerde aynı düşünce oluşmuştur: "Bir sonraki şenlik daha şen geçecek."

4 yıldır öyle ya da böyle kayıt şenlikleri birçok okulda sürüyor. Daha önceden de sürmekteydi zaten. Umut ediyoruz ki bir gün bir rektör gelecek. Önce yemekhaneleri, barınma ihtiyaçlarını, kütüphaneleri, spor tesislerini, ulaşımı; kısaca BİZİ düşünecek. İbrahim Kutluay transfer edip sırtımayacak. Basketboldan reklam yapmayacak. Başbakan'ı çağırmayıp, öğrencileri gözaltına aldirmayacak. Afiş asıldığı için öğrenciler hakkında soruşturma açtırmayacak. Ülkücü saldırılara göz yummayacak. Gelir mi acaba? Önce şenliklerimizin bitmesini bekleyeceğiz, şenlikler bitsin o rektör de gelir...

*İyi hocalar: İTÜ öğrenci sözlüğüne göre notu en az BB olan hoca, iyi hocadır...

İstanbul Haritacıları Sosyal Çalıştay 2009'a Yaklaşırken...

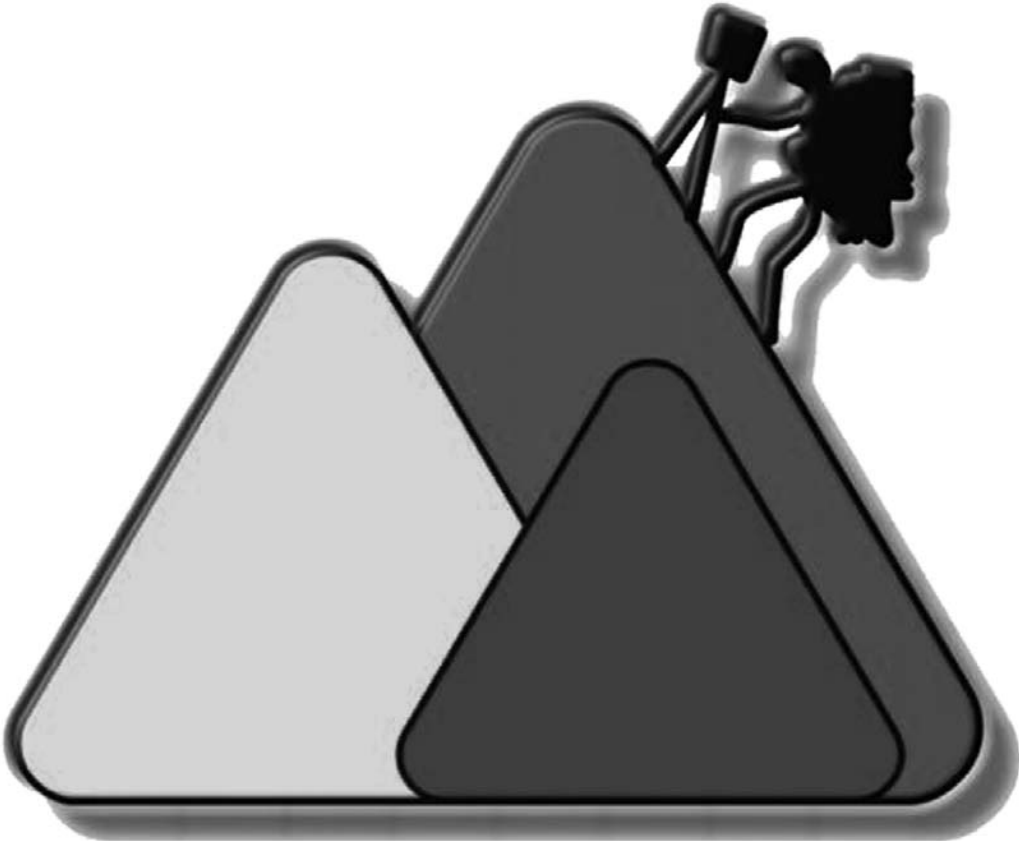
Öğrenci Komisyonumuzun üyeleri tarafından ilk olarak 2004 yılında gerçekleştirilen, İstanbul Haritacıları Sosyal Çalıştay (İHSÇ) 2009 etkinliğine çok az zaman kaldı. Çalıştayımızın yapısı gereği kurulan atölyelerde çalışmalar başladı ve devam ediyor. Bu nedenle, Çalıştay atölyelerinde çalışan arkadaşlarımızın etkinlik tarihinin yaklaştığı her gün heyecanı daha da artmakta. Etkinlik boyunca bu heyecanımızı çalışmalarımızı, düşüncelerimizi, aklımızdaki soru işaretlerini birbirimizle paylaşarak çözümlere ulaşacağımızı düşünüyoruz. Çalıştay sonrası dostluğumuz, örgütlülüğümüz daha da güçlenecek ve daha dinamik bir enerji ile gelecek dönemlerde çalışmalarımızı hep birlikte sürdüreceğiz.

İHSÇ 2009 etkinliğimizin, belli bir programda gitmesi için Öğrenci Komisyonumuz üyelerinden oluşan 10 kişilik bir organizasyon komitesi kurduk. Organizasyon komitesi olarak her hafta cumartesi günleri düzenli olarak toplanıyoruz. Böylece İHSÇ 2009'un programını, çalıştayın ne zaman yapılacağını, atölyelerin çalışmaları gibi konuları konuşuyoruz. Böylece Çalıştaya katılacak arkadaşlarımızın teknik olarak bir sorunla karşılaşmamalarını sağlamaya çalışıyoruz.

İHSÇ 2009 etkinliğimiz için **"bir şeylerden rahatsızsanız"** sloganı ile ortaya çıktık. Çünkü yaşama dair rahatsız olduğumuz ya da olmamız gerek birçok konu bulunmakta. Biz öğrenciler için üniversitemizde yaşanan olumsuzluklar, karşılaştığımız uygulamalar rahatsızlığımızın en büyük öznesidir. Bu rahatsızlığı en son İstanbul Teknik Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrenci arkadaşlarımız yaşamışlardır. İçinde bulunduğumuz yaşam koşullarında pek fırsat bulamadığımız özgürce düşüncelerimizi paylaşabileceğimiz, tartışacağımız ve sonuçlara ulaşabileceğimiz ortamları geçmiş dönemlerde yaratan ve bu dönem yine yaratacak olan bir çalıştay gerçekleştireceğiz.

İHSÇ 2009'a katılacak yaklaşık 88 civarında öğrenci arkadaşımız bulunmakta. Misafirlerimizin katılımı ile bu sayının 100 civarında olacağını tahmin ediyoruz. Böylesine büyük bir kitleyle gerçekleştireceğimiz Çalıştayımız için uygun mekan araştırmamız devam ediyor.

Bahar dönemine çalıştayımızla güzel bir başlangıç yapacağımıza inanıyoruz. Güzel dostluklar kurabileceğimiz, emek verdiğimiz atölyeleri birbirimize sunabileceğimiz, özgür bir ortamda düşüncelerimizi birbirimize söyleyeceğimiz İstanbul Haritacıları Sosyal Çalıştay 2009'da görüşmek üzere.

Nasıl Bir Gelecek İstiyoruz

Demokratik,
Özgürlükçü,
Katılımcı,
Paylaşımçı,
Mücadeleci

VE

Üretken
Bir Beraberlik
Yolunda

Hepinizi,
Öğrenci Komisyonu Çalışmalarımıza
Bekliyoruz...

Globalleşmenin Önündeki Set: Belediyeler

Ahmet İpekçi

Son 20 yıl içinde, ABD'nin çok namı üniversitelerinin çok parlatılmış akademisyenleri, komünizmin çöktüğünü, dünyanın artık tek kutuplu olduğunu ve globalleşmenin tek yol olduğunu yazıp durdular. Dünyayı da buna inandırmak için Soros fonları ile finanse edilen bir sürü etkinlik, medya bombardımanı ve kirli renkli (güya) devrimler organize ettiler. Bir yandan globalizmin artık neredeyse tek sistem olduğunu anlatırlarken, bir yandan da ülkeleri böldüler, Yugoslavya örneğinde olduğu gibi. Bu parlak akademisyenler, tarihin sonunu ilan ederlerken, bir şeyi unuttular: Dünyada bir arada yaşamak zorunda olan insanların, yaşadıkları beldelerdeki ortak ihtiyaçlarının tek bir merkezden yönlendirilmesinin imkansızlığını.

Belediye yönetimi, doğası gereği, globalleşme-küreselleşme kavramına karşıt olan bir yönetim tipidir. Ülkemizde üç tip yerel yönetim birimi vardır. Bunların başta geleni belediyeler, sonra işlevsizleştirilen İl Özel İdareleri ve köy yönetimleridir. İşlevi yok edilen İl Özel İdareleri dışındaki yönetimler ise, seçimle gelen yönetimlerdir. Bu üç yerel yönetimden en önemlisi de belediyelerdir.

Globalleşme, yalnızca ülke sınırlarını değil, belediye sınırlarını da zorlamaktadır. Çünkü globalleşmede güçlüler avantajlıdır. Bu nedenle de güçsüzler yerelleşme üzerinde direnmektedir.

Yerel yönetim yasasında yapılan değişikliklerle, metropol belediyelerin sınırları büyütülmüş, İstanbul ve İzmit illerinde, belediye sınırları il sınırları olarak kanunlaştırılmıştır. Bunun gerekçesi olarak da, özellikle planlama açısından tek merkezli kararlar alarak planlama karmaşasını önleme amacı öne sürülmüştür.

Planlama çalışmasının bir kamu hizmeti olduğu tartışmasızdır. Devlet yönetim kuramına göre, etki ve hizmet alanı bir belde ile sınırlanmış çalışmalardan yerel yönetimler, etki ve hizmet alanı bir beldeyi aşan çalışmalardan ise merkezi devlet sorumludur. Özel sektörün teknik olarak üretmeyeceği savunma, adalet, güvenlik, ulaştırma gibi

hizmetler merkezi devlet tarafından yerine getirilir. Fakat aynı nitelikte olup, savunma⁹ zabıta, adalet⁹ yerel denetim (imar cezaları, esnaf denetimi vb), ulaştırma⁹ imar yollarının yapımı vs. hizmetleri belediyeler tarafından gerçekleştirilir. Yani merkezi devlet ile yerel yönetimler arasında bir iş bölümü vardır ve bunun sınırını, hizmetlerin etki alanı belirlemektedir.

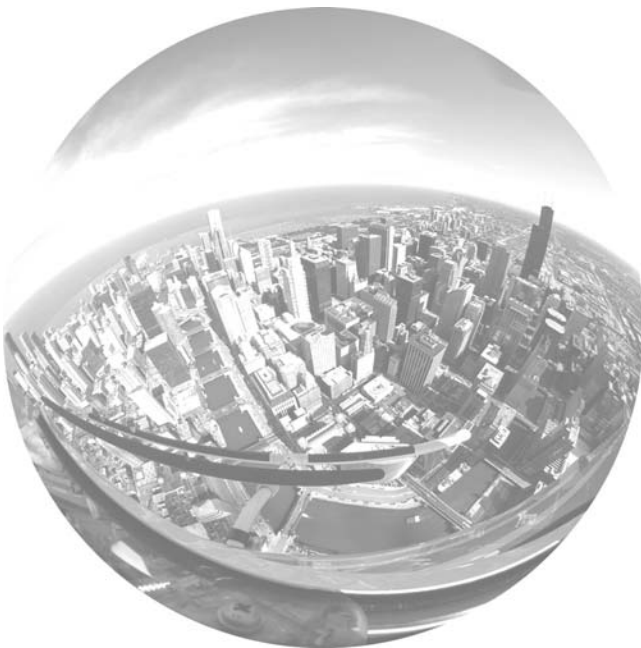

Belediyelerin iki ana finans kaynağı vardır. Bunlardan birincisi İller Bankası kanalıyla merkezi yönetimden alınan pay, ikincisi ise belediyelerin öz kaynaklarıdır. İller Bankası paylarının üzerinde her zaman IMF'nin yani globalleşmenin tahakkümü vardır. Dünyada IMF ile en çok anlaşma yapıp en çok uymayan (bir başka anlatımla IMF'ye en çok kazık atan) ülke olarak, bu tahakküme ne kadar aldığımız da ortadadır. Belediyelerin öz kaynakları ise, başta emlak vergisi olmak üzere, kanunlarla belirlenen diğer harçlardır.

Ancak, belediyelerin en büyük öz kaynağı ise "imar rantları"dır. Bu rantların ne kadarının belediyelerin yasal öz kaynaklarına dahil edildiği her zaman meçhul kalmıştır ve bazı şeyler değişmediği sürece kalmaya devam edecektir.

Ülkenin tamamını kapsayan bölgesel planlamamız olmadığı için, bu yönden en bakir ülkelere biriyiz. Bu plansızlığın sonucunda da bölgesel dengesizlik ülke sorunlarının temeli olarak karşımıza çıkmaktadır. Merkezi kamu yönetiminin temel işlevlerinden birisi de, ekonomide gelir dağılımını sağlamaktır. Bunun temeli de planlamadır. Ülke genelinde planlamamızın olmaması, yatırım, üretim, istihdam imkanlarının bir disiplin içerisinde sunulmaması, doğası gereği yatırımcıların, coğrafi kârları yüksek olan bölgelere yönelmelerine, bunun sonucu olarak da o bölgelerde planlama zafiyetlerinden dolayı yüksek rantlara neden olmuştur.

İşte global sermayenin iştahını kabartan nokta budur. Global sermaye doğası gereği her zaman en yüksek kar

oranını tercih ettiği için, planlama karar sürecinin doğrudan içinde olmak ister. Mevcut İmar Yasamızın doğası gereği, belediyelere özel yasa yapma yetkisini tanımaktadır. Çünkü **imar planının kendisi bir özel yasadır**. Bu yasa hayata geçiren ise, demokratik bir seçimle oluşan belediye meclisidir. O halde, global sermayenin iştahını kabartan, imar rantını oluşturacak karar merciinde ya kendisi olmalı ya da denetiminde olmalıdır.

Demokrasi bir yönetim biçimi olduğu gibi, aynı zamanda bir kaynak mücadelesidir. Ülke planlarının sağlıklı olmamasından dolayı, global sermayenin coğrafi avantajları kullanarak kâr peşinde koşması, ülkemizin batısında yığılmalara neden olmuş, bunun sonucunda da bu bölgelerde yüksek rantların meydana gelmesini sağlamıştır. O halde, global sermaye bundan en yüksek getiriyi sağlamanın aracı olan imar planlarının yapımı ve onanması sürecinde etkin olmalıdır. Bunun yolu da belediyelerde etkin olmaktan geçer. Bu durumda da yerel oy potansiyeli global sermaye tarafından denetim altına alınmalıdır. Merkezi yönetimin oy potansiyeli ülke genelidir. Ancak belediyenin oy potansiyeli yereldir.

Atatürk'ün ölümünden sonra, adım adım uluslararası sermayenin denetimine giren ülkemizde, tahakküm altına alınması gereken son yerlerden birisi de yerel yönetimlerdir.

Konuyu örnekleyelim: Ülke genelinden aldığı oyla iktidar olanlar (yalnızca şu andaki hükümet değil, geçmiş hükümetler de dahil olmak üzere) globalizmin emirleri doğrultusunda, gelişmiş batı ülkelerinde terk edilmiş üretim teknolojilerini ülkemize, "sanayileşiyoruz" maskesi ile sunmaktadırlar. Bunu yaparken de "sanayileştik, ürünlerimizi gelişmiş ülkelere ihraç ediyoruz, istihdam yaratıyoruz" vs gibi bahaneler öne sürmektedirler. Bunlar görünürde doğru da. Batının üretmeyi terk ettiği ürünleri biz üretiyoruz ve batının da bu ürünlere ihtiyacı var. Örneğin, batı ülkelerinin çorap üretmeye ihtiyacı yok. Ayrıca, yükselen yaşam standartları nedeniyle, bu tür ürünlerdeki kendi üretim maliyetleri yüksek olduğu için, bu tür ürünleri bizim gibi ülkelerde üretmek çok daha ucuz. Mesela şunu da diyorlar: "Enerji ihtiyacınız var, size nükleer santral satalım, ürettiğiniz elektriği de satın alalım." Merkezi hükümetler de bunun propagandasını yapıyor: "Yapacağımız nükleer santralle teknoloji alacağız, istihdam yaratacağız, ürettiğimiz elektriği

de satacağız, bu kadar karlı işe karşı çıkan münafık olup, katli vaciptir!" İyi de nükleer santralin yapılacağı bölgedeki halkın kararı ne olacak? Bu santralin imar planına ne diyecekler? Ya da soruyu şöyle soralım: Demokratik (!) seçimle gelen belediye meclisi, global sermayenin istediği bu imar planını onaylayacak mı? Bu planlama, hizmet ve etki açısından merkezi yönetime mi ait, yoksa yerel yönetime mi? Merkezi yönetim, ülkenin tamamının katılımının oyu ile seçildi, ama yerel yönetim nükleer santrale komşu olanlar tarafından seçildi. Bu durumda, o yerel yönetimin bu oluşuma, yani global sermayeye karşı olmasından daha doğal bir sonuç yok. Nitekim bunun örneğini Bergama altın madeni olaylarında bu ülke yaşadı. Ülke genelinin oyu ile seçilen merkezi yönetimin, Bergama altın madenine olan her türlü desteğine, yerel oy ile seçilen yerel yönetim ve halk karşı çıktı ve bir dizi yasal süreç yaşandı.

Global sermaye, kaynakları elinden tutabilmek için, söz ve yönetim hakkını elinde tutmak istemektedir. Bu nedenle de yereldeki yönetim hakkını da potansiyel karşı güçlere bırakmamak için her şeyi yapmak zorundadır. Kaynakları elde tutmanın ve yönlendirmenin birinci koşulu da, plan yapma ve onama merciini denetim altında tutmaktır.

Toplumlarda görülen kişisel zorbalıklar tehlike sayılmaz, çünkü bunlar herkes tarafından rahatlıkla algılanabilir. Zorbalık olarak algılanmadan yapılanlar ve buna yönlendirmeler en korkunç zorbalıktır. Yerel halkın katılımı olmadan, kendi çıkarları doğrultusunda kararlar alıp uygulamaya koyan global sermaye en büyük zorbadır.

Bu zorbalıklara karşı çıkılacak son kalelerden biri de yerel yönetimler, yani belediyelerdir. Bu nedenle, belediyeler, yönetim doğası gereği, global sermayenin önündeki en büyük settir.

Harita ve Kadastro Mühendisi

Toplu Konut İmparatorluğu

Turgay Gültekin

İlk kez 24 Ocak 1980 kararları ile adı duyulan “serbest piyasa ekonomisi”, kısaca **“daha az devlet, daha çok serbest piyasa girişimi”** olarak açıklanabilir.

Yeni liberallere göre devlet kötü bir işletmecidir. Dolayısıyla devletin elindeki tüm işletmeler; geri teknoloji, hantal yapı ve fazla personel istihdamı nedeniyle zarar etmektedir. O nedenle bu işletmeleri en verimli şekilde çalıştıracak olan özel sektöre devretmek gerekir.

Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana ülke kalkınmasında önemli roller üstlenmiş birçok kamu iktisadi teşebbüsünü babalar gibi (!) satmayı marifet sayan siyasi iktidar, nedense konut işinde devlet tekelciliğini kimselere bırakmıyor. Konu, konut yapma olunca bu ne perhiz bu ne lahana turşusu dedirtecek cinsten devletçilik yapılıyor.

Üstelik öyle böyle değil, konutu da ben yaparım, karakolu da ben yaparım, turşuyu da ben kurarım diyebilecek kadar önemli yetkilere sahip olan bu kurum, Toplu Konut İmparatorluğundan başkası değil.

Keşke bütün kurumlarımız TOKİ kadar yetkili olsa, siyasi iktidar desteğini sonuna kadar alsın.

Rakamlarla TOKİ

Toplu Konut İdaresi verilerine göre; 01.01.2003 ila 13.11.2008 tarihleri arasında toplam konut üretimi 331.567 adettir. Üretilen konutların 280.970 adedi sosyal konut niteliğinde olup, bu sosyal konutlardan 160.310 adedi dar ve orta gelir grubuna, 74.142 adedi alt gelir ve yoksul grubuna, 34.454 adedi gecekondu dönüşüm grubuna, 8.592 adedi afet grubuna ve 3.472 adedi ise tarım köy uygulamasına yönelik olarak üretilmiştir.

Toplu Konut İdaresi nasıl İmparatorluğa Dönüştü?

Bu sorunun yanıtını yasal düzenlemeler ile uygulamada sağlanan kolaylıklarda bulmak mümkün.

Devlet kesesinden anahtar dağıtan siyasi iktidar açılış törenlerinde şov yapmayı da ihmal etmiyor. Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre her yıl 300.000 konut üretilmesi gerekiyor. Hal böyle olunca da ülke gerçeği ile siyasi rant birleştirilerek liberal muhafazakar siyasi iktidar konut üretiminde, tu kaka yaptığı devletçiliğe sığınıyor.

29.4.1969 tarihli 1164 sayılı Arsa Ofisi Yasası ve 2.3.1984 tarihli 2985 sayılı Toplu Konut Yasası, Toplu Konut İmparatorluğunun temel yasaları. Bu iki yasa zaman zaman çıkarılan ek yasalarla ve yönetmeliklerle güçlendirilerek bu günkü haline gelmiş durumda.

Peki, ne diyor bu yasalar da Toplu Konut İdaresi imparatorluğa dönüşmüş oluyor?

2985 sayılı yasanın 4. maddesi 24.7.2008 tarih 5793 sayılı yasa ile değiştirilerek Toplu Konut İdaresi **“Gecekondu dönüşüm alanlarında, mülkiyeti kendisine ait olan arazilerde veya toplu iskan sahası olarak belirlenen alanlarda her tür ve ölçekteki planlar ile imar planlarını yapmaya veya tadil etmeye yetkili kılınmıştır.”**

Bu yeterli değil elbette. Bu planlar Büyükşehir belediye sınırları içinde Büyükşehir belediye meclisi tarafından, ilçe belediyesi sınırları içinde ilçe belediye meclisi tarafından, belediye ve mücavir alan dışında ilgili valilik tarafından, planların intikalinden itibaren 3 ay içerisinde aynen veya değiştirilerek onaylanır. Eğer 3 ay içinde onaylanmazsa Toplu İdaresi Başkanlığınca resen onaylanır.

Yasal hüküm bu kadar açıkken kelime oyunu yapmaya ne gerek var? TOKİ yukarıda vasıfları sayılan

arazilerde her türlü planı bizzat yapmaya yetkili zaten. Valilik veya belediyeyi işin içine sokmaya gerek yok ki. Sonuçta plan TOKİ’nin istediği şekilde onaylanacak. Belediye veya valilik 3 ay içinde planı onaylamazsa TOKİ **resen** (bizzat kendisi) onaylıyor planı. TOKİ tarafından planlanan bir arazi için belediye veya valiliklerin bu planı SEVE SEVE onaylamak dışında başka alternatifleri yok.

Aynı maddeden devam edelim.

“Başkanlık kanundaki görevleri çerçevesinde gerçek ve tüzel kişilere ait arazi ve arsaları ve bunların içerisinde veya üzerinde bulunan her türlü eklenti ve yapıları kamulaştırmaya yetkilidir. Başkanlık tarafından yapılacak kamulaştırmalar, 4.11.1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu’nun 3 üncü maddesinin ikinci fıkrasındaki iskân projelerinin gerçekleştirilmesi amaçlı kamulaştırma sayılır.”

Veleve ki bir imparatorluk yaratılacak o zaman kamulaştırma yetkisini de koymak gerek. Üstelik TOKİ projeleri ikinci fıkra kapsamında yer aldığından kamu yararı kararı almaya ve onaylamaya da gerek yok.

Madde 6 ise, TOKİ’nin denetimine, pardon, denetim dışı tutulmasına ilişkin hükümleri düzenliyor. **“ Bu Kanun hükümlerine göre yapılacak işlemlerde, 70 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’nin 38 ve 50 nci maddeleri, 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanunu, 832 sayılı Sayıştay Kanunu ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümleri uygulanmaz.”**

Sadece gelir ve gider yönünden Yüksek Denetleme Kurulu denetimine tabi olan TOKİ, 6. maddede ki düzenleme ile her türlü denetimin dışına çıkarılmıştır.

Bilindiği üzere 1512 sayılı Noterlik Yasası’nın 89. maddesi gereğince satış vaadi sözleşmeleri Noterlerce düzenlenmektedir. Oysa 6. maddeye 24.07.2008 tarihinde 5793 sayılı yasanın 8. maddesi ile yapılan ekleme ile Başkanlık tarafından düzenlenen satış ve satış vaadi sözleşmelerinde şekil şartı ortadan kaldırılmıştır.

2644 sayılı Tapu Kanunu’nun 26. maddesindeki gayrimenkule ilişkin işlemlerin tapu müdürlüklerince yapılacağı kuralı ile Noterlik Yasası’nın satış vaadi sözleşmesi düzenleme yetkisi taca atılarak bu yetkiler sadece, padişahın sol taraftan akrabası olan TOKİ’ ye devrediliyor.

Yetkiler bu kadarla kalmıyor.

TOKİ’nin uygulama yapacağı alanda personel sıkıntısı mı var. Çok kolay. Ek Madde 6 uyarınca, Valilik, belediye veya diğer kamu kurumları personelinin ihtiyaç duyulanlar geçici olarak TOKİ’nin emrine verilmek zorunda.

TOKİ için yapı izni almak çocuk oyuncağı. Bir arsanız var ve inşaat yapmak istiyorsunuz. Normal mevzuata göre tüm işlemler için en az 70-80 imza ve minimum 1 aylık süre gerekiyor. Oysa TOKİ için bu iş çok kolay.

Ek Madde 9 şöyle diyor. **“ mimarî, statik, tesisat ve her türlü fennî mesuliyetin Başkanlık tarafından üstlenilmesi ve mülkiyetin belgelenmesi kaydıyla başkaca belge istenmeksizin müracaat tarihinden itibaren onbeş gün içinde avan projeye göre yapı ruhsatı verilir.”**

Yani bir bölgede TOKİ inşaat yapacağı zaman, fenni mesuliyetin Başkanlıkça üstlenilmesi halinde ilgili belediye 15 gün içinde yapıya başlama iznini vermek zorunda. Üstelik tatbikat projesi de zorunlu değil. Avan proje yeterli.

Yapıya hemen başlayan TOKİ için iskan belgesini alması da çok kolay.

27.4.2006 tarih 5492 sayılı yasanın 2. maddesi uyarınca TOKİ yaptırdığı konutlar için geçici kabulü yapması koşuluyla başkaca bir belge aramaksızın ilgili belediye veya valilik, 15 gün içinde yapı kullanma izin belgesini vermek zorunda.

İşte o hüküm: **“Belediyeler, bu yapılarla ilgili yapı kullanma izin belgesi müracaatları üzerine, Toplu Konut İdaresi Başkanlığı tarafından geçici kabulün yapılmış olması kaydıyla başkaca belge aranmaksızın 15 gün içinde yapı kullanma izin belgesi vermek zorundadır. İstenen diğer belgeler Toplu Konut İdaresi Başkanlığı tarafından daha sonra tamamlanır.”**

Yine bu yasaya göre TOKİ projelerinde alınacak ruhsat ve iskan harçları kanundaki tarifesinde yazılı olan en az tutarlar üzerinden alınacaktır.

21.2.2007 tarihinde çok iddialı söylemlerle yürürlüğe konulan ve halk arasında mortgage olarak bilinen konut finansman kanununda da TOKİ özel ayrıcalıklara tabi tutulmuş.

İcra İflas Yasası'nın 45. maddesine eklenen hükümle konut finansmanından kaynaklanan rehinle temin edilmiş alacakların takibinde rehinin paraya çevrilmesi yanında haciz yolu ile takip yapılabilme olanağı sağlanmıştır. Bu esnada TOKİ'nin rehinli alacakları da aynı kapsama alınmıştır.

Temerrüt halinde rehinin paraya çevrilmesindeki süreyi kısaltmak amacıyla yapılan tüm düzenlemeler, TOKİ için özel olarak metne işlenmiştir.

5582 Sayılı Yasa'nın 27. maddesinde ise, TOKİ'nin konut satışından kaynaklanan ipotekli ya da ipoteksiz alacakları için ipotek finansman kuruluşlarına devredilebilme olanağı sağlanmıştır.

Arsa Üretimi ve Değerlendirmesi Hakkında Yasa ve TOKİ

Bilindiği üzere 1164 Arsa Ofisi Kanunu, 5273 sayılı yasa ile değiştirilerek, Arsa Üretimi ve Değerlendirilmesi Hakkında Kanun olarak yeniden düzenlenmiş olup, bu kanunda yazılı görevlerin de TOKİ tarafından yürütüleceği hükme bağlanmıştır.

Yani bu yasadaki doğan tüm yetki ve sorumluluklar da TOKİ'ye devredilmiştir.

Şimdi bu yasaı biraz inceleyelim.

Hazine, belediye, özel idare veya vakıflar idaresi satışa çıkaracakları arazi ve arsaları satıştan evvel TOKİ'ye bildirmek zorundalar.

TOKİ sahip olmak istediği arsa ve araziler için şufa (önalım hakkı) hakkını kullanabiliyor. Yani TOKİ ben burada istediğimi pardon konut yapacağım derse, bu arazileri de

öncelikle alma hakkına sahip. Veleve ki o arsa üçüncü bir şahsa satıldı. TOKİ satış bedeli ve masrafları yatırdığı anda herhangi bir mahkeme kararına veya başkaca bir merasime gerek kalmaksızın o araziye sahip olabiliyor.

Yine tüm kamu kurumları arsa veya arazi ihtiyaçlarını TOKİ eliyle karşılamak zorunda.

2001 ve 2004 yılında çıkarılan 4698 ve 5273 sayılı yasalar uyarınca TOKİ herhangi bir kamu hizmetine tahsis edilmiş araziler hariç, hazineye ait arsa ve arazilerin mülkiyetini bedelsiz olarak devralabiliyor.

Şimdi tüm mizansenin baştan sona yorumlayalım.

Toplu Konut İmparatorluğu, arsa ve araziye hazineden bedelsiz alabiliyor. Eğer bu yetmezse, kamulaştırma yapabiliyor. Veya şufa hakkını kullanarak taşınmaz edinebiliyor. Arsa ve araziye temin ettik. Sıra geldi dilediğimiz güzellikte plan yapmaya. Çünkü bu planların yapımında tek yetkili yine TOKİ.

Araziyi bulduk, planı yaptık, sıra ruhsat almaya geldi. Bildiğiniz gibi o da son derece basit. Avan proje üzerinden bile ruhsat alabiliyor. 15 gün içinde verilmek zorunda. Binalar bitti. Yapı kullanma izin belgesi de aynı güzellikle alınabiliyor. Hatta adrese teslim iskan bile alınabilir.

Finansman kolaylığı ve borçlanma imkanı da var.

Gelelim Satışlara ve Siyasi Şova

İşte onu yapmak da **“babalar gibi”** siyasi iktidarın işi. Her şeyi satmayı maharet sayan siyasi iktidar devletin tüm imkanları ile donatılmış ve maksimum devletçilik kokan bir anlayışla konut işini kimselere vermiyor. Oysa serbest piyasa ekonomisinde rekabet kuralları gereği bu piyasalarda tüm konut üreticilerinin aynı koşullarda iş yapması gerekir.

Büyük inşaat firmaları neden ses çıkaramıyor bu tekele. Çünkü her kim ki bu uygulamaya karşı çıkarsa Kemal ağabeyin hışmına uğrayabilir.

Kuruluşundaki temel amaç, sosyal konut yapmak iken, 2003 yılında 4966 Sayılı Yasa ile eklenen hüküm ile **“İdareye kaynak sağlanmasını teminen kar amaçlı projelerle uygulamalar yapmak veya yaptırmak”** yetkisi eklenmiş ve TOKİ kuruluş amacından büyük ölçüde saparak çoğunlukla kar amaçlı projeler üretmeye yönelmiştir.

Öğr. Görevlisi
Kadir Has Üniversitesi

Medeni Kanun ve “Tapu Planı” Kavramı Üzerine...

Erol Köktürk

Bu Çalışmanın Nedeni

22.11.2001 tarihinde kabul edilen, 8.12.2001 tarihli ve 24607 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanarak 1 Ocak 2002 tarihinde yürürlüğe giren yeni Türk Medeni Kanunu, 1003. maddesinde “plan”dan söz ederken, 719. maddesinde “tapu planları” kavramını kullanmaktadır. Bu kullanımla, meslek alanımıza doğru olmayan bir kavramın sokulmasına neden olunmuştur. Beni o zamandan bu yana rahatsız eden bu kavram üzerine hazırladığım bir çalışmayı 2 kez Odamız Genel Merkezi’ne gönderdim. Somut önerim şuydu: “Bu kavram yanlıştır. İsviçre Medeni Kanunu’nun özü, çeviri yazınızın ilk bölümünde yer alan “Tapu Plan Tüzüğü”ne ilişkin tarafınızca daha önce yapılan önerilere yönelik gelişmeler aşağıda özetlenmiştir,” denilerek bu konuda Oda Genel Merkezinin yaptığı çalışmalara yer verilmekte ve “4. Tarafınızdan konuya ilişkin iletilen görüş ve önerileriniz dikkate alınarak Odamızca Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü’ne 16.11.2007 tarih ve 3/B15- 1028 sayılı yazı yazıldığı; 5. Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü’nün ilgi yazımıza ilişkin 21.01.2008 tarih ve 144 sayılı yazıları ile yanıt verdiği görülmüştür. İlgi yazılar yazımız ekinde gönderilmektedir.(EK-1)” denilmektedir.

Oda Genel Merkezi tarafından 11.01.2008 tarih ve 79 giriş sayılı ikinci başvurum üzerine 04/04/2008 tarihli ve 2/A-270 sayılı ve Genel Başkan imzalı yazıyla verilen yanıtta nitelemeler benim rahatsızlığımı büyüttü. Bu yazıda “İlgi yazınızın ilk bölümünde yer alan “Tapu Plan Tüzüğü”ne ilişkin tarafınızca daha önce yapılan önerilere yönelik gelişmeler aşağıda özetlenmiştir,” denilerek bu konuda Oda Genel Merkezinin yaptığı çalışmalara yer verilmekte ve “4. Tarafınızdan konuya ilişkin iletilen görüş ve önerileriniz dikkate alınarak Odamızca Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü’ne 16.11.2007 tarih ve 3/B15- 1028 sayılı yazı yazıldığı; 5. Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü’nün ilgi yazımıza ilişkin 21.01.2008 tarih ve 144 sayılı yazıları ile yanıt verdiği görülmüştür. İlgi yazılar yazımız ekinde gönderilmektedir.(EK-1)” denilmektedir.

Oda Genel Başkanı imzasıyla Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü’ne 16.11.2007 tarihinde yazılan yazının son bölümünde şöyle denilmektedir:

“Bu nedenle ileride uygulamada herhangi bir sıkıntının gündeme gelmemesi için söz konusu tüzük adının “**Tapu Harita ve Planları Tüzüğü**” olarak belirlenmesinin anlamlı olacağı düşünülmektedir. Bu yaklaşım Tüzükte geçen “tapu planı” deyiminin tapu ve kadastro mevzuatı açısından büyük yarar sağlayacak ve kavram karışıklığının önüne

geçilmiş olacaktır.”

Bu, benim çabalarımın özünün doğru algılanmadığının, üstelik hatanın sürdürüldüğünün göstergesi idi.

Tapu Planları Tüzüğü, 27.08.2008 tarihli ve 26980 sayılı resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. 6.5 yıllık bir çalışmanın ürünü olan Tüzüğün içeriğini değerlendirmek başka bir çalışmanın konusu olabilir.

Bu gelişmeler üzerine, Oda Genel Merkezi tarafından değerlendirilmeyen, belki yürürlüğe giriş nedeniyle “anlamlının kalmadığı” söylenebilecek olan yazımı, geleceğe yönelik olarak, Oda Genel Merkezine gönderdiğim biçimle, meslek kamuoyu ile paylaşmanın yararlı olacağını düşündüm.

1. Giriş

1926 tarihli ve 743 sayılı Türk Medeni Kanunu (Yurttaşlar Yasası), Cumhuriyet Döneminin en temel yasalarından biri olarak yürürlüğe girmişti. Bu yasanın Girişini (Dibaçesini) yazan zamanın Adalet Bakanı Mahmut Esat BOZKURT’un metni, Cumhuriyet yönetiminin uygarlaşma manifestosu gibiydi. Bu temel yasa, köklü bir değişikliğe uğramadan 2001 yılına kadar, 75 yıl yürürlükte kaldı. 4 Ana kitaptan oluşan bu yasa, tüm kitaplarıyla meslek topluluğumuzu en yakından ilgilendiren yasalardan biri oldu.

Bu yasanın kuşkusuz eleştirilecek birçok yönü vardı. Her şeyden önce İsviçre Medeni Kanunundan çevrilmiş olması, birçok maddesinin bizim toplumsal koşullarımızla uyum sağlayamamasına neden olmuştu. O nedenle yürürlüğe girdiği andan değiştirildiği ana kadar uygulanamayan maddeleri de oldu. Ayrıca geçen süre içinde dili de eski kalmıştı.

Ancak bu yasada, İsviçre’de ayrıksın durumlar için yapılmış bazı düzenlemelerin (zilyetlik ve zamanasımı başta olmak üzere) ülkemiz koşullarında temel kural olarak algılanması, kamu ve toplum yararına bir taşınmaz mülkiyeti uygulaması için önemli sakıncalar doğurdu. Bu hüküm kamu mallarının yağmalanmasının dayanağı gibi uygulandı.

Öte yandan bu yasanın yürürlüğünden sonra yürürlüğe giren ve meslek topluluğumuzun ilgi alanındaki taşınmaz mülkiyeti için yaşamsal önem taşıyan bazı yasalarla eşgüdüm sorunu da uygulamalara olumsuz biçimde yansıdı. Türk Hukuk Sisteminin iç çelişkilerine yeni çelişkiler eklendi.

Ancak bu çelişkilerin ayıklanması, daha tutarlı kurallar kümesinin oluşturulması tartışmalarını meslek topluluğu olarak derinlemesine yapabildiğimiz ise pek söylenemez.

Benim bu yazıda ele almak istediğim, bir Medeni Kanun eleştirisi yapmak değil. Kanunun düzenlediği bir konuyu ele almak: “**Tapu Planları**” konusunu...

Yasa yapma sürecinde etki oluşturmamayan, yürürlüğe giren yasaları eleştirmek zorunda kalan bir meslek grubu durumundayız. Mesleğimizi ilgilendiren yasaların büyük bölümünün katılımcı süreçler sonucu olgunlaştırılmadığını görüyoruz. Buna üzülmemek elde değil. Ama üzülmekle nereye varılır ki? Asıl olan bu eksiğimizi gidermeye çalışmak...

Soru şu? 2001 yılında değiştirilen Medeni Kanunun değiştirilmesi sürecine hangi düzlemlerde katılabiliriz? Katılan meslektaşlar, kurumlar varsa ne kadar etkili oldular?

Etkili olunamadı ki, benim ele almak istediğim kadastro konusunda yeni bir yaklaşım oluşmadığı gibi, “**tapu planı**” biçiminde yanlış bir kavramlaşmaya gidilmiştir.

2. Tapu Planı Kavramı

“Plan” kavramı, bilindiği gibi, eski Medeni Kanunun 645. maddesinde, “Gayrimenkulün Tahdidi” madde başlığı altında yer alıyordu. Madde,

“Gayrimenkulün sınırı plan ve arz üzerine konulan işaretler ile tayin olunur.

Plandaki sınır ile arz üzerindeki sınır birbirini tutmazsa asıl olan plandaki sınırdır.”

hükmünü getirmişti.

Dikkat çekmek istediğim bir konu da, taşınmaz mülkiyetini düzenleyen bu temel yasada “kadaastro” kavramının hiç geçmemesidir. Ne eski yasada ne de yeni yasada “kadaastro” kavramı kendisine yer bulabilmiştir. Çünkü İsviçre’de “kadaastro” kavramı yerine “kamu ölçmeleri” kavramı kullanılmaktadır.

Eski yasada yer alan “plan” kavramı yerine ise, bu kez, 4721 sayılı yeni yasanın 719 maddesinde “**tapu planı**” kavramı yer almaktadır. 1003. maddenin madde başlığı ise yalnızca “**Plân**” biçimindedir. Ama Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, her nedense 719. maddedeki nitelemeyi temel alarak tüzüğün adını “**Tapu Planları Tüzüğü**” olarak koymuştur. “Kadastro Tüzüğü” demesine, kanımca bir

Medeni Kanun engeli yoktu. Hazırlıkları 6 yıldan bu yana süren tüzük, nedense bir türlü sonuçlandırılmamıştır. HARİTA Bülteni’nin Haziran 2007 sayısında bu tüzükle ilgili Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası’nın görüşleri yer almaktadır. Beni bu yazıyı yazmaya iten de bu süreçtir...

Medeni Kanunun 1003. maddesi şöyledir: *“Bir taşınmazın kütüğe kaydı ve belirlenmesinde resmî bir ölçüme dayanan plân esas alınır.*

Plânların nasıl hazırlanacağı tüzükle belirlenir.”

Oysa 719. maddede “tapu planı” kavramı şu biçimde yer almaktadır:

“Taşınmazın sınırları, tapu plânları ve arz üzerindeki sınır işaretleriyle belirlenir. Tapu plânları ile arz üzerindeki işaretler birbirini tutmazsa, asıl olan plândaki sınırdır. Bu kural, yetkili makamlarca heyelân bölgesi olduğu belirlenen yerelerde uygulanmaz.”

Bu yeni Medeni Kanunu’nla birlikte ilk kez “Tapu Planı” kavramı yazına girmiştir. İşin kötüsü de bu kavramın 6 yıldan bu yana kabullenilmiş olmasıdır. Bu kavrama yönelik bir tepkinin ortaya konmamış olmasıdır. Oysa bu kavram “**kadaastro**” kavramının, daha doğrusu taşınmaz mülkiyetini kayıtlama sisteminin teknik ögesinin üstünü örten bir kavramdır. Başka bir deyişle, kavramın böyle ortaya konması, taşınmaz mülkiyeti ile ilgili düzenlemelere yalnızca “tapu” gözlüğüyle bakmanın sonucudur. Ama bu bakış yanlıştır ve düzeltilmelidir.

3. Tüzel Metinlerde Harita ve Kadastro Konusundaki Kavramlaşma...

2001 tarihinde değiştirilen 4721 sayılı **Türk Medeni Kanunu**’nun 719. ve 720. maddelerinde “**tapu planı**”, 997. ve 1003. maddelerinde “**plan**” kavramlarına yer verilmektedir. Başka bir pencereden bakılınca, bu da yasanın iç çelişkisidir.

Bilindiği gibi, 3402 sayılı Kadastro Kanununun 1. maddesine göre, *“Bu Kanunun amacı, memleketin kadastral topografik haritasına dayalı olarak taşınmaz malların sınırlarını arazi ve harita üzerinde belirterek hukuki durumlarını tespit etmek ve bu suretle Türk Medeni Kanununun öngördüğü tapu sicilini kurmaktır.”* Bu tanımdan kadastronun biri teknik, öbürü hukuksal boyutu olmak üzere iki yanının bulunduğu anlaşılmaktadır.

Teknik boyut, “Kadastral-topografik harita” ile

nitelenirken, **Hukuksal boyut, “Tapu Sicili” ile** nitelenmektedir.

Bu nitelemeler yerleşik nitelemeler olup, diğer yasalarda, kuramda ve uygulamada kabul görmektedir.

Ancak özellikle kadastronun teknik yanını nitelemek üzere kullanılan “**Kadastral-topografik harita**” nitelemesinin Medeni Kanun değişiklikleri sırasında gözlemlendiği, bunun yerine “**tapu planı**,” gibi bugüne kadarki yasalasma süreçlerinde gündeme bile gelmemiş olan bir kavramın kullanıldığı görülmektedir.

Bu kavram farklılaşmasının, kadastro konusundaki kuramsal gelişmelerle çeliştiğini de belirtmek gerekir. Ayrıca bu yanlış niteleme ile kadastronun teknik yanının ikincil plana düşürüldüğü görülmektedir. Oysa kadastronun teknik ve hukuksal yanları birbirinden ayrılmaz iki ögedir.

Ülkemizde taşınmaz mülkiyetini düzenleyen en temel yasalara bakıldığında, Medeni Kanundaki kuramsal düzenlemenin diğer yasalarla çeliştiği de görülecektir.

Ülkemizde kadastro konusundaki en temel yasa olan 1987 tarihli 3402 sayılı **Kadastro Kanununun** kavramlaşma açısından temel alınması gerekmektedir. Yasanın yukarıda verilen “Amaç” maddesi, aslında kavramlaşmayı açıklığa kavuşturmaktadır. “**Kadastral-topografik harita**” nitelemesi taşınmaz mülkiyetini düzenleyen tüm yasaların benimsediği bir kavram olmak zorundadır. Hatta Almanya başta olmak üzere bu kavram “**Temel Harita**” biçiminde yalınlaştırılarak da kullanılmaktadır.

“**Harita**” biçimindeki kavramlaşma konusunda, doğal olarak 3402 sayılı **Kadastro Kanununun** 4. maddesi “6831 sayılı Orman Kanunu hükümlerine göre orman kadastro komisyonlarınca tespit ve haritasına işaretlenerek...” diyerek orman kadastro su açısından da ölçüye dayalı harita kavramına vurgu yapmakta, “*Tespit edilen sınır; harita veya ölçü krokisinde gösterilir,*” diyerek, haritanın önemi bir kez daha dile getirilmektedir.

Bu kavramlaşma, Kanunun 5. maddesinde “**harita**”; 7. maddesinde “Sınırlandırma, **kadastral harita** veya büyütülmüş fotoğraf veya röperli kroki üzerinde gösterilir; ihtilaflı sınırlar ayrıca belirtilir,”; 16. maddesinde “**harita, plan ve kroki**,”; 32. maddesinde “Mahkeme kararı **kadastral haritasında** değişikliği gerektiriyorsa, bu değişikliği gösteren ve mahkemece tasdiki gereken **harita**, ilama eklenir,”; 38. maddesinde, “Genel Müdürlükçe meydana getirilmiş olan **kadastral ve topografik harita...**,” biçimlerinde sürmektedir.

Bu temel yasaların yanı sıra, tapu ve kadastro işlerinin yürütülmesinden sorumlu olan Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü’nün “Kuruluşu ve Görevleri Hakkındaki” 3045 sayılı Teşkilat Kanunu’nda, bu kavramlaşma sürdürülmektedir.

3045 sayılı Kanunun Amacı, 1. maddeye göre, *“taşınmaz mallara ait akitlerle her türlü tescil, kadastro, tapulama işlerini mevzuatına göre yapmak, tapu sicillerini, kadastral ve topografik haritaları düzenlemek, uygulamak ve yenilemek için Başbakanlığa bağlı genel bütçe içinde ayrı bütçeli Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün kurulmasına, teşkilat ve görevlerine dair esasları düzenlemektir.”* Doğal olarak Kanunun diğer ilgili maddelerinde (2., 9., 12., 18.) plan kavramına değil, harita kavramına yer verilmektedir.

Ülkemizde taşınmaz mülkiyeti konusundaki en temel yasalardan olan Kadastro Yasası ve bunun uygulanmasından sorumlu olan Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü’nün Teşkilat Yasasındaki kavramlaşmanın, Medeni Kanunla gelişmesi önemli bir kuramsal dağılmaya neden olacaktır.

2644 Tapu Kanunu’nun 30. maddesinde “**Plan** ve resmi mesahaya istinat etmeyen gayrimenkul mallarda eskiden beri malum ve muayyen olan hududa itibar olunur,” denilmektedir. Yasanın 31. maddesinde ise, “**Mahkeme**

gayri menkulün başında incelemeler yapar ve bitişik gayri menkul maliklerini dinler. Mahkeme kararına, tapu fen memurlarına ve bunlar yoksa yetkili fen memurlarına veya mühendislerle yaptırılacak o yere ait **harita** da eklenir,” hükmüne yer verilmektedir. 32. madde, “**Planı** veya resmi şekilde yapılmış **haritası** bulunan gayri menkullerin gerek kazaen ve gerekse rızaen parçalara ayrılmasında **harita** yapılması mecburidir. Şehir ve kasabaların belediye sınırları içinde olup ta tapu fen memuru bulunan yerlerde **plan ve haritaya** bağlı olmayan gayri menkullerin parçalara ayrılmasında **harita** yapılır. Belediye sınırları dışında bulunan gayri menkullerden kazai şekilde parçalara ayrılanların **haritasını** yaptırmak hakimnin takdirine bağlıdır,” diyerek “ölçüye dayalı plan” ya da daha doğru deyişle “**harita**” kavramının yasa açısından önemini dile getirmektedir.

Taşınmaz mülkiyeti ile ilgili diğer tüm yasalarda da bu kavramlaşma desteklenmektedir:

6831 sayılı **Orman Kanunu’nda**, “Kadastro tutanak suretleri, haritaları ile birlikte...”, “Kadastro tamamlanan ormanlara ait haritalar,” biçiminde nitelemeler yer almaktadır.

3194 sayılı **İmar Kanunu**, birçok maddesinde “**halihazır harita**” ve bunların üzerine işlenmesi gereken “**kadastro durumu**”ndan söz etmektedir.

Örnekler çoğaltılabilir...

Yani yasalarımızda “**tapu planı**” kavramına rastlama olanağı yoktur. Benimsenen kavram “**harita**” kavramıdır. Bu kavramdan ise, bazen bir tasarım ürünü olarak çizilenleri de çağrıştıran “**plan**” kavramının değil, “**ölçüye dayalı harita**,” kavramının anlaşılması gerekir.

4. İsviçre Medeni Kanunu’ndaki Anlam...

Bu konu, İsviçre Medeni Kanunu’nun 950. maddesinde düzenlenmiştir. Maddenin özünü şöyledir:

5. Grundbuchpläne

Art. 950

1 Die Aufnahme und Beschreibung der einzelnen Grundstücke im Grundbuch erfolgt auf Grund eines Planes, der in der Regel auf einer amtlichen Vermessung beruht.

2 Der Bundesrat bestimmt, nach welchen Grundsätzen die Pläne anzulegen sind.

Bu maddedeki “Grundbuch” sözcüğü Türkçeye “Tapu” diye çevrilince, birleşik sözcük olan “Grundbuchpläne” biçimindeki madde başlığı 719. maddede “Tapu Planı” olarak Türkçeleştirilmiştir. Bir Almanca sözlüğe bakıldığında “Grundbuch” karşılığı olarak, “**tapu**” sözcüğü de “**tapu sicili**” sözcüğü de yer almaktadır. Ama maddenin ruhunu bilmemek, yeğlemeye de hata yapma sonucunu doğurmaktadır. Ama bu hata basit bir hata olmamaktadır.

Kaldı ki Medeni Kanunu’nun 997. maddesinde, “**Taşınmazlar üzerindeki hakları göstermek üzere tapu sicili tutulur. Tapu sicili, tapu kütüğü ve kat mülkiyeti kütüğü ile bunları tamamlayan yevmiye defteri ve belgeler ile plânlardan oluşur,**” denilmektedir. Yani bir kavram olarak tapunun tek başına anlamı yoktur. “Tapu kütüğü”, “tapu senedi” biçiminde anılmalıdır. Böyle bakarsak “tapu kütüğü” ile “plan” bir sistemin, yani “tapu sicili” sisteminin 2 temel ögesi olmaktadır. Medeni Kanunun 1003. maddesinde düzenlenen “plan” konusu, işte bu sistemin ögesi olan “plan”dır. Ama 1003. maddede yasa koyucu, 719. maddedeki “tapu planı” kavramı yerine “plan” kavramını madde başlığı olarak almaktadır.

Bu açıdan bakıldığında, Türk Medeni Kanunu’nun 1003. maddesine karşılık gelen İsviçre Medeni Kanunu’nun 950. maddesinin doğru çevirisi aşağıdaki gibi olmalıdır:

5. Tapu Sicili Planları

Art. 950

1 Her bir taşınmazın tapu siciline kaydedilmesi ve

betimlenmesi, kural olarak kamu ölçmesine (ÇN kadastro ölçmesine) dayanan bir plana dayanarak yapılır.

2 Federal Meclis, planların hangi ilkelere göre yapılması gerektiğini belirler.

Burada belirtilmesi gereken bir diğer nokta da, medeni kanununu benimsediğimiz İsviçre’de bir Kadastro Yasası’nın olmadığıdır. Çünkü İsviçre’de “kadastro” kavramı benimsenen bir kavram değildir. Bunun yerine Türkçe’ye “Kamu Ölçmeleri” olarak çevirebileceğimiz “Amtliche Vermessung” kavramı kullanılmaktadır. Zaten İsviçre Medeni Kanunu’nda da bu kavrama yer verilmektedir. Bizim anladığımız anlamda kadastro çalışmaları 25.03.2003 tarihinde yenilenen 18.11.1992 tarihli ve özgün adı “Verordnung über die amtliche Vermessung (VAV)” olan “Kamu Ölçmeleri (ÇN Kadastro) Tüzüğü”ne dayalı olarak yürütülmektedir. Bu konuda başka tüzel düzenlemelerin de olduğunu belirtmekle yetinelim. Örnek olarak Appenzell Kantonu’nda da bu kavrama yer verilmektedir. “Gesetz über die amtliche Vermessung” yasasını yürürlüğe koyduğunu vurgulayalım. Bunları gözden kaçırın yasa koyucu, “Die amtliche Vermessung” kavramını sözcük sözcük çevirerek “resmî ölçüm” diye algılayınca, kadastro temeli zaten kaymaktadır. Sözcük böyle çevrilirse, her kurumun ya da yetkilendirilmiş kuruluşun yaptığı ölçüyü “resmî ölçü” olarak nitelemek olanaklıdır. Oysa İsviçre Medeni Kanunu’nda “Die amtliche Vermessung” ile sözü edilen “kadastro amaçlı” ölçüdür. Bu nedenle kavramın serbest bir çeviriyle Türkçeye “**kadastro ölçümleri**” biçiminde çevrilmesi gerekirdi.

5. Sonuç

Türkiye Kadastro, bugün köklü bir ele alışa gereksinme duymaktadır. Bütüncül bir bakışa gereksinme duymaktadır. Parçacı ele alışlarla olması gereken süreçleri başlatma olanağı yoktur. Kaldı ki, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü’nün öncelik sıralamasında 1. sıraya yerleştirdiği “tesis kadastro” işlerinin özel sektör eliyle bitirilmesi çalışmalarında sona yaklaşıldığı belirtilmektedir. Bu durumda bir tesis kadastro yasası olan 3402 sayılı yasanın çok büyük bölümünün eylemsel olarak hükümsüz kalacağı gerçektir. Bu durumda tesis kadastro sonrası hizmetlerin yönetmeliklere ve genelgelere dayalı olarak yürütülmesi sürecinin sona erdirilerek, yasal zeminin yaratılması, yeni yasanın bilgi sistemleri hedefine göre mimarisinin kurulması önem kazanmaktadır. Bu doğrultuda, yenileme, bilgi sistemlerine hazırlanma gibi hedefler önemlerini sürdürmektedir.

Tüm bu süreçlerde kavramlaşma başlı başına önemlidir. “**Tapu Planı**” kavramı yanlıştır. Bu yanlış daha fazla büyümeden düzeltilmelidir. Bu nedenle “**Tapu Planları Tüzüğü**” süreci durdurulmalıdır. Öncelikle Medeni Kanun’da kavramın düzeltilmesi yoluna gidilmelidir. Yeni parlamentodaki meslektaşlarımızdan ilk isteğimiz bu olmalıdır. Kavram düzeltildikten sonra tüzük süreci yeni kavram üzerinden işletilmeye başlanmalıdır.

Kadastro konusunda bir yönsüzlük, öncelikler konusunda doğru olmadığını düşündüğüm yeğlemeler vardır. Kadastro bizim meslek topluluğumuzun en önemli konularından birisidir. Bu alanda yapılacak düzenlemeler, bu konuya yaklaşım, mesleğimizin geleceği açısından önemini ve belirleyici özelliğini korumaktadır. Umarım, sektörümüz ve meslektaşlarımız, sektörümüzün kurumları, yöneticileri önümüzdeki süreçte olması gereken duyarlılıkları gösterir, düzenlemelerin yapılmasını sağlar ve istenen etkileri oluştururlar.

Prof. Dr., Kocaeli Üniversitesi

Yerel Yönetimlerde Katılımcılık, Saydamlık, Birlikte Üretme Anlayışı Temel İlke Olmalıdır

Erdal Karademir

Kentlerimizin çağdaş, planlı, sağlıklı ve güvenli oluşumunun olmazsa olmaz koşulu, karar ve uygulama süreçlerinde **"katılımcılığın"** temel ilke olarak benimsenmesidir. Gündelik ve geleceğe ilişkin sorunların tartışılması, çözüm önerilerinin üretilmesi, kısa, orta ve uzun erimli planların hazırlanması ve uygulama süreçlerinin denetlenmesi yönünde katılım platformlarının (kent konseyi) oluşturulması, bunların işler ve işlevsel kılınması toplumsal uzlaşmanın ön koşuludur.

Bu koşul ülkemizde de Anayasanın 127'nci maddesinde yer alan **"Yerinden Yönetim"** ilkesiyle tanımlanmıştır. Bunun yanı sıra Türkiye Büyük Millet Meclisince onaylanarak bir iç hukuk belgesi haline gelen uluslararası sözleşmeler (İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı, Paris Şartı, Uluslararası Tüketici Hakkı vb.) doğrultusunda Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı ile imzalanan 06 Mart 1998 tarihli ve 23278 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren Yerel Gündem 21'lerin Teşvik ve Geliştirilmesi Anlaşması da kabul edilmiştir. 03 Ekim 1992 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren ve ülkemizin de benimsediği Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı, özerk yönetim kavramı içinde **"Yerel yönetimlerde karar süreçlerinde vatandaşlardan oluşan meclislere, referandumlara ve vatandaşların doğrudan katılımına olanak veren yöntemlere başvurulması haklarını"** tanımlamaktadır.

Uluslararası sözleşmelere bağlı olarak, 08.10.2006 tarihli ve 26313 sayılı Resmi Gazete'de **Kent Konseyi Yönetmeliği** yayınlanmıştır. Bu yönetmeliğin amacı; *"kent yaşamında, kent vizyonunun ve hemşerilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım, yönetim ve yerinden yönetim ilkelerini etkin ve yaygın hayata geçirmektir."* Gerek çağdaş yerel yönetim bakışı ve gerekse kısaca özetlediğimiz ulusal ve uluslararası sözleşmeler ve yasal mevzuat doğrultusunda temel amaç, **"kenti, kentliyle birlikte yönetme ilkesini, çoğulcu, özgürlükçü, demokratik işleyişin temeli kılmak"** olmalıdır.

Bu amaçla;

1. Muhtarların, akademik meslek odalarının, sanayi ve ticaret odalarının, esnaf ve sanatkar odalarının, tüm sivil toplum örgütlerinin, üniversitelerimizin, kamu kurum ve kuruluş temsilcilerinin katılımıyla çoğulcu demokrasi anlayışına uygun ve işleyen **kent konseyi** oluşturulmalıdır. Belediyelerin çalışma programları ve planları bu konseyin görüş ve önerileri ile zenginleştirilerek yaşama geçirilmelidir.

Konseylerin, bugüne kadar yapıldığı şekliyle **"göstermelik ve yasak savmak"** anlayışıyla değil, konsey bünyesinde kurulacak gençlik, kadın meclisleri ve uzmanlık konularına göre çalışma grupları eliyle gerçek bir demokratik katılım mekanizmasına dönüşmesi ve işler, işlevsel kılınması temel öncelik olmalıdır.

2. Yerel yönetimlerin yaptığı/planladığı hizmetler haftalık periyotlarda belediye sınırları içinde yaşayan tüm vatandaşlara (e-Bülten, Bülten, GSM, Mesaj vb.) ulaştırılmalıdır. Bu kapsamda Belediyelere iletilen görüş ve öneriler en geç 1 hafta (7 gün) içerisinde yanıtlanmalıdır. Bu hizmetlerin, iletişim ve koordinasyonundan oluşturulacak **“Hemşeri İletişim Merkezi”** sorumlu olmalıdır. Doğrudan katılımcılığa ortam yaratacak bu uygulama ile yerel yönetimlerin ulaşılabilirliği, güvenilirliği ve vatandaş memnuniyeti en üst düzeye taşınabilecektir.

3. Yerel yönetimlerde sürekli yenilenmenin, kurumsal iyileşmenin ve güler yüzlü hizmet ilkesinin egemen kılınması için **“kolektif etkinliğe bağlı üretim”** anlayışının Başkanlardan Encümene, Meclis Üyelerine ve tüm belediye çalışanlarına indirgenmesi ve içselleşmesi için;

3.1. İç Denetim Komitesi

3.2. Eğitim Komitesi

3.3. AR-GE Komitesi

oluşturulmalıdır.

Anılan komitelerin **“vasat performans”** razı olmayan, **“yapıcılığı ve yenilikçiliği”** esas alan ve Başkanlığa bilgiyi, veriyi yalın ve düzenli aktaracak personelden oluşturulması esas olmalıdır. Bu komiteler Belediyelerin, saydamlık, hesap verebilirlik, ulaşılabilirlik, birlikte üretebilirlik, yerindelik ve etkinlik gibi kriterlere dayanan çok aktörlü ve toplumsal ortaklıklara dayanan **“iyi yönetim”** anlayışını “mekik görevi” görerek yaşama geçirmelidir.

4. Belediye Meclislerinde oluşturulan komisyonların gündemlerinde ilgili meslek odalarının uzmanlık alanına giren konu başlıklarında görüş, öneri ve rapor sunabileceği katılım mekanizmaları oluşturulmalıdır. Bilimsel ve teknik rapor altyapısından uzak hiçbir gündem maddesi meclis karar zeminlerine taşınmamalıdır. Böylelikle meclislerin adaletli, kamu yararını öncelikli kılan karar almalarına dayanak oluşturulabilecektir.

Yukarıda özetle ifade ettiğim yerel yönetimlerin karar ve uygulama süreçlerine ilişkin katılım mekanizmaları, yerel yönetimleri, yönetimde olanların kendilerine ve siyasi yandaşlarına çıkar sağlama aracı olmaktan uzaklaştırıp toplumumuzun tüm kesimlerinin ekonomik, sosyal, kültürel, fiziksel gereksinimlerinin karşılanmasının dinamosuna dönüştürecektir.

Yerel yönetimler, ulusal düzeydeki siyasetin yapı taşlarını oluşturmaktadır. Yerel yönetimlerde başlatılacak katılımcı, paylaşımcı, adaletli, çalışan ve vatandaş memnuniyetini, doğayı, tarihi dokuyu, insana saygıyı esas alan sosyal belediyecilik uygulamaları ile bilim ve teknoloji kullanarak değişimi ve dönüşümü yönetmeyi gözetken anlayış aynı zamanda süreç içinde merkezi yönetimleri de doğrudan etkileyecektir.

Yerel yönetimlerden yeşerecek bu çağdaş anlayış kentin ve bölgenin sanayi, tarım, turizm, ticaret ve tarihi-kültürel potansiyelini atılıma dönüştürebilecek ve bu etkileşim ulusal ölçeğe taşınabilecektir.

Bu nedenlerle **“kentini kentlisiyle birlikte yönetmek ve üretmek”** tümcesiyle ifade edebileceğim yerel yönetim siyasetinin 29 Mart 2009 seçimlerinde yaşama geçirilmesi temel hedef olmalıdır.

Harita ve Kadastro Mühendisi
CHP 22. Dönem İzmir Milletvekili